

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2017.
COM(2016) 861 final

2016/0379 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o unutarnjem tržištu električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410 final}

{SWD(2016) 411 final}

{SWD(2016) 412 final}

{SWD(2016) 413 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Kontekst politike

Europski građani troše znatan dio svojih prihoda na energiju, a energija je isto tako važna za europsku industriju. Istodobno, energetska je sektor ključan za obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u Uniji za barem 40 % do 2030., a očekuje se da će udio obnovljivih izvora energije do iste godine iznositi 50 %.

Prijedlozi za preinaku Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe o tržištu električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora dio su šireg paketa inicijativa Komisije („Čista energija za sve Europljane”). Paket se sastoji od ključnih prijedloga Komisije za provedbu energetske unije, kako je predviđeno u planu za energetska uniju¹. Paket sadržava zakonodavne, kao i nezakonodavne inicijative za stvaranje pogodnog okvira koji bi građanima mogao donijeti opipljivu korist, a pogodio bi i otvaranju radnih mjesta, rastu i ulaganjima, istodobno unapređujući svih pet dimenzija energetske unije. Stoga su ključni prioriteti paketa prvenstveno energetska učinkovitost, globalno vodstvo EU-a u obnovljivim izvorima energije i poštenu uvjeti za potrošače energije.

Europsko vijeće² i Europski parlament³ više su puta naglasili da je integrirano energetska tržište koje dobro funkcionira najbolji način za osiguravanje prihvatljivih cijena energenata, sigurne opskrbe energijom, kao i za omogućavanje integracije i razvoja veće količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na isplativ način. Za postizanje rasta i dobrobiti potrošača u Europskoj uniji ključne su konkurentne cijene i stoga su one u središtu energetske politike EU-a. Trenutačni model tržišta električne energije temelji se na pravilima „Trećeg energetske paketa”⁴ donesenog 2009. Ta su pravila naknadno dopunjena propisima protiv zlorabe tržišta⁵ i provedbenim propisima u pogledu pravila o trgovini električnom

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te Europskoj investicijskoj banci: Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom, COM/2015/080 final.

² Ishod sastanka Vijeća, 3429. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 26. studenoga 2015., 14632/15; ishod sastanka Vijeća, 3472. sastanak o prometu, telekomunikacijama i energetici, 6. lipnja 2016., 9736/16.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 13. rujna 2016.: Prema novom modelu tržišta (P8_T A(2016) 0333).

⁴ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93. (dalje u tekstu „Direktiva o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003, SL L 211, 14.8.2009., str. 15 – 35. (dalje u tekstu „Uredba o električnoj energiji”); Uredba (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora, SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14. (dalje u tekstu „Uredba o ACER-u”).

⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 363, 18.12.2014., str. 121. – 142.

energijom i radu mreže⁶. Unutarnje energetske tržište EU-a temelji se na dobro ustanovljenim načelima, kao što su pravo pristupa trećih osoba elektroenergetskim mrežama, mogućnost da potrošači sami odaberu opskrbljivača, stroga pravila o razdvajanju, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini, nadzor nad tržištem koji provode neovisni energetske regulatori te suradnja među regulatorima i mrežnim operatorima diljem EU-a u okviru Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) i Europske mreže operatora prijenosnih sustava (ENTSO).

Treći je energetske paket za potrošače značio konkretan napredak. Doveo je do povećane likvidnosti europskih tržišta električne energije, a došlo je i do znatnog rasta prekogranične trgovine. Potrošači u mnogim državama članicama sada imaju veći izbor. Veće je tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnim tržištima, pomoglo u kontroliranju veleprodajnih cijena. Novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetske paketom vidno poboljšana položaj potrošača na energetske tržištima.

Novi su razvoji doveli do temeljnih promjena u europskim tržištima električne energije. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije (RES-E) naglo se povećao. Nastavit će se s prijelazom na proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije jer je to jedan od ključnih uvjeta za ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimi. Fizička narav proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, koja je, za razliku od tradicionalne proizvodnje, kolebljivija, manje predvidljiva i decentralizirana, zahtijeva prilagodbu tržišnih pravila, kao i pravila o radu mreže fleksibilnijoj naravi tržišta. Istodobno su državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele do poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu⁷. Isto tako, u tehnološkom se smislu događaju važne promjene. Električnom se energijom u gotovo cijelom EU-u trguje takozvanim „povezivanjem tržišta”, koje zajednički organiziraju burze električne energije i operatori prijenosnih sustava. Digitalizacija i brz razvoj mjerenja putem interneta, kao i rješenja u trgovanju omogućavaju industriji, poduzećima pa čak i kućanstvima proizvodnju i skladištenje električne energije, kao i sudjelovanje u tržištima električne energije koristeći se takozvanim „upravljanjem potrošnjom”. U sljedećem će desetljeću tržište električne energije biti obilježeno promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije, povećanom međuovisnošću država članica i novim tehnološkim prilikama koje će potrošačima omogućiti da smanje svoje račune i aktivno

⁶ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije, SL L 326, 8.12.2011., str. 1. – 16.; Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 163, 15.6.2013, str. 1. – 12.; Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.; Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, SL L 112, 27.4.2016., str. 1. – 68.; Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca, SL L 223, 18.8.2016., str. 10. – 54.; Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka, SL L 241, 8.9.2016., str. 1. – 65.; Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta, SL L 259, 27.9.2016., str. 42. – 68.; druge su smjernice i mrežna pravila podržale države članice i njihovo se donošenje očekuje.

⁷ Vidjeti Komunikaciju Komisije „Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija”, C(2013) 7243 final od 5.11.2013.

sudjeluju na tržištima električne energije s pomoću upravljanja potrošnjom, vlastite potrošnje ili skladištenja.

Stoga se trenutačnom inicijativom u pogledu modela tržišta električne energije važeća tržišna pravila nastoje prilagoditi novom stanju na tržištu omogućavajući da električna energija slobodno teče tamo gdje je najpotrebnija i onda kad je najpotrebnija s pomoću usklađenih cjenovnih signala, istodobnim osnaživanjem potrošača, maksimalnim iskorištavanjem prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i slanjem odgovarajućih signala i poticaja za potrebna ulaganja radi dekarbonizacije našeg energetskog sustava. Inicijativom će se dati prednost i rješenjima za energetske učinkovitost te pridonijeti postanku vodećim svjetskim proizvođačem energije iz obnovljivih izvora, na taj način pridonoseći ostvarivanju cilja Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta, poticanja rasta i privlačenja ulaganja.

Prilagodba tržišnih pravila

Postojeća se tržišna pravila temelje na tehnologijama za proizvodnju koje su prevladavale u prošlom desetljeću, tj. centraliziranim, velikim elektranama u kojima se električna energija proizvodi iz fosilnih goriva uz ograničeno sudjelovanje potrošača. Budući da će promjenjiva proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije u budućnosti igrati sve veću ulogu u kombinaciji načina njezine proizvodnje, potrebno je omogućiti potrošačima da sudjeluju u tržištima ako to žele, dok je pravila potrebno prilagoditi. Kratkoročna su tržišta električne energije, koja omogućavaju prekogranično trgovanje električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora, ključna za uspješnu integraciju takve električne energije na tržište. To je zato što se većina proizvodnje iz obnovljivih izvora energije može točno predvidjeti tek nedugo prije stvarne proizvodnje (zbog promjenjivih vremenskih prilika). Stvaranje tržišta u kojima bi se moglo sudjelovati nedugo prije stvarne isporuke (tzv. „unutardnevna” tržišta ili tržišta „uravnoteženja”) ključan je korak u omogućivanju da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora prodaju svoju energiju pod poštenim uvjetima, a povećat će i likvidnost samog tržišta. Kratkoročna će tržišta sudionicima otvoriti nove poslovne prilike, kao što je ponuda „rezervnih” energetske rješenja u razdobljima velike potražnje i oskudne proizvodnje iz obnovljivih izvora. To uključuje mogućnost da potrošači promijene svoju potražnju („upravljanje potrošnjom”), operatore skladišta ili fleksibilne proizvođače. Iako upravljanje promjenjivošću u malim regijama može biti skupo, agregacija promjenjive proizvodnje po većim područjima moglo bi pomoći potrošačima u ostvarivanju znatnih ušteda. Ipak, integrirana kratkoročna tržišta još uvijek ne postoje.

Zbog nedostataka trenutačnih tržišnih rješenja energetske sektor nije toliko privlačan ulagačima. Uspostavom tržišnog energetskog sustava s prikladnim interkonekcijama u kojemu su cijene usklađene s tržišnim kretanjima na djelotvoran će se način potaknuti potrebna ulaganja u proizvodnju i prijenos i osigurati da se ulaže tamo gdje je to najpotrebnije smanjujući time potrebu za državnim ulaganjima.

Zbog nacionalnih tržišnih pravila (npr. ograničenja cijena) i državnih intervencija trenutačno nije moguće iz cijena iščitati razdoblja oskudice električne energije. Nadalje, cjenovna područja ne odražavaju uvijek stvarnu oskudicu ako su loše oblikovana i ako slijede političke granice. Novim se modelom tržišta nastoje poboljšati cjenovni signali radi poticanja ulaganja u onim područjima u kojima su najpotrebnija, a koja će, umjesto nacionalnim granicama, biti utvrđena ograničenjima mreže i središtima potražnje. Cjenovni signali trebali bi omogućiti i odgovarajuću naknadu fleksibilnih resursa (uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje) jer ti resursi ovise o kratkoročnim koristima (npr. moderne plinske elektrane koje se koriste samo tijekom sati najveće potražnje ili smanjenje industrijske potražnje u razdobljima najveće potražnje ili tijekom velikog opterećenja sustava). Djelotvornim cjenovnim signalima

osiguralo bi se i učinkovito dispečiranje postojećih proizvodnih sredstava. Stoga je od ključne važnosti preispitati sva važeća pravila kojima se narušava formiranje cijena (poput pravila kojima se daje prednost dispečiranju određenih postrojenja) kako bi se potaknula i u potpunosti ostvarila mogućnost fleksibilnosti potražnje.

Potrošači u središtu energetskeg tržišta

Potpunom integracijom industrijskih, komercijalnih i stambenih potrošača u energetske sustav mogu se izbjeći znatni troškovi u pogledu „rezervne” proizvodnje, odnosno troškovi koje bi inače snosili potrošači. Na taj bi način potrošači čak imali koristi od fluktuacija cijena, a sudjelovanjem na tržištu mogli bi i zaraditi. Stoga je poticanje sudjelovanja potrošača preduvjet za uspješno i isplativo upravljanje energetskom tranzicijom.

Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije ključna je obveza energetske unije. Važeća tržišna pravila međutim često onemogućavaju potrošače u ostvarivanju koristi od tih novih pogodnosti. Iako potrošači mogu proizvoditi i skladištiti električnu energiju, kao i upravljati svojom potrošnjom energije lakše nego ikad prije, trenutni je model maloprodajnog tržišta takav da ih onemogućava u ostvarivanju svih koristi od takvih pogodnosti.

U većini se država članica potrošače rijetko potiče da promijene svoju potrošnju kao odgovor na promjene cijena na tržištima jer se cjenovni signali u stvarnom vremenu ne prosljeđuju krajnjim potrošačima. Paket o modelu tržišta prilika je za ispunjavanje te obveze. Transparentnijim cjenovnim signalima u stvarnom vremenu potaknut će se pojedinačno ili grupno sudjelovanje potrošača, a sustav električne energije učiniti fleksibilnijim olakšavajući integraciju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Osim što bi njima kućanstva mogla ostvariti znatne uštede, tehnološka dostignuća znače da uređaji i sustavi, poput pametne bijele tehnike, električnih vozila, električnih grijalica, klimatizacije i toplinskih crpki u izoliranim zgradama te centraliziranih sustava grijanja i hlađenja mogu automatski pratiti fluktuacije cijena i, u velikom opsegu, dati važan i fleksibilan doprinos elektroenergetskoj mreži. Kako bi potrošači mogli imati financijske koristi od tih novih pogodnosti, moraju imati pristup primjerenim pametnim sustavima, kao i ugovorima o opskrbi električnom energijom s dinamičnim cijenama povezanim s promptnim tržištem. Osim što potrošači trebaju uskladiti svoju potrošnju s cjenovnim signalima, pojavljuju se nove usluge utemeljene na potražnji kojima dionici na tržištu nude upravljanje potrošnjom više potrošača plaćajući im naknadu za njihovu fleksibilnost. Iako se takve usluge već potiču postojećim zakonodavstvom EU-a, dokazi upućuju na to da te odredbe nisu bile djelotvorne u uklanjanju glavnih tržišnih prepreka kojima se sprečava ulazak tih pružatelja usluga na tržište. Stoga je radi daljnjeg poticanja takvih usluga te odredbe potrebno usavršiti.

U mnogim državama članicama cijene električne energije ne prate potražnju i ponudu, nego ih reguliraju javna tijela. Reguliranjem cijena mogu se ograničiti razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja te destimulirati ulaganja i pojavljivanje novih sudionika na tržištu. Stoga se Komisija u svojoj Okvirnoj strategiji za energetske uniju⁸ obvezala da će postupno ukidati regulirane cijene niže od razina pokrivanja troškova i poticati države članice na uspostavu plana za postupno ukidanje svih reguliranih cijena. Novim se modelom tržišta nastoji osigurati da se cijene opskrbe ne mogu mijenjati javnim intervencijama, osim u propisno opravdanim slučajevima.

⁸ Vidjeti Komunikaciju Komisije pod nazivom „Okvirna strategija za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom”, COM/2015/080 final.

Troškovi tehnologije brzo se snižavaju, što znači da sve više potrošača može smanjiti svoje račune za energiju koristeći se tehnologijama poput fotonaponskih krovnih sustava i baterija. Vlastitu proizvodnju međutim još uvijek otežava nepostojanje zajedničkih pravila za „proizvođače-potrošače”. Odgovarajućim bi se pravilima uklonile te prepreke, npr. jamčenjem prava potrošača na proizvodnju energije za vlastitu potrošnju i prodavanje viška mreži, istodobno uzimajući u obzir troškove i koristi za sustav u cjelini (npr. odgovarajuće sudjelovanje u troškovima mreže).

Uspostava lokalnih energetske zajednice mogla bi biti učinkovit način za upravljanje energijom na razini zajednice trošeći električnu energiju koju proizvedu izravno za napajanje ili za (centralno) grijanje i hlađenje, bez obzira na to jesu li povezane na distribucijski sustav. Kako bi se osigurao slobodan razvoj takvih inicijativa, novim se modelom tržišta od država članica zahtijeva da uspostave odgovarajuće pravne okvire radi omogućavanja provedbe takvih aktivnosti.

Danas je više od 90 % promjenjivih obnovljivih izvora električne energije priključeno na distribucijske mreže. Integracija lokalne proizvodnje ustvari je pridonijela znatnom povećanju mrežnih tarifa za potrošače u kućanstvima. Usto, drastično su se povećali porezi i pristojbe kojima se financiraju proširenja mreže i ulaganja u obnovljive izvore. Novi model tržišta i izmjene Direktive o obnovljivim izvorima energije prilika su za uklanjanje tih nedostataka, koji mogu imati nerazmjerni učinak na određene potrošače u kućanstvima.

Troškovi mreže mogli bi se znatno smanjiti ako bi se operatorima distribucijskih sustava dopustilo da neka od pitanja povezanih s promjenjivom proizvodnjom rješavaju na lokalnoj razini (npr. upravljanjem lokalnim resursima fleksibilnosti). Međutim, s obzirom na to da su mnogi operatori distribucijskih sustava dio vertikalno integriranih poduzeća koja se bave i opskrbom, potrebne su regulatorne zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da su operatori distribucijskih sustava neutralni pri obavljanju svojih novih zadaća, npr. u pogledu upravljanja podacima i pri upotrebi fleksibilnosti za upravljanje lokalnim zagušenjima.

Još jedan od ključnih pokretača tržišnog natjecanja i uključenosti potrošača je informiranje. Prethodna su savjetovanja i istraživanja Komisije pokazala da se potrošači žale na nedostatak transparentnosti u tržištima električne energije, zbog čega se umanjuje mogućnost da imaju koristi od tržišnog natjecanja i da aktivno sudjeluju na tržištima. Potrošači smatraju da nisu dovoljno informirani o alternativnim opskrbljivačima i dostupnosti novih energetske usluga, a žale se na složenost ponuda i postupaka za promjenu opskrbljivača. Reformom će se osigurati i zaštita podataka jer će se povećanom upotrebom novih tehnologija (posebno pametnih sustava mjerenja) dobiti niz energetske podataka s velikom komercijalnom vrijednošću.

Pri stavljanju potrošača u središte energetske tržišta u novom je modelu tržišta ključno razmotriti kako osigurati zaštitu najugroženijih članova društva i zaustaviti povećanje ukupnog broja energetske siromašnih kućanstava. S obzirom na to da je nejasno kako riješiti problem rastućeg energetske siromaštva i osjetljivosti potrošača na najprikladniji način, prijedlogom novog modela tržišta zahtijeva se da države članice propisno mjere i redovito prate energetske siromaštvo na temelju načela utvrđenih na razini EU-a. U revidiranim direktivama o energetske učinkovitosti i energetske svojstvima zgrada navode se daljnje mjere za rješavanje energetske siromaštva.

Sigurnost opskrbe električnom energijom

Sigurnost opskrbe električnom energijom neophodna je u modernim društvima koja uvelike ovise o sustavima pogonjenima električnom energijom i internetom. Stoga je nužno ocijeniti mogućnost europske sustava električne energije da omogući dovoljnu proizvodnju i

fleksibilnost radi osiguravanja pouzdane opskrbe električnom energijom u svakom trenutku (adekvatnost resursa). Osiguravanje sigurnosti opskrbe nije samo nacionalna obveza, nego i jedan od ključnih elemenata europske energetske politike⁹. To je zbog toga što se sigurnost opskrbe u potpuno međusobno povezanoj i usklađenoj mreži i na tržištima koja dobro funkcioniraju može organizirati mnogo učinkovitije i konkurentnije nego na isključivo nacionalnoj osnovi. Stabilnost mreže u pojedinačnim državama članicama često uvelike ovisi o tokovima električne energije iz susjednih država i stoga mogući problemi sa sigurnošću opskrbe obično imaju regionalan učinak. Zbog toga su najučinkovitija rješenja za nacionalne proizvodne manjke često regionalna, omogućavajući državama članicama da imaju koristi od proizvodnih višaka u drugim državama. Stoga je potrebno uvesti koordiniranu europsku procjenu adekvatnosti u skladu sa zajednički dogovorenim metodologijom kako bi se dobila stvarna slika mogućih proizvodnih potreba, uzimajući u obzir integraciju tržišta električne energije i moguće tokove iz drugih država. Ako se koordiniranom procjenom adekvatnosti pokaže da su u određenim državama ili regijama potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta, takvi bi mehanizmi trebali biti osmišljeni s ciljem smanjenja poremećaja na unutarnjem tržištu što je više moguće. Stoga bi se trebali utvrditi jasni i transparentni kriteriji za maksimalno smanjenje poremećaja u prekograničnoj trgovini, najbolje iskorištavanje upravljanja potrošnjom i smanjenje učinaka koji utječu na dekarbonizaciju kako bi se izbjegao rizik od rascjepkanosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta, čime se stvaraju nove tržišne prepreke i narušava tržišno natjecanje¹⁰.

Jačanje regionalne suradnje

Bliska međupovezanost država članica EU-a zajedničkom transeuropskom mrežom jedinstvena je u svijetu i velika je prednost kad je riječ o učinkovitoj provedbi energetske tranzicije. Ako se ne bi mogli osloniti na resurse proizvodnje ili potražnje iz drugih država članica, troškovi energetske tranzicije koje bi snosili potrošači znatno bi se povećali. Danas sustavi u različitim državama članicama rade na puno sličniji način nego prije. To je zbog povećanja promjenjive i decentralizirane proizvodnje te veće integracije tržišta, posebno u kraćim tržišnim vremenskim intervalima. To znači i da nacionalne mjere koje poduzmu regulatori ili mrežni operatori mogu imati trenutačan učinak na ostale države članice EU-a. Iskustvo je pokazalo da zbog neusklađenih nacionalnih odluka europski potrošači mogu imati znatne troškove.

S obzirom na to da se iskorištava samo 25 % kapaciteta nekih interkonekcijskih vodova, često zbog neusklađenih nacionalnih ograničenja, i da se države članice nisu uspjele dogovoriti o odgovarajućim cjenovnim područjima, postoji potreba za većom usklađenošću operatora prijenosnih sustava i regulatora. Primjeri uspješne dobrovoljne i obvezne suradnje među operatorima prijenosnih sustava, regulatorima i vladama pokazali su da se regionalnom suradnjom mogu poboljšati funkcioniranje tržišta i znatno smanjiti troškovi. U određenim je područjima, npr. kad je riječ o mehanizmu „tržišnog povezivanja” diljem EU-a, suradnja operatora prijenosnih sustava već postala obvezna, a većinski se sustav glasanja o nekim pitanjima pokazao uspješnim u područjima u kojima dobrovoljnom suradnjom (ostavljajući svakom operatoru prijenosnog sustava pravo veta) nisu pronađena učinkovita rješenja regionalnih problema. Na temelju tog bi uspješnog primjera obveznu suradnju trebalo proširiti na druga područja u regulatornom okviru. S tim bi ciljem operatori prijenosnih sustava u okviru „regionalnih operativnih središta” trebali odlučiti o pitanjima u kojima bi rascjepkane i

⁹ Vidjeti članak 194. stavak 1. točku (b) UFEU-a.

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije, kojim su obuhvaćeni rizici u pogledu sigurnosti opskrbe povezani s upravljanjem elektroenergetskim kriznim situacijama.

neusklađene nacionalne mjere mogle negativno utjecati na tržište i potrošače (npr. u područjima pogona sustava, izračuna kapaciteta interkonekcijskih vodova, sigurnosti opskrbe i pripremljenosti za rizike).

Prilagodba regulatornog nadzora regionalnim tržištima

Isto se tako čini primjerenim prilagoditi regulatorni nadzor stvarnim okolnostima na tržištu. Sve važne regulatorne odluke trenutačno donose nacionalni regulatori, čak i onda kad je potrebno zajedničko regulatorno rješenje. Iako je Agencija za suradnju energetske regulatora bila uspješna u uspostavi foruma za usklađivanje nacionalnih regulatora čiji se interesi razlikuju, njezina je glavna uloga trenutačno ograničena na usklađivanje, savjetovanje i praćenje. Dok dionici na tržištu iz različitih država članica sve više surađuju i o određenim pitanjima u pogledu rada mreže i trgovanja električnom energijom odlučuju kvalificiranom većinom na regionalnoj razini ili čak razini Unije¹¹, takvi postupci donošenja odluka ne postoje na regulatornoj razini. Regulatorni je nadzor stoga i dalje rascjepkan, što bi moglo rezultirati donošenjem različitih odluka i nepotrebnim kašnjenjima. Jačanje ovlasti Agencije za suradnju energetske regulatora u prekograničnim pitanjima koja zahtijevaju donošenje usklađene regionalne odluke pridonijelo bi bržem i djelotvornijem donošenju odluka u prekograničnim pitanjima. Nacionalni bi regulatori, koji u okviru Agencije za suradnju energetske regulatora odlučuju o tim pitanjima većinskim glasanjem, i dalje bili potpuno uključeni u taj postupak.

Isto se tako čini prikladnim preciznije utvrditi ulogu Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju radi jačanja njezine koordinacijske uloge i postizanja veće transparentnosti njezinog postupka odlučivanja.

Pojašnjenja teksta

Konačno, preinake Uredbe o električnoj energiji, Uredbe o ACER-u i Direktive o električnoj energiji koristit će se radi pružanja uredničkih pojašnjenja nekih od postojećih pravila i radi njihove reorganizacije kako bi se izrazito tehnička pravila sadržana u ta tri akta učinila razumljivijima bez zadiranja u sadržaj odredaba.

• Usklađenost s drugim odredbama i prijedlozima u tom području politike

Inicijativa u pogledu modela tržišta usko je povezana s drugim zakonodavnim prijedlozima u području klimatske i energetske politike koji su istodobno predstavljeni. Ti prijedlozi posebno uključuju inicijative za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europi, paket mjera o energiji iz obnovljivih izvora i sveobuhvatnu inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom i njezinih mehanizama izvješćivanja. Svim se tim inicijativama nastoje provesti mjere potrebne za postizanje konkurentne, sigurne i održive energetske unije. Upakiravanjem različitih inicijativa koje se sastoje od višestrukih zakonodavnih i nezakonodavnih poluga nastoji se osigurati potpuna dosljednost različitih, ali međusobno blisko povezanih političkih prijedloga.

Stoga, iako je trenutačni prijedlog usredotočen na ažuriranje tržišnih pravila s ciljem postizanja ekonomski povoljne energetske tranzicije na čiste energije, te su odredbe usklađene sa širim okvirom klimatske i energetske politike EU-a. Te su poveznice dodatno objašnjene u Komisijinoj procjeni učinka¹².

¹¹ Vidjeti npr. članak 9. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

¹² [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

Prijedlog je usko povezan s prijedlogom za reviziju Direktive o obnovljivim izvorima energije pružanjem okvira za ostvarivanje cilja za obnovljivu energiju do 2030., uključujući načela povezana s programima potpora za obnovljive izvore energije, što bi ih učinilo više orijentiranim na tržište, isplativijima i više regionaliziranim u pogledu područja primjene u onim slučajevima u kojima države članice odluče zadržati programe potpora. Tim se mjerama nastojala postići integracija obnovljivih energija u tržište, kao npr. odredbama o dispečiranju, o preprekama vlastitoj potrošnji povezanima s tržištem i drugim pravilima o pristupu tržištu prethodno sadržanima u Direktivi o obnovljivim izvorima energije, a koje su sada integrirane u Uredbu o električnoj energiji i Direktivu o električnoj energiji.

Prijedlog uredbe o upravljanju energetsom unijom pridonijet će osiguravanju usklađenosti politika pojednostavnjivanjem obveza država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja radi pružanja bolje podrške konvergenciji prema energetske i klimatske ciljevima utvrđenima na razini EU-a. Kao novi instrument za planiranje, izvješćivanje i praćenje mjerit će napredak pojedinačnih država članica u provedbi europskih tržišnih zahtjeva uvedenih ovim aktima.

Prijedlogom uredbe o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije nadopunjuje se ovaj prijedlog, a u njemu je naglasak posebno na vladinim mjerama za upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama i na sprečavanju kratkoročnih rizika za sustav električne energije.

Trenutačni je prijedlog pomno usklađen s Komisijinom politikom tržišnog natjecanja u području energetike. Njime su posebno obuhvaćeni rezultati sektorskog istraživanja Komisije o mehanizmima za razvoj kapaciteta osiguravajući potpunu dosljednost s provedbenom politikom Komisije u pogledu državnih potpora za energiju.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Prijedlogom se nastoje provesti ključni ciljevi energetske unije, kako su utvrđeni u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom. Kao što je već navedeno, pojedinosti paketa isto su tako u skladu s djelovanjem koje je Unija nedavno poduzela na globalnoj razini radi ostvarivanja ambicioznih klimatskih ciljeva iz dogovora postignutog u Parizu na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21). Trenutačni prijedlog i prijedlog revizije sustava trgovanja emisijama EU-a iz srpnja 2015. uzajamno se potkrepljuju i nadopunjuju.

Nadalje, s obzirom na to da se revizijom modela tržišta električne energije europsko energetske tržište nastoji učiniti konkurentnijim i prikladnijim novim energetske tehnologijama, prijedlog pridonosi ostvarivanju ciljeva Unije u pogledu otvaranja radnih mjesta i poticanja rasta. Nudeći tržišne mogućnosti za upotrebu novih tehnologija, prijedlogom će se potaknuti i pojava niza usluga i proizvoda zbog kojih će europska poduzeća postati predvodnici na tržištu usporedno s globalnim napretkom tranzicije na čiste energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova za predložene mjere je članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim su objedinjene i pojašnjene nadležnosti EU-a u području energetike. U skladu s člankom 194. UFEU-a glavni su ciljevi energetske politike EU-a sljedeći: osigurati funkcioniranje energetskeg tržišta; osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije i promicati međupovezanost energetske mreže.

Ova se inicijativa temelji i na sveobuhvatnom skupu zakonodavnih akata donesenih i ažuriranih u protekla dva desetljeća. Radi stvaranja novog unutarnjeg energetskog tržišta EU je u razdoblju od 1996. do 2009. donio tri uzastopna zakonodavna paketa, a sveobuhvatni je cilj bio integracija tržišta i liberalizacija nacionalnih tržišta električne energije i plina. Tim je odredbama obuhvaćen širok raspon aspekata, među ostalim, pristup tržištu, transparentnost, potrošačka prava i neovisnost regulatornih tijela.

Ne gubeći iz vida postojeće zakonodavstvo i opći smjer rastuće integracije tržišta energije, trenutačnu bi inicijativu trebalo smatrati i dijelom stalnih napora za osiguravanje integracije i djelotvornog funkcioniranja europskih energetskih tržišta.

Nedavnim je pozivima na djelovanje na razini EU-a koje su uputili Europsko vijeće¹³ i Europski parlament radi dovršenja europskog energetskog tržišta otvoren dodatni prostor za djelovanje.

• **Supsidijarnost**

Predložene izmjene odredaba Uredbe o tržištima električne energije, Direktive o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i Uredbe o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora nužne su za uspostavu integriranog EU-ova tržišta električne energije, što na nacionalnoj razini nije moguće postići na jednako učinkovit način. Kako je detaljno navedeno u evaluaciji preinačenih zakonodavnih akata¹⁴, dokazi ukazuju na to da su izolirani nacionalni pristupi doveli do kašnjenja u provedbi unutarnjeg energetskog tržišta i do donošenja neoptimalnih i neusklađenih regulatornih mjera, nepotrebnog udvostručenja intervencija i kašnjenja u ispravljanju neučinkovitosti tržišta. Uspostava unutarnjeg energetskog tržišta s pomoću kojeg se svima može isporučiti konkurentna i održiva energija ne može se postići na temelju rascjepkanih nacionalnih pravila koja se odnose na trgovanje energijom, rad dijeljene mreže i, u određenoj mjeri, na normizaciju proizvoda.

Zbog sve veće međupovezanosti EU-ovih tržišta električne energije potrebna je veća usklađenost nacionalnih dionika. Nacionalne političke intervencije u sektoru električne energije imaju izravan utjecaj na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti i mrežnih interkonekcija. Osiguravanje stabilnosti mreže i njezinog učinkovitog funkcioniranja sve je teže postići isključivo na nacionalnoj razini jer je zbog rastuće prekogranične trgovine, kao i pojave decentralizirane proizvodnje i sudjelovanja potrošača povećana mogućnost učinaka prelijevanja. Ni jedna država ne može učinkovito djelovati sama i posljedice jednostranog djelovanja s vremenom su postale izraženije. To se opće načelo primjenjuje na niz mjera uvedenih ovim prijedlogom, bez obzira na to odnose li se na trgovanje energijom, rad mreže ili djelotvorno sudjelovanje potrošača.

Budući da zajednička regionalna pitanja koja zahtijevaju donošenje usklađene odluke često imaju znatan gospodarski učinak na države članice, dosadašnje iskustvo pokazalo je da dobrovoljnom suradnjom, iako korisnom u mnogim područjima suradnje među državama članicama, često nisu mogle biti uklonjene tehnički složene razlike s važnim distributivnim učincima među državama članicama¹⁵. Postojeće dobrovoljne inicijative, kao što je petostrani

¹³ U veljači 2011. Europsko vijeće utvrdilo je cilj dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta do 2014. i razvoja interkonekcija kako do 2015. mreže određenih država članica ne bi bile izolirane. U lipnju 2016. Europsko vijeće zatražilo je i donošenje strategije jedinstvenog tržišta u području energetike te akcijskih planova koje treba predložiti Komisija i koji trebaju biti provedeni do 2018.

¹⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka – evaluacijski dio].

¹⁵ Vidjeti npr. rasprave o upravljanju zagušenjem u srednjoj Europi, u kojima je zbog različitih nacionalnih interesa znatno usporena veća integracija tržišta.

energetski forum, često su geografski ograničene jer obuhvaćaju samo dijelove EU-ova tržišta električne energije i nužno ne udružuju sve države koje su fizički najuže međusobno povezane.

Konkretni primjer su neusklađene nacionalne politike koje se odnose na načela utvrđivanja tarifa za distribuciju, a kojima se može narušiti unutarnje tržište do te mjere da distribuirana proizvodnja ili usluge skladištenja energije budu obuhvaćeni vrlo različitim poticajima za sudjelovanje na tržištu. S pojavom novih tehnologija i energetskih usluga kojima se sve češće prekogranično trguje djelovanje EU-a vrlo je važno za osiguravanje ravnopravnih uvjeta i učinkovitijih rezultata na tržištu za sve uključene strane.

ACER-ova zadaća usklađivanja prilagođena je novim razvojem na energetskim tržištima, poput povećane potrebe za usklađivanjem u razdobljima većih prekograničnih tokova energije i porasta proizvodnje energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije. Neovisna nacionalna regulatorna tijela imaju važnu ulogu u provedbi regulatornog nadzora nad svojim nacionalnim energetskim sektorom. Međutim, sustav koji među državama članicama postaje sve više međuovisan kad je riječ o tržišnim transakcijama i funkcioniranju sustava zahtijeva regulatorni nadzor koji nadilazi nacionalne granice. ACER je tijelo osnovano radi pružanja takvog regulatornog nadzora u situacijama koje obuhvaćaju više od dvije države članice. Očuvana je glavna uloga ACER-a kao koordinatora djelovanja nacionalnih regulatora; dodijeljene su mu dodatne ograničene nadležnosti u onim područjima u kojima bi rascjepkano nacionalno donošenje odluka o pitanjima od prekogranične važnosti dovelo do problema ili nedosljednosti u unutarnjem tržištu. Na primjer, otvaranje regionalnih operativnih središta u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva nadnacionalni nadzor koji treba provoditi ACER jer regionalna operativna središta obuhvaćaju više država članica. Isto tako, uvođenje koordinirane procjene adekvatnosti na razini EU-a u [preinačena Uredba br. 714/2009 kako je predloženo dokumentima COM(2016) 861/2] zahtijeva regulatorno odobrenje njezine metodologije i izračuna, što može provoditi samo ACER jer je procjenu adekvatnosti potrebno provesti diljem država članica.

Iako će se zbog dodjele novih zadaća osoblje ACER-a morati povećati, njegova uloga koordinatora dovest će do manjeg opterećenja nacionalnih tijela, na taj način oslobađajući administrativne resurse na nacionalnoj razini. Predloženim će se pristupom pojednostavniti regulatorni postupci (npr. uvođenjem izravnog odobrenja u okviru ACER-a umjesto 28 zasebnih odobrenja). Usklađenim razvojem metodologija (npr. u pogledu procjene adekvatnosti) smanjit će se radno opterećenje nacionalnih tijela i izbjeći dodatni rad uzrokovan mogućim problemima proizašlim iz neusklađenih nacionalnih regulatornih djelovanja.

- **Proporcionalnost**

Političkim se odlukama obuhvaćenima Uredbom o električnoj energiji, Direktivom o električnoj energiji i Uredbom o ACER-u model tržišta električne energije nastoji prilagoditi povećanom udjelu decentralizirane proizvodnje i aktualnim tehnološkim dostignućima.

Predložene su reforme usmjerene samo na ono što je nužno za postizanje potrebnog napretka unutarnjeg tržišta ostavljajući krajnje nadležnosti i odgovornosti državama članicama, nacionalnim regulatorima i nacionalnim dionicima.

Mogućnosti kojima se razmatra dalekosežnije usklađivanje, npr. predlaganje jednog neovisnog europskog energetskog regulatora, jednog integriranog europskog operatora prijenosnog sustava ili više izravnih zabrana državnih intervencija bez mogućnosti izuzeća dosljedno su odbacivane u procjeni učinka. Umjesto toga, cilj su prijedloga uravnotežena

rješenja kojima se ograničava samo nacionalni opseg regulatornog djelovanja, pri čemu usklađeno djelovanje nedvojbeno donosi više koristi potrošačima.

Donesenim mogućnostima politike nastoje se stvoriti jednaki uvjeti za sve tehnologije proizvodnje i ukloniti poremećaji na tržištu kako bi se, među ostalim, obnovljivi izvori energije mogli ravnopravno natjecati na energetskom tržištu. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za održavanje mreže uravnoteženom. Uklonit će se prepreke uslugama kojima se mreži omogućava fleksibilnost, kao što su usluge odgovora na potražnju. Nadalje, mjerama se nastoji stvoriti likvidnije kratkoročno tržište kako bi fluktuacije cijena mogle pravilno odražavati oskudicu i ponuditi odgovarajuće poticaje za fleksibilnu mrežu.

Na razini maloprodajnog tržišta države članice poticat će se i da progresivno ukidaju opće reguliranje cijena, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Ugroženi potrošači mogu se zaštititi prijelaznim reguliranjem cijena. Radi daljnjeg povećanja tržišnog natjecanja ograničit će se upotreba naknada za raskidanje ugovora kako bi se potaknula promjena opskrbljivača. Isto tako, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi, a omogućit će se i nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima, istodobno zadržavajući opće odredbe o zaštiti osobnih podataka.

U skladu s razvojem prekogranične trgovine električnom energijom i postupnom integracijom tržišta institucionalni će okvir biti prilagođen potrebi za dodatnom regulatornom suradnjom i novim zadaćama. ACER će dobiti dodatne zadaće, posebno u pogledu regionalnog funkcioniranja energetskog sustava, a nacionalni će regulatori i dalje imati središnju ulogu u regulaciji energetike.

U procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu sve su mogućnosti detaljno provjerene kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve proporcionalnosti. Potrebno je napomenuti da su predložene politike kompromis među inicijativama koje se kreću od baze prema vrhu i upravljanjem tržištem odozgo prema dolje. U skladu s proporcionalnošću mjerama se ni na koji način ne nadomješta uloga nacionalnih vlada, nacionalnih regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava u obavljanju niza ključnih funkcija. Štoviše, nacionalne se regulatore potiče na učinkovitije formalno i neformalno udruživanje u regionalnom kontekstu radi rješavanja pitanja koja proizlaze iz upravljanja sustavom električne energije na način razmjeran opsegu problema.

Umjesto podupiranja pristupa „potpunog usklađivanja”, mjerama se nastoje stvoriti jednaki uvjeti za sve sudionike na tržištu, posebno ako tržišne mogućnosti nadilaze nacionalne granice. Konačno, određena standardizacija pravila i normizacija proizvoda nužne su za djelotvorno prekogranično trgovanje električnom energijom. Istodobno bi odluke koje se odnose na rad mreže mogle dovesti do neoptimalnih rezultata na tržištu ako bi njihovo donošenje bilo prepušteno pojedinačnim državama članicama i regulatorima koji djeluju izolirano. Izravno iskustvo s izradom i donošenjem zajedničkih mrežnih pravila i pravila trgovanja (tzv. „mrežna pravila” i „smjernice”) od donošenja Trećeg energetskog paketa iz 2009. pokazalo je da postoji nedvojbeno dodana vrijednost u okupljanju regulatora i nacionalnih tijela radi postizanja dogovora o zajedničkim pravilima i metodologijama kad je riječ o načelima na visokoj razini, kao i tehničkim načelima.

Među maloprodajnim i veleprodajnim tržištima sve je veća razlika u konkurentnosti, a maloprodajna tržišta još uvijek zaostaju u pogledu ponude usluga i konkretnih koristi za potrošače. Praćenjem energetskog siromaštva, transparentnosti i jasnoće informacija za potrošače, kao i njihova pristupa podacima, predloženim se mjerama neće neopravdano ograničiti nacionalne ovlasti.

- **Odabir pravnog instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti ključni pravni akti koji su dio Trećeg energetskeg paketa. To obuhvaća Uredbu o električnoj energiji (br. 714/2009) i Direktivu o električnoj energiji (br. 2009/72/EZ), kao i Uredbu o ACER-u (br. 713/2009). Preinakom navedenih pravnih akata poboljšat će se pravna jasnoća. Aktom o izmjeni možda se ne bi mogao obuhvatiti širok skup novih odredaba. Odabir instrumenta stoga zahtijeva reviziju već donesenih i provedenih propisa kao prirodnog razvoja važećeg zakonodavstva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Službe Komisije ocijenile su uspješnost važećeg zakonodavnog okvira (Trećeg energetskeg paketa) u odnosu na pet utvrđenih kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodanu vrijednost EU-a. Uz procjenu učinka provedena je i samostalna evaluacija, a njezini se rezultati odražavaju u utvrđivanju problema u procjeni učinka.

Evaluacijom je utvrđeno da je cilj Trećeg energetskeg paketa u pogledu povećanja tržišnog natjecanja i uklanjanja prepreka prekograničnom tržišnom natjecanju na tržištima električne energije općenito ostvaren. Aktivnom provedbom tog zakonodavstva ostvareni su pozitivni rezultati za tržišta električne energije i potrošače, a za razliku od 2009., tržišta su općenito postala manje koncentrirana i više integrirana. Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, novim je potrošačkim pravima uvedenima Trećim energetskeg paketom vidno poboljšan položaj potrošača na energetskeg tržištima.

Međutim, uspjeh pravila Trećeg energetskeg paketa u razvoju unutarnjeg tržišta električne energije i dalje je ograničen u brojnim područjima na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini. Općenito, evaluacija je pokazala da se velike koristi i dalje mogu ostvariti poboljšanjem okvira modela tržišta, kao što su neiskorištene opće koristi za društveno blagostanje i krajnje koristi za potrošače. Na razini veleprodajnih tržišta i dalje postoje prepreke prekograničnoj trgovini, a kapaciteti interkonekcijskih vodova često nisu u potpunosti iskorišteni. Među ostalim, tome je uzrok nedovoljna suradnja mrežnih operatora i regulatora na zajedničkom korištenju interkonekcijskim vodovima. Nacionalna perspektiva uključenih stranaka i dalje u mnogim slučajevima sprečava provedbu djelotvornih prekograničnih rješenja i ograničava inače korisne prekogranične tokove. Situacija se razlikuje ovisno o pojedinim tržištima i vremenskim okvirima, a tržište za dan unaprijed te unutardnevno tržište i tržište uravnoteženja različito su integrirani.

Kad je riječ o maloprodajnim tržištima, tržišno je natjecanje moguće znatno poboljšati. Cijene električne energije još uvijek se znatno razlikuju među državama članicama zbog razloga koji nisu povezani s tržištem, a cijene za kućanstva u stalnom su porastu zbog znatnih povećanja nespornih naknada do kojih je došlo posljednjih godina, a to su naknade za mrežu, porezi i pristojbe. U pogledu zaštite potrošača, rastuće energetske siromaštvo i činjenica da nije jasno kako ga suzbiti te kako riješiti problem osjetljivosti potrošača na najprikladniji način otežavaju daljnje produbljivanje unutarnjeg energetskeg tržišta. Naknade za promjenu opskrbljivača, poput naknada za raskidanje ugovora i dalje su znatna financijska prepreka

uključenosti potrošača. Usto, brojne pritužbe povezane s obračunavanjem troškova¹⁶ ukazuju na to da se usporedivost i jasnoća informacija o obračunu mogu poboljšati.

Uz nedostatke u ostvarivanju izvornih ciljeva iz Trećeg energetskeg paketa, pojavio se niz novih izazova koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme pripreme Trećeg energetskeg paketa. Kao što je navedeno, oni uključuju ogromno povećanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, povećanje državnih intervencija na tržištima električne energije radi osiguravanja sigurnosti opskrbe i promjene na tehnološkom planu. To je dovelo do znatnih promjena u načinu funkcioniranja tržišta, posebno u posljednjih pet godina, do smanjivanja pozitivnog učinka reformi na potrošače i do neiskorištenog potencijala modernizacije. U postojećem se zakonodavstvu pojavila praznina u pogledu reguliranja tih kretanja.

U skladu s ishodima evaluacije i povezane procjene učinka trenutačnim se prijedlogom nastoji popuniti ta praznina i predstaviti poticajan okvir koji bi odražavao tehnološka dostignuća u sektoru dok naši energetske sustavi prelaze na nove modele proizvodnje i potrošnje.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je provela nekoliko javnih savjetovanja pripremajući se za ovu inicijativu. U tim su javnim savjetovanjima mogli sudjelovati građani EU-a i tijela država članica, sudionici na energetske tržištu i njihova udruženja, kao i svi ostali relevantni dionici, uključujući mala i srednja poduzeća te potrošače energije.

Potrebno je posebno istaknuti tri savjetovanja i njihove rezultate:

1. pitanja povezana s adekvatnošću resursa bila su predmet javnog savjetovanja¹⁷ provedenog od 15. studenoga 2012. do 7. veljače 2013., prema *Savjetovanju o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije*. Cilj tog savjetovanja bilo je prikupljanje mišljenja dionika o tome kako osigurati adekvatnost resursa i sigurnost opskrbe električnom energijom na unutarnjem tržištu.

Tijekom savjetovanja pristiglo je 148 pojedinačnih odgovora javnih tijela, industrije (proizvođača i potrošača energije) te akademske zajednice. Detaljan grafički prikaz odgovora dostupan je na internetu¹⁸, kao i svi pojedinačni doprinosi i sažetak rezultata savjetovanja¹⁹;

2. javno savjetovanje posvećeno maloprodajnim tržištima električne energije i krajnjim korisnicima²⁰ provedeno je od 22. siječnja 2014. do 17. travnja 2014. U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 237 odgovora, od kojih je 20 % pristiglo od opskrbljivača energijom, 14 % od operatora distribucijskih sustava, 7 % od organizacija za zaštitu potrošača

¹⁶ Europska komisija (2016.), Drugo istraživanje potrošačkog tržišta o funkcioniranju maloprodajnih tržišta električne energije za potrošače u EU-u.

¹⁷ Europska komisija (2012.), Savjetodavni dokument o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europska komisija (2012.), Savjetovanje o adekvatnosti proizvodnje, mehanizmima za razvoj kapaciteta i unutarnjem tržištu električne energije.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

²⁰ Europska komisija (2014.), Savjetovanje o maloprodajnom energetske tržištu.
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

i 4 % od nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana. Potpuni sažetak odgovora dostupan je na internetskim stranicama Komisije²¹;

3. široko javno savjetovanje²² o novom modelu energetskeg tržišta provedeno je od 15. srpnja 2015. do 9. listopada 2015.

U okviru tog savjetovanja Komisija je primila 320 odgovora. Oko 50 % odgovora pristiglo je od nacionalnih ili europskih sektorskih udruženja. Poduzeća koja djeluju u energetskeg sektoru (opskrbljivači, posrednici i potrošači) pridonijela su s 26 % odgovora, a operatori mreže s 9 %. Svoj je doprinos dalo i 17 nacionalnih vlada te nekoliko nacionalnih regulatornih tijela. U savjetovanju je sudjelovao i znatan broj pojedinačnih građana i sveučilišta. Detaljan opis mišljenja dionika o svakoj konkretnoj mogućnosti politike dostupan je u procjeni učinka priloženoj ovoj zakonodavnoj inicijativi.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema predložene Uredbe i procjene učinka temeljila se na velikoj količini materijala, a svi su izvori navedeni u bilješkama u procjeni učinka. Ti izvori uključuju gotovo 30, većinom vanjskih, istraživanja i alata za izradu modela kojima se nastojalo ocijeniti konkretne mogućnosti iz ovog prijedloga. Njihov se potpuni popis nalazi u Prilogu V. procjeni učinka. Istraživanjima je obuhvaćen niz metodologija, s naglaskom na kvantitativne procjene ekonomskih i socijalnih analiza troškova i koristi.

Usto, Komisija je provela i sektorsko istraživanje mehanizama za razvoj kapaciteta čiji su privremeni rezultati odmah uvršteni u trenutni prijedlog tijekom njegove pripreme faze²³. Rezultatima tih istraživanja nadopunjene su opsežne povratne informacije dionika, kako je prethodno opisano, a Komisija je dobila mnogo dokaza na kojima je temeljila trenutne prijedloge.

- **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka. Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 7. studenoga 2016. Način na koji su mišljenja Odbora za nadzor regulative uzeta u obzir utvrđen je u Prilogu I. procjeni učinka.

U procjeni učinka razmatrao se niz mogućnosti politike za svaki od utvrđenih problema. Ti su problemi i alternativna djelovanja navedeni u nastavku.

Prilagodba modela tržišta porastu obnovljivih izvora energije i tehnološkim dostignućima

U procjeni učinka podržano je poboljšanje važećih tržišnih pravila radi stvaranja jednakih uvjeta za sve tehnologije proizvodnje i resurse uklanjanjem postojećih poremećaja na tržištu. U njoj se razmatraju pravila kojima se pravi razlika između resursa i kojima se ograničava ili favorizira pristup određenih tehnologija elektroenergetskoj mreži. Usto, svi bi sudionici na tržištu snosili financijsku odgovornost za neravnoteže u mreži, a naknada za sve resurse na tržištu bi se isplaćivala pod jednakim uvjetima. Uklonile bi se prepreke odgovorima na potražnju. Odabranom bi se mogućnošću ojačala i kratkoročna tržišta približavajući ih

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²²

Europska komisija (2015.), Savjetovanje o novom modelu energetskeg tržišta, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³

Privremeno izvješće o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta, C(2016) 2107 final.

stvarnom vremenu kako bi se u što većoj mjeri omogućilo ispunjavanje potreba fleksibilnosti te čineći tržišta uravnoteženja učinkovitijima. Odabrana mogućnost uključuje mjere s pomoću kojih bi svi fleksibilni raspodijeljeni resursi koji se odnose na proizvodnju, potražnju i skladištenje mogli postati dijelom tržišta koristeći se primjerenim poticajima i okvirom tržišta koji im je prilagođeniji, kao i mjere za bolje poticanje operatora distribucijskih sustava.

Neregulatorni je pristup odbačen jer se njime tržište ne može mnogo poboljšati, a ne mogu se osigurati ni jednaki uvjeti za sve resurse. Naime, trenutni je regulatorni okvir EU-a u relevantnim područjima ograničen, a u nekim područjima ni ne postoji. Nadalje, smatralo se da se dobrovoljnom suradnjom tržištu ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti ili sigurnosti. Isto tako, odbačena je i mogućnost potpunog usklađivanja tržišnih pravila jer bi se promjenama mogla prekršiti načela proporcionalnosti i općenito bi takvo usklađivanje bilo nepotrebno s obzirom na trenutno stanje europskih energetske tržišta.

Razmatranje budućih ulaganja u proizvodnju i neusklađenih mehanizama za razvoj kapaciteta

Procijenjene su razne mogućnosti politike koje nadilaze osnovni scenarij, a u svakoj je mogućnosti predložen različit stupanj prilagodbe i usklađivanja država članica na razini EU-a te stupanj oslanjanja sudionika na tržištu na isplate energetskog tržišta.

Primjenom mogućnosti takozvanog „isključivo energetskog tržišta” europska bi se tržišta dovoljno poboljšala i postala bi dovoljno međupovezana kako bi se omogućili cjenovni signali potrebni za poticanje ulaganja u nove resurse i na pravim mjestima. Primjenom takvog scenarija mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne bi bili potrebni.

Odabrana se mogućnost temelji na scenariju isključivo energetskog tržišta, ali se u njoj ne odbacuje mogućnost da države članice upotrebljavaju mehanizme za razvoj kapaciteta, uz uvjet da su ti mehanizmi utemeljeni na metodologiji procjene adekvatnosti zajedničkih resursa koju na potpuno transparentan način provode Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER i da su u skladu sa zajedničkim konstrukcijskim obilježjima radi postizanja bolje kompatibilnosti nacionalnih mehanizama za razvoj kapaciteta i usklađene prekogranične suradnje. Uz sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta ta se mogućnost temelji i na Smjernicama Europske komisije o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

Neregulatorni je pristup odbačen jer važeće odredbe zakonodavstva EU-a nisu dovoljno jasne i razvijene kako bi mogle odgovoriti na izazove s kojima se suočava europski sustav električne energije. Usto, dobrovoljnom se suradnjom možda ne može osigurati odgovarajuća razina usklađenosti u svim državama članicama, a tržištu odgovarajuća razina sigurnosti. Kako bi se ta pitanja riješila na dosljedan način potrebno je donijeti propise u tom području. Mogućnost prema kojoj bi, na temelju regionalnih ili europskih procjena adekvatnosti proizvodnje, čitave regije ili, konačno, sve države članice EU-a trebale obvezno uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta odbačena je jer je nerazmjerna.

Nezadovoljavajuća razina uspješnosti maloprodajnih tržišta: sporo uvođenje i nezadovoljavajuće usluge

Prema podržanoj mogućnosti države članice trebaju postupno ukidati opće reguliranje cijena do roka utvrđenog zakonodavstvom EU-a, počevši od cijena ispod razine pokrivanja troškova. Tom bi se mogućnošću omogućilo prijelazno reguliranje cijena za ugrožene potrošače. Radi povećanja uključenosti potrošača ograničena je upotreba naknada za raskidanje ugovora. Nacionalna tijela primjenom alata za certificiranje trebaju jačati povjerenje potrošača u internetske stranice za usporedbu. Usto, načelima na visokoj razini osigurat će se da su računi za potrošnju energije jasni i razumljivi primjenom minimalnih zahtjeva u pogledu sadržaja.

Isto tako, države članice trebaju pratiti broj energetske siromašnih kućanstava. Konačno, kako bi novi tržišni subjekti i nova poduzeća za energetske usluge mogli razviti nove usluge osiguran je nediskriminirajući pristup podacima o potrošačima.

Druge mogućnosti koje su razmatrane, ali odbačene, uključivale su potpuno usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača uz opsežne mjere zaštite potrošača; izuzeća od reguliranja cijena utvrđena na razini EU-a na temelju praga potrošnje ili cjenovnog praga; uvođenje standardnog modela obrade podataka i dodjeljivanje odgovornosti neutralnom dioniku na tržištu, kao što je operator prijenosnog sustava; zabranu svih naknada za promjenu opskrbljivača, uključujući naknade za raskidanje ugovora i djelomično usklađivanje sadržaja računa za potrošnju energije i konačno, okvir EU-a za praćenje energetske siromaštva na temelju ispitivanja energetske učinkovitosti stambenih prostora koje provode države članice, kao i uvođenje preventivnih mjera za izbjegavanje isključivanja. Sve te mogućnosti odbačene su na temelju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Gotovo svi dionici koji su sudjelovali u savjetovanjima smatrali su da ni održavanje *statusa quo* nije izvedivo.

Poboljšanje institucionalnog okvira i uloge Agencije

Institucionalnim se okvirom Trećeg paketa nastoji potaknuti suradnja nacionalnih regulatornih tijela, kao i operatora prijenosnih sustava. Od svojeg su osnivanja ACER i Europska mreža operatora prijenosnih sustava imali ključnu ulogu u postizanju funkcionalnog unutarnjeg energetskeg tržišta. Međutim, zbog nedavnih je kretanja na europskim energetskeg tržištima razmatranima u procjeni učinka i naknadnim prijedlozima inicijative u pogledu modela tržišta potrebna prilagodba institucionalnog okvira. Usto, provedbom Trećeg paketa uočena su područja u kojima su moguća poboljšanja kad je riječ o okviru koji se primjenjuje na ACER i Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava. Kad je riječ o mogućnostima koje su razmatrane u pogledu reforme institucionalnog okvira, odbačen je scenarij uobičajene prakse jer bi uzrokovao pojavu regulatornih praznina i praznina u nadzoru tržišta, u skladu s tržišnim odredbama koje se razvijaju, a o kojima je riječ drugdje u ovom prijedlogu, kao i sa stalnim napretkom sekundarnog zakonodavstva na razini EU-a.

Radi prilagodbe institucionalnog okvira razmatran je i neregulatorni pristup „strože provedbe” i dobrovoljne suradnje bez uvođenja novih, dodatnih mjera. Poboljšana provedba postojećeg zakonodavstva podrazumijeva nastavak provedbe Trećeg paketa i potpunu provedbu mrežnih pravila i smjernica, kako je opisano u mogućnosti „uobičajene prakse”, zajedno sa strožom provedbom. Međutim, isključivo strožom provedbom trenutačni se institucionalni okvir ne bi mogao poboljšati.

Razmatrana je i zakonodavna mogućnost kojom bi ACER postao više nalik paneuropskom regulatoru, no i ta je mogućnost na kraju odbačena. Zbog toga bi bilo potrebno znatno povećati proračun i osoblje ACER-a jer bi radi obavljanja takve uloge u njemu trebali biti okupljeni brojni stručnjaci. Isto se tako čini primjerenim da nacionalni regulatori i dalje sudjeluju u postupku donošenja odluka Agencije te da se odluke koje većinskim glasanjem donose nacionalni regulatori sustavno ne zamjenjuju odlukama ravnatelja.

Stoga su razmatrane zakonodavne mogućnosti za poboljšanje ACER-a na temelju postojećeg okvira. Mogućnošću koja je podržana procjenom učinka omogućava se prilagodba institucionalnog okvira EU-a novim stvarnostima sustava električne energije. Njome se rješava i proizašla potreba za dodatnom regionalnom suradnjom te uklanjanju postojeće i očekivane regulatorne praznine u energetskeg tržištu, na taj način omogućavajući fleksibilnost kombinacijom pristupa od baze prema vrhu i odozgo prema dolje.

Usto, kako bi se uklonila postojeća regulatorna praznina u pogledu regulatornih zadaća koje nacionalna regulatorna tijela obavljaju na regionalnoj razini, političkim bi se inicijativama u

okviru ove mogućnosti uspostavio fleksibilan regionalan regulatorni okvir za poboljšanje regionalnog usklađivanja i postupka odlučivanja nacionalnih regulatornih tijela. Tom bi se mogućnošću uveo sustav donošenja usklađenih regulatornih odluka i nadzora nacionalnih regulatornih tijela nad određenim regionalnim pitanjima (npr. regionalna operativna središta i druga pitanja koja proizlaze iz predloženih inicijativa u pogledu modela tržišta), a ACER bi pritom štitio interes EU-a.

Temeljna prava

Ovaj prijedlog može imati utjecaj na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabranu diskriminacije (članak 21.), pravo na socijalnu pomoć (članak 34.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integraciju visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.).

To se posebno razmatra u okviru niza odredbi koje se odnose na zaštitu potrošača, energetska siromaštvo, ugrožene potrošače, pristup službama od općeg gospodarskog interesa te zaštitu podataka i privatnosti.

Sažetak procjene učinka nalazi se na internetskim stranicama Komisije²⁴, kao i pozitivno mišljenje Odbora za nadzor regulative.

• **Primjerenost propisa i pojednostavnjenje**

Prijedlogom bi se u ograničenom opsegu mogli povećati administrativni zahtjevi. Na primjer, ako bi sve tehnologije imale jednake uvjete za potpuno sudjelovanje na energetskim tržištima, morale bi biti usklađene sa zahtjevima tržišne sukladnosti, što bi moglo dovesti do određenog administrativnog opterećenja.

Mjere koje su predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije energetskih tržišta mogle bi isto tako imati kratkoročan utjecaj na poduzeća jer bi se ona morala prilagoditi novim modalitetima trgovanja energijom. No, taj se utjecaj u usporedbi s osnovnim scenarijem u kojem se ne poduzima ništa smatra minimalnim jer bi gospodarske dobiti reforme bile mnogo veće od bilo kakvog kratkoročnog ili dugoročnog administrativnog preustroja.

Isto tako, zbog postupnog će ukidanja reguliranih cijena na razini država članica nacionalna regulatorna tijela morati bolje nadzirati tržišta osiguravajući učinkovito tržišno natjecanje i jamčeći zaštitu potrošača. Ti bi se utjecaji mogli ublažiti povećanom uključenosti potrošača, čime bi se na tržištu prirodno potaknulo tržišno natjecanje.

Raspon aktivnosti koje se trebaju provesti u okviru ažuriranog institucijskog okruženja stvorit će i novi skup zahtjeva za uključivanje nacionalnih regulatora i operatora prijenosnih sustava na administrativnoj razini. Ti zahtjevi uključuju sudjelovanje u okviru ACER-a, kao i u postupcima donošenja odluka koje će dovesti do postizanja dogovora o metodologijama i praksama za neometano trgovanje energijom na granicama.

Detaljan administrativni i i gospodarski utjecaj svake razmatrane mogućnosti politike na poduzeća i javna tijela nalazi se u poglavlju 6. procjene učinka.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj koji prijedlog iz ovog paketa ima na proračun odnosi se na sredstva Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a. Doista, kako bi

²⁴ [Ured za publikacije: umetnuti poveznicu na procjenu učinka].

ACER mogao obavljati svoje nove zadaće, posebno u pogledu procjene adekvatnosti sustava i uspostave regionalnih operativnih središta, u Agenciji će do 2020. biti potrebno postupno zaposliti do 18 dodatnih zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena i osigurati odgovarajuća financijska sredstva.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i ostalih dionika s mjerama koje će se na kraju donijeti, a poduzet će i provedbene mjere ako i kada to bude potrebno. Usto, Komisija će pripremiti dokumente sa smjernicama za provedbu donesenih mjera, kao što je to već učinila u kontekstu provedbe Trećeg energetskog paketa.

Komisiji će u praćenju i provedbi posebno pomagati ACER. Godišnje izvješćivanje Agencije i usporedne evaluacije koje provodi Komisija, kao i izvješćivanje Koordinacijske skupine za električnu energiju, obuhvaćeni su odredbama trenutačne inicijative. Agenciji će biti predloženo da dodatno preispita svoje pokazatelje praćenja radi osiguravanja njihovog trajnog značaja za napredak praćenja prema ostvarivanju ciljeva na kojima se temelje trenutačni prijedlozi kako bi se oni mogli na odgovarajuć način odraziti u, među ostalim, godišnjem izvješću ACER-a o praćenju tržišta.

Usporedno s predloženim inicijativama Komisija će predstaviti inicijativu u pogledu upravljanja energetskom unijom kojom će se pojednostavniti zahtjevi za planiranje, izvješćivanje i praćenje. Na temelju inicijative u pogledu upravljanja energetskom unijom trenutačni će zahtjevi za praćenje i izvješćivanje Komisije i država članica iz Trećeg energetskog paketa biti uvršteni u horizontalna izvješća o napretku i praćenju. Više informacija o pojednostavljenju zahtjeva za praćenje i izvješćivanje nalazi se u procjeni učinka upravljanja Europskom unijom.

Mehanizmi praćenja i pokazatelji referentnih vrijednosti detaljnije se obrađuju u poglavlju 8. procjene učinka.

6. DETALJNO OBRAZLOŽENJE POSEBNIH ODREDBI PRIJEDLOGA

• Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (preinaka)

U *poglavlju I.* predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja njezina područja primjene i predmeta, s naglaskom na potrošače te važnost unutarnjeg tržišta i njegovih glavnih načela. U njemu su isto tako ažurirane glavne definicije koje se koriste u toj Direktivi.

U *poglavlju II.* predložene Direktive utvrđuje se opće načelo prema kojemu države članice moraju osigurati da je EU-ovo tržište električne energije konkurentno, orijentirano na potrošače, fleksibilno i nediskriminirajuće. U njemu se naglašava da nacionalne mjere ne bi trebale neopravdano otežavati prekogranične tokove, sudjelovanje potrošača ili ulaganja. Dodatno se utvrđuje načelo tržišno utemeljenih cijena opskrbe, osim u propisno opravdanim slučajevima. U tom se poglavlju pojašnjavaju određena načela povezana s funkcioniranjem EU-ovih tržišta električne energije, kao što je pravo na odabir opskrbljivača. Navode se i ažurirana pravila o mogućim obvezama javne usluge koje države članice mogu u određenim okolnostima nametnuti energetskim poduzećima.

U *poglavlju III.* predložene Direktive učvršćuju se postojeća potrošačka prava i uvode nova prava čiji je cilj staviti potrošače u središte energetskih tržišta osiguravajući jačanje njihova položaja i njihovu bolju zaštitu. U tom se poglavlju utvrđuju pravila o jasnijim informacijama

o obračunu i o certificiranim alatima za usporedbu. To poglavlje sadržava odredbe kojima se potrošačima osigurava slobodan izbor opskrbljivača ili agregatora, pravo na ugovor s dinamičnim cijenama i mogućnost sudjelovanja u upravljanju potrošnjom, vlastitoj proizvodnji i vlastitoj potrošnji električne energije. Svakom se potrošaču daje pravo zatražiti pametno brojilo s minimalnim skupom funkcija. Isto se tako poboljšavaju postojeća pravila o mogućnosti potrošača da dijele svoje podatke s opskrbljivačima i pružateljima usluga pojašnjavajući ulogu strana odgovornih za upravljanje podacima i utvrđujući zajednički europski format podataka koji Komisija treba razviti u provedbenom aktu. Nastoji se osigurati i da države članice suzbiju energetska siromaštvo. Zahtijeva se i da države članice utvrde okvire za neovisne agregatore i za upravljanje potrošnjom u skladu s načelima koja omogućavaju njihovo potpuno sudjelovanje na tržištu. Utvrđuje se okvir za lokalne energetske zajednice koje bi se mogle uključiti u lokalnu proizvodnju, distribuciju, agregaciju i skladištenje energije te opskrbu energijom ili usluge energetske učinkovitosti. Nadalje se pojašnjavaju postojeće odredbe o pametnim brojlama, jedinstvenim kontaktnim točkama, pravu na izvansudsku nagodbu, univerzalnoj usluzi te ugroženim potrošačima.

U poglavlju IV. predložene Direktive navedena su neka pojašnjenja zadaća operatora distribucijskih sustava, posebno u pogledu njihovih aktivnosti koje se odnose na uvođenje mrežnih usluga radi osiguravanja fleksibilnosti, integracije električnih vozila i upravljanja podacima. Pojašnjava se i uloga operatora distribucijskih sustava u pogledu skladištenja i mjesta za punjenje električnih vozila.

U poglavlju V. predložene Direktive sažeto se navode opća pravila primjenjiva na operatore prijenosnih sustava, koja se uvelike temelje na postojećem tekstu, te se navode samo neka pojašnjenja pomoćnih usluga i novih regionalnih operativnih središta.

Poglavlje VI. predložene Direktive, u kojem se utvrđuju pravila o razdvajanju razrađena u Trećem energetsom paketu, ostaje nepromijenjeno kad je riječ o glavnim materijalnim pravilima o razdvajanju, posebno u pogledu tri režima koja se primjenjuju na operatore prijenosnih sustava (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava i neovisni operator prijenosa), kao i u pogledu odredaba o određivanju i certificiranju operatora prijenosnih sustava. Pojašnjava se samo mogućnost da operatori prijenosnih sustava posjeduju skladišni prostor ili pružaju pomoćne usluge.

Poglavlje VII. predložene Direktive sadržava pravila o osnivanju, opsegu ovlasti i zadaćama, kao i pravilima djelovanja neovisnih nacionalnih energetske regulatora. U prijedlogu se posebno naglašava obveza regulatora da surađuju sa susjednim regulatorima i ACER-om kad je riječ o pitanjima od prekogranične važnosti te se ažurira popis zadaća regulatora, među ostalim u pogledu nadzora nad novoosnovanim regionalnim operativnim središtima.

U poglavlju VIII. predložene Direktive mijenjaju se neke opće odredbe, među ostalim odredbe o odstupanjima od Direktive te o delegiranim ovlastima koje izvršavaju Komisija i odbor osnovan prema pravilima komitologije u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

U novim prilogima predloženoj Direktivi utvrđuju se dodatni zahtjevi u pogledu alata za usporedbu, računa i informacija o obračunu te se mijenjaju postojeći zahtjevi za pametna brojila i njihovo uvođenje.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka)**

U poglavlju I. predložene Uredbe utvrđuje se njezino područje primjene i njezin predmet te definicije pojmova koji se u njoj koriste. Naglašava se važnost usklađenih tržišnih signala radi omogućavanja veće fleksibilnosti, dekarbonizacije i inovacija te se ažuriraju i nadopunjuju glavne definicije upotrijebljene u Uredbi.

U poglavlju II. predložene Uredbe uvodi se novi članak u kojemu se utvrđuju glavna načela kojih se treba pridržavati nacionalno energetska zakonodavstva kako bi se omogućilo funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Utvrđuju se i glavna pravna načela u pogledu pravila trgovanja električnom energijom u različitim vremenskim okvirima za trgovanje (tržište uravnoteženja, unutardnevno tržište, tržište za dan unaprijed i terminsko tržište), uključujući načela formiranja cijena. Pojašnjava se načelo odgovornosti za uravnoteženje i omogućava okvir za uspostavu pravila koja su usklađenija s tržištem kad je riječ o odašiljanju i ograničavanju proizvodnje i odgovora na potražnju, uključujući uvjete za iznimke.

U poglavlju III. predložene Uredbe opisuje se postupak određivanja zona trgovanja na usklađen način prema postupku preispitivanja iz Uredbe 1222/2015 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima²⁵. Kako bi se riješilo trajno pitanje znatnih nacionalnih ograničenja prekograničnih tokova električne energije pojašnjavaju se uvjeti za takva iznimna ograničenja, posebno pravilima kojima se osigurava da uvoz i izvoz električne energije ne ograničavaju nacionalni dionici iz gospodarskih razloga. Nadalje, ovo poglavlje sadržava izmjene postojećih načela u pogledu mrežnih tarifa za prijenos i distribuciju, a u njemu se utvrđuje i postupak za poticanje postupne konvergencije tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Utvrđuju se i izmijenjena pravila za upotrebu naknada za zagušenje.

U poglavlju IV. predložene Uredbe utvrđuju se nova opća načela s pomoću kojih države članice mogu na usklađen način riješiti pitanje adekvatnosti resursa. U njemu se utvrđuju načela i postupak za razvoj europske procjene adekvatnosti resursa radi ispravnijeg utvrđivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta i standardom pouzdanosti koji prema potrebi utvrđuju države članice. Pojašnjavaju se način i uvjeti za uvođenje mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem. Isto se tako pojašnjavaju načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta na način koji je usklađen s tržištem, uključujući pravila za sudjelovanje kapaciteta koji se nalazi u drugoj državi članici i za upotrebu interkonekcija. Utvrđuju se način na koji će regionalna operativna središta, nacionalni operatori prijenosnih sustava, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i nacionalni regulatori putem ACER-a sudjelovati u razvoju tehničkih parametara za razvoj kapaciteta koji se nalaze u drugoj državi članici te operativna pravila za njihovo sudjelovanje.

U poglavlju V. predložene Uredbe utvrđuju se zadaće i dužnosti Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i ACER-ove zadaće praćenja u tom pogledu, istodobno pojašnjavajući njegovu dužnost neovisnog djelovanja i djelovanja za dobrobit Europe. Definira se zadaća regionalnih operativnih središta i navode kriteriji te postupak za utvrđivanje regija pogona sustava obuhvaćenih svakim regionalnim operativnim središtem i koordinacijske funkcije koje obavljaju ta središta. Utvrđuju se i radni te organizacijski aranžmani, zahtjevi za obavješćivanje, zahtjevi i postupci za donošenje odluka i preporuka te za njihovu reviziju, sastav i odgovornosti Upravnog odbora, kao i aranžmani u pogledu odgovornosti regionalnih operativnih središta. To poglavlje sadržava i pravila o priključivanju

²⁵

Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, SL L 197, 25.7.2015., str. 24. – 72.

kogeneracijskih jedinica, koja su prethodno obuhvaćena Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetskej učinkovitosti. Pravila o desetogodišnjem planu razvoja mreže, naknadi među operatorima prijenosnih sustava, razmjeni informacija i certificiranju uglavnom su ostala nepromijenjena.

U poglavlju VI. predložene Uredbe uspostavlja se europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava, definiraju postupak za njegovo osnivanje i njegove zadaće, uključujući savjetovanje s dionicima. Navedena su i detaljna pravila o suradnji operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u pogledu planiranja i rada njihovih mreža.

U poglavlju VII. predložene Uredbe utvrđuju se postojeće ovlasti Komisije i pravila za njezino donošenje delegiranih akata u obliku mrežnih pravila ili smjernica. Pojašnjava se pravna priroda i donošenje mrežnih pravila i smjernica, a njihov se mogući sadržaj proširuje na područja poput struktura tarifa za distribuciju; pravila za pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga; odgovora na potražnju, skladištenja energije i pravila o ograničavanju potražnje; pravila o kibernetičkoj sigurnosti; pravila o regionalnim operativnim središtima i ograničavanja proizvodnje te redispčiranja proizvodnje i potražnje. Pojednostavnjuje se postupak izrade mrežnih pravila za električnu energiju te se nacionalnim regulatorima daje mogućnost da u okviru ACER-a odlučuju o pitanjima koja se odnose na provedbu mrežnih pravila i smjernica. Isto se tako u postupak razvoja prijedloga mrežnih pravila za električnu energiju intenzivnije uključuju europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava i drugi dionici.

U poglavlju VIII. predložene Uredbe utvrđuju se njezine završne odredbe. To poglavlje uključuje postojeća pravila o izuzimanju novih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje iz određenog zahtjeva Direktive i Uredbe o električnoj energiji, istodobno pojašnjavajući postupak u skladu s kojim nacionalna regulatorna tijela mogu činiti naknadne izmjene.

U Prilogu predloženoj Uredbi detaljnije se definiraju zadaće regionalnih operativnih središta uspostavljenih ovom Uredbom.

- **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (preinaka)**

Općenito se predlaže da se pravila o ACER-u prilagode „zajedničkom pristupu” decentraliziranim agencijama EU-a o kojem su se dogovorili Europski parlament, Vijeće EU-a i Europska komisija (zajednički pristup)²⁶. Međutim, za sada je opravdano da ACER i dalje primjenjuje ograničena odstupanja od „zajedničkog pristupa”.

U poglavlju I. predložene Uredbe opisuju se uloge, ciljevi i zadaće ACER-a te vrsta akata koje može donijeti, a navode se i pravila o savjetovanju i praćenju. Ažuriran je popis zadaća kako bi uključivao dužnosti koje su ACER-u dodijeljene nakon donošenja Uredbe, a koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem i prekograničnom infrastrukturom.

Kad je riječ o donošenju mrežnih pravila za električnu energiju, ACER-u je dodijeljena veća odgovornost u izradi i podnošenju konačnog prijedloga mrežnog pravila Komisiji, dok Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i dalje ima ulogu tehničkog stručnjaka. Prijedlog uključuje i formalno mjesto za operatore distribucijskih sustava kako bi bili zastupljeni na razini EU-a, posebno u razvoju prijedloga mrežnih pravila u skladu s njihovom povećanom odgovornošću. Agencija odlučuje o uvjetima, metodologijama i algoritmima za provedbu mrežnih pravila i smjernica za električnu energiju.

²⁶ Vidjeti Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Europske komisije o decentraliziranim agencijama od 19. srpnja 2012.

Kad je riječ o zadaćama u regionalnom kontekstu u koje je uključen ograničeni broj nacionalnih regulatora, uvodi se regionalni postupak donošenja odluka. U skladu s tim ravnatelj bi trebao dati mišljenje o tome je li dotično pitanje prvenstveno od regionalnog značaja. Ako se Odbor regulatora složi s mišljenjem ravnatelja, regionalni pododbor Odbora regulatora treba pripremiti dotičnu odluku koju na kraju donosi ili odbacuje sam Odbor regulatora. Odbor regulatora inače odlučuje bez intervencije regionalnog pododbora.

U tom se poglavlju definiraju i nove zadaće ACER-a u pogledu usklađivanja određenih funkcija povezanih s regionalnim operativnim središtima u okviru Agencije, nadzora nad imenovanim operatorima tržišta električne energije i povezanih s odobravanjem metoda i prijedloga u vezi s adekvatnošću proizvodnje i pripremljenošću za rizike.

Poglavlje II. predložene Uredbe sadržava organizacijska pravila povezana s Upravnim odborom, Odborom regulatora, ravnateljem, Odborom za žalbe i radnim skupinama Agencije, koje su uvedene novom odredbom. Prilagođavanjem nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama EU-a ili novim pravilima glasanja Vijeća očuvane su glavne značajke postojeće upravljačke strukture, posebno Odbora regulatora.

Odstupanje ACER-a od zajedničkog pristupa opravdava se sljedećim:

glavni ciljevi europske politike u području električne energije, sigurnost opskrbe, pristupačnost električne energije i dekarbonizacija mogu se ostvariti na najisplativiji način s pomoću integriranog europskog tržišta električne energije. U skladu s tim infrastruktura za prijenos električne energije postaje sve više međusobno povezana, prekogranično se trguje sve većim količinama električne energije, proizvodni se kapaciteti dijele na europskoj razini, a prijenosnim se sustavom upravlja uzimajući u obzir regionalne i prekogranične aspekte. Ovim se zakonodavnim paketima dodatno potiču ti trendovi za koje se očekuje da će donijeti koristi europskim potrošačima.

Preduvjet za stvaranje unutarnjeg tržišta električne energije otvaranje je sektora tržišnom natjecanju. Kao i u drugim gospodarskim sektorima, otvaranje tržišta električne energije zahtijevalo je donošenje novih propisa, posebno u pogledu sustava prijenosa i distribucije, te provedbu regulatornog nadzora. Stoga su osnovana neovisna regulatorna tijela. Ta tijela i dalje imaju posebnu odgovornost kad je riječ o nadzoru nad nacionalnim i europskim pravilima primjenjivima na sektor električne energije.

Međutim, s porastom prekogranične trgovine i sa sustavom pri čijem se radu u obzir uzimaju regionalni i europski kontekst, od nacionalnih se regulatornih tijela zahtijevalo da sve više usklađuju svoje djelovanje s nacionalnim regulatornim tijelima ostalih država članica. ACER je osmišljen kako bi postao platforma za tu interakciju i tu dužnost obavlja od svojeg osnutka 2011. Tijelo u okviru Agencije u kojem se, u suradnji s njezinim osobljem, priprema većina njezinih mišljenja, preporuka i odluka stoga je Odbor regulatora koji se sastoji od viših predstavnika nacionalnih regulatornih tijela i jednog predstavnika Komisije bez prava glasa. U prvim godinama postojanja Agencije pokazalo se da Odbor regulatora djelotvorno pridonosi izvršavanju zadaća Agencije.

Budući da su energetska tržišta i dalje velikim dijelom regulirana na nacionalnoj razini, nacionalni regulatori u tome imaju ključnu ulogu. Glavna uloga ACER-a nije izvršavanje delegiranih regulatornih nadležnosti Komisije, nego usklađivanje regulatornih odluka neovisnih nacionalnih regulatora. U ovom je zakonodavnom prijedlogu velikim dijelom sačuvana ta raspodjela uloga. Trenutačnom se strukturom uspostavlja usklađena ravnoteža ovlasti među različitim dionicima, uzimajući u obzir posebne značajke unutarnjeg energetskog tržišta. Ako bi se u ovoj fazi promijenila ravnoteža, mogla bi se ugroziti provedba političkih inicijativa sadržanih u zakonodavnim prijedlozima i otežati daljnja

integracija energetskeg tržišta, što je glavna svrha ovog prijedloga. Stoga se čini preuranjenim prebaciti ovlasti za donošenje odluka na Upravni odbor, kako je predviđeno zajedničkim pristupom. Umjesto toga primjerenije bi bilo zadržati trenutačnu strukturu kojom se osigurava da nacionalni regulatori djeluju bez ikakve izravne intervencije institucija EU-a ili država članica u određenim pitanjima. Istodobno, sveukupno djelovanje regulatora i dalje podliježe odobrenju institucija EU-a putem programskih, proračunskih i strateških dokumenata. Institucije EU-a uključene su i u administrativna pitanja. Stoga se ne predlaže promjena ustroja i načina rada postojećeg Odbora regulatora.

Isto tako, ne predlaže se prilagodba koncepta Upravnog odbora njegovu modelu iz zajedničkog pristupa. Pokazalo se da je Upravni odbor Agencije u svojem postojećem sastavu tijekom posljednjih godina bio posebno djelotvoran i učinkovit. Njegovo djelovanje jamče predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Iako Komisija u ovoj fazi ne smatra da je primjereno u potpunosti prilagoditi upravljačku strukturu Agencije zajedničkom pristupu, i dalje će pratiti opravdanost odstupanja od zajedničkog pristupa, a u sljedećoj će evaluaciji planiranoj za 2021., u kojoj će se ocjenjivati ciljevi, mandat i zadaće Agencije, poseban naglasak biti na upravljačkoj strukturi Agencije.

Poglavlje III. predložene Uredbe sadržava financijske odredbe. Predlaže se prilagodba nekoliko pojedinačnih odredaba zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

U poglavlju IV. predložene Uredbe ažurira se nekoliko pojedinačnih odredaba u skladu sa zajedničkim pristupom, a druge odredbe sadržane u tom poglavlju koje se odnose na osoblje i odgovornost ostaju uglavnom nepromijenjene.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o unutarnjem tržištu električne energije****(preinaka)**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir ~~Ugovor o osnivanju Europske zajednice~~, ☒ Ugovor o funkcioniranju
Europske unije, ☒ a posebno njegov članak ~~95.~~ ☒ 194. stavak 2. ☒,

uzimajući u obzir prijedlog ☒ Europske ~~K~~komisije,

☒ nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima, ☒

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s ☒ redovnim zakonodavnim ☒ postupkom,

budući da:

↓ novo

- (1) Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ značajno je izmijenjena nekoliko puta. Budući da su potrebne daljnje izmjene, tu bi Uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.

↓ 714/2009 uvodna izjava 1
(prilagođeno)
⇒ novo

- (2) ⇒ Cilj je energetske unije osigurati potrošačima – kućanstvima i poduzećima – sigurnu, održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju. Povijesno gledano, elektroenergetskim sustavom dominirali su vertikalno integrirani monopoli s velikim,

²⁷ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

centraliziranim nuklearnim elektranama ili elektranama na fosilna goriva koji su često bili u državnom vlasništvu. ⇐ Cilj je unutarnjeg tržišta električne energije, koje se postupno uvodi od 1999. godine, osiguravanje stvarnog izbora svim potrošačima u Uniji ~~Zajednici~~, ~~bili oni građani ili poduzeća~~ i građanima i poduzećima, novih poslovnih mogućnosti i više prekogranične trgovine, kako bi se postigla veća učinkovitost, konkurentne cijene i viši standardi usluge te doprinijelo sigurnosti opskrbe i održivosti. ⇒ Na unutarnjem tržištu električne energije pojačalo se tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnoj razini i u prekograničnoj trgovini. Ono ostaje temelj učinkovitog tržišta energije. ⇐

↓ novo

- (3) Europski energetski sustav prolazi kroz najdublju promjenu zadnjih desetljeća, a tržište električne energije u središtu je te promjene. Zajednički cilj dekarbonizacije energetskog sustava donosi nove mogućnosti i izazove sudionicima na tržištu. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućavaju novi oblici sudjelovanja potrošača i prekogranične suradnje.
 - (4) Državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele su do rastućih poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu.
 - (5) U prošlosti su potrošači električne energije bili pasivni te su često kupovali električnu energiju po reguliranim cijenama bez izravne veze s tržištem. U budućnosti potrošačima treba omogućiti puno sudjelovanje na tržištu, ravnopravno s drugim sudionicima na tržištu. Kako bi se integrirali rastući udjeli energije iz obnovljivih izvora, u budućem elektroenergetskom sustavu trebalo bi iskoristiti sve dostupne izvore fleksibilnosti, posebno upravljanje potrošnjom i skladištenje. Kako bi se postigla djelotvorna dekarbonizacija uz najniži trošak, treba poticati i energetske učinkovitost.
 - (6) Veća integracija tržišta i prijelaz na promjenjiviju proizvodnju električne energije zahtijevaju pojačan napor kako bi se nacionalne energetske politike koordinirale sa susjedima i iskoristile prilike za prekogranično trgovanje električnom energijom.
-

↓ 714/2009 uvodne izjave od 2 do 5

~~(2) Direktiva 2003/54/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije²⁸ i Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije²⁹ znatno su doprinijele oblikovanju takvog unutarnjeg tržišta električne energije.~~

~~(3) Međutim, trenutačno u Zajednici postoje prepreke prodaji električne energije pod jednakim uvjetima, bez diskriminacije ili nepovoljnog položaja. Posebno još ne postoji~~

²⁸ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 37.~~

²⁹ ~~SL L 176, 15.7.2003., str. 1.~~

~~nediskriminacijski pristup mreži i jednako učinkovita razina regulatornog nadzora u svakoj državi članici te još uvijek postoje izolirana tržišta.~~

~~(4) U komunikaciji Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Energetska politika za Europu” naglašena je važnost dovršenja unutarnjeg tržišta električne energije i stvaranja ravnopravnih tržišnih pravila za sva elektroenergetska poduzeća u Zajednici. Komunikacije Komisije od 10. siječnja 2007. pod naslovom „Izgledi za unutarnje tržište plina i električne energije” i „Istraživanje europskog sektora plina i električne energije na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (konačno izvješće)” pokazale su da postojeća pravila i mjere ne osiguravaju potreban okvir ni oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta za postizanje cilja dobro funkcionirajućeg, učinkovitog i otvorenog unutarnjeg tržišta.~~

~~(5) Povrh temeljite provedbe postojećeg regulatornog okvira, trebalo bi u skladu s navedenim komunikacijama prilagoditi regulatorni okvir za unutarnje tržište električne energije naveden u Uredbi (EZ) br. 1228/2003.~~

↓ novo

- (7) Razvijeni su regulatorni okviri koji omogućuju da se u Uniji trguje električnom energijom. Taj je razvoj poduprlo donošenje nekoliko mrežnih pravila i smjernica za integraciju tržišta električne energije. Ta mrežna pravila i smjernice sadržavaju odredbe o tržišnim pravilima, pogonu sustava i mrežnoj vezi. Kako bi se osigurala potpuna transparentnost i povećala pravna sigurnost, trebalo bi donijeti i glavna načela funkcioniranja tržišta i dodjele kapaciteta u vremenskim okvirima tržišta električne energije uravnoteženja, unutardnevnog tržišta, tržišta dan unaprijed i dugoročnog tržišta na temelju redovnog zakonodavnog postupka i objediniti to u jedinstveni pravni akt.
- (8) U ključnim bi tržišnim načelima trebalo biti navedeno da se cijene električne energije trebaju odrediti potražnjom i ponudom. Te bi cijene trebale ukazivati na to kada je potrebna električna energija, pružajući tržišno utemeljene poticaje za ulaganja u izvore fleksibilnosti kao što su fleksibilna proizvodnja, interkonekcija, upravljanje potrošnjom ili skladištenje.
- (9) Dekarbonizacija sektora električne energije i energija iz obnovljivih izvora kao veliki dio tržišta – to je temeljni cilj energetske unije. Kako se Unija približava dekarbonizaciji sektora električne energije i rastućem udjelu obnovljivih izvora energije, ključno je uklanjanje postojećih prepreka prekograničnoj trgovini na tržištu i poticanje ulaganja u prateću infrastrukturu, primjerice fleksibilniju proizvodnju, interkonekciju, upravljanje potrošnjom i skladištenje. Kako bi se poduprlo taj prijelaz na promjenjivu i distribuiranu proizvodnju te osiguralo da načela tržišta energije budu temelj Unijinih tržišta električne energije budućnosti, ključno je obnoviti usmjerenost na kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici.
- (10) Kratkoročna će tržišta poboljšati likvidnost i tržišno natjecanje omogućujući da više resursa, posebno onih fleksibilnijih, potpuno sudjeluje na tržištu. Djelotvornim određivanjem cijena u oskudici ohrabrit će se sudionike na tržištu da budu dostupni kada je to tržištu najpotrebnije i osigurati da oni mogu naplatiti svoje troškove na veleprodajnom tržištu. Stoga je ključno osigurati da se u najvećoj mogućoj mjeri uklone administrativna i implicitna ograničenja cijena kako bi cijene određene u oskudici mogle narasti do vrijednosti neisporučene energije. Ako se potpuno ugrade u

tržišnu strukturu, kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici pridonijet će uklanjanju drugih mjera, poput mehanizama za razvoj kapaciteta, kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Istodobno, određivanjem cijena u oskudici bez ograničenja na veleprodajnom tržištu ne bi se trebala ugroziti mogućnost pouzdanih i stabilnih cijena za krajnje kupce, posebno kućanstva i MSP-ove.

- (11) Odstupanja od temeljnih tržišnih načela kao što je odgovornost za odstupanje, dispečiranje utemeljeno na tržištu ili ograničavanje i redispečiranje smanjuju signale fleksibilnosti i djeluju kao prepreke za razvoj rješenja poput skladištenja, upravljanja potrošnjom ili agregacije. Dok su odstupanja još uvijek potrebna kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje za određene subjekte, posebno kućanstva i MSP-ove, široka odstupanja koja obuhvaćaju cjelokupne tehnologije nisu usklađena s ciljem postizanja učinkovite dekarbonizacije utemeljene na tržištu te bi stoga trebala biti zamijenjena konkretnijim mjerama.

↓ 714/2009 uvodna izjava 16

- (12) Preduvjet za učinkovito tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu električne energije su ~~nediskriminacijske~~ nediskriminirajuće i transparentne naknade za korištenje mreže uključujući interkonekcijske vodove u prijenosnom sustavu. Raspoloživi kapaciteti tih vodova trebali bi se postaviti na najveću razinu u skladu sa sigurnosnim standardima za siguran rad mreže.

↓ 714/2009 uvodna izjava 17

- (13) Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja koje proizlazi iz različitih sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje koje koriste operatori prijenosnih sustava u državama članicama. Nadalje, sudionicima na tržištu trebalo bi osigurati transparentnost u pogledu raspoloživih kapaciteta prijenosa i sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje, koji utječu na raspoložive kapacitete prijenosa.

↓ novo

- (14) Kako bi se učinkovito usmjerila potrebna ulaganja, cijene trebaju ukazivati na to gdje je električna energija najpotrebnija. U zonskom elektroenergetskom sustavu postizanje točnih lokacijskih signala zahtijeva usklađeno, objektivno i pouzdano utvrđivanje zona trgovanja u transparentnom postupku. Zone trgovanja trebale bi odražavati zagušenje kako bi se osigurao učinkovit rad i planiranje Unijine elektroenergetske mreže i pružili djelotvorni cjenovni signali za nov proizvodni kapacitet, upravljanje potrošnjom ili prijenosnu infrastrukturu. Posebno se ne bi trebao smanjiti prekozonski kapacitet kako bi se smanjilo unutarnje zagušenje.
- (15) Učinkovita dekarbonizacija elektroenergetskog sustava putem tržišne integracije zahtijeva sustavno napuštanje prepreka prekozonskoj trgovini kako bi se prevladala fragmentacija tržišta, a kupcima energije u Uniji omogućilo da se potpuno koriste prednostima integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja.

↓ 714/2009 uvodna izjava 10

- (16) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi temeljna načela u pogledu određivanja tarifa i dodjele kapaciteta, uz istodobno osiguravanje donošenja smjernica ~~kojeu kojima se~~ detaljno navode daljnja relevantna načela i metodologije, kako bi se omogućila brza prilagodba promijenjenim okolnostima.

↓ 714/2009 uvodna izjava 22

- (17) Upravljanje problemima zagušenja trebalo bi osigurati ispravne ekonomske signale operatorima prijenosnih sustava i sudionicima na tržištu te se temeljiti na tržišnim mehanizmima.

↓ 714/2009 uvodna izjava 11

- (18) Na otvorenom i konkurentnom tržištu operatori prijenosnih sustava trebali bi primiti naknadu troškova, nastalih radi prenošenja prekograničnog protoka električne energije na njihovim mrežama, i to od operatora prijenosnih sustava iz kojih prvobitno potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.

↓ 714/2009 uvodna izjava 12

- (19) Pri određivanju nacionalnih mrežnih tarifa trebalo bi uzeti u obzir plaćanja i primitke koji proizlaze iz naknada između operatora prijenosnih sustava.

↓ 714/2009 uvodna izjava 13

- ~~(20)~~ Stvarni iznos za plaćanje za prekogranični pristup sustavu može značajno varirati, ovisno o uključenim operatorima prijenosnih sustava te radi razlika u strukturi tarifnih sustava koji se primjenjuju u državama članicama. Stoga je potreban određeni stupanj usklađenja kako bi se izbjegli poremećaji u trgovini.

↓ 714/2009 uvodna izjava 21

- (21) Trebala bi postojati pravila o uporabi prihoda iz postupaka upravljanja zagušenjem, osim ako posebna narav dotičnog ~~interkonekcijskog spojnog~~ voda opravdava izuzeće od tih pravila.

↓ novo

- (22) Kako bi se pružili ravnopravni uvjeti za sve sudionike na tržištu, mrežne bi se tarife trebale primjenjivati na način kojim se proizvodnja spojena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju spojenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili

negativno. Njima ne bi trebalo diskriminirati skladištenje energije, odvrćati od sudjelovanja u upravljanju potrošnjom te one ne bi trebale biti prepreka poboljšanjima u energetske učinkovitosti.

- (23) Kako bi se povećala transparentnost i usporedivost u određivanju tarifa ako obvezujuće usklađivanje nije ocijenjeno primjerenim, Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora osnovana [preinakom Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2] („Agencija”) trebala bi izdati preporuke o tarifnim metodologijama.
- (24) Kako bi se osiguralo optimalno ulaganje u transeuropsku mrežu i odgovorilo na izazov ako se održivi interkonekcijski projekti ne mogu izgraditi zbog manjka određivanja prioriteta na nacionalnoj razini, trebalo bi ponovno razmotriti uporabu naknada za zagušenje i dopustiti je radi jamčenja dostupnosti i zadržavanja ili povećavanja interkonekcijske kapaciteta.

↓ 714/2009 uvodna izjava 7 (prilagođeno)
--

- (25) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje mrežom za prijenos električne energije i omogućilo prekogranično trgovanje i opskrba električnom energijom u ~~Uniji~~ ~~Zajednici~~, trebalo bi osnovati Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju). Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi se izvršavati u skladu s pravilima ~~Unije~~ ~~Zajednice~~ o tržišnom natjecanju, koja se i dalje primjenjuju na odluke ENTSO-a za električnu energiju. Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost ENTSO-a za električnu energiju. Mrežna pravila koja ~~Kodovi mreže koje~~ pripremi ENTSO za električnu energiju nisu namijenjena da zamijene potrebna nacionalna mrežna pravila ~~potrebne nacionalne kodove mreže~~ za pitanja koja nisu prekogranična. S obzirom na to da se učinkovitiji napredak može postići kroz pristup na regionalnoj razini, operatori prijenosnih sustava trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture suradnje, istodobno osiguravajući da su rezultati na regionalnoj razini kompatibilni s mrežnim pravilima ~~kodovima mreže~~ i neobvezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini cijele ~~Unije~~ ~~Zajednice~~. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti učinkovitost mreže na regionalnoj razini. Suradnja na regionalnoj razini trebala bi biti usklađena s napretkom prema konkurentnom i učinkovitom unutarnjem tržištu električne energije.

↓ novo

- (26) ENTSO za električnu energiju trebao bi provesti opsežnu srednjoročnu do dugoročnu procjenu adekvatnosti resursa na razini Unije kako bi pružio objektivnu osnovu za procjenu zabrinutosti u pogledu adekvatnosti. Zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa koja se uklanja mehanizmima za razvoj kapaciteta trebala bi se temeljiti na procjeni EU-a.
- (27) Svrha srednjoročne do dugoročne procjene adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do jedne godine unaprijed) utvrđene u ovoj Uredbi razlikuje se od sezonskih izgleda (šest mjeseci unaprijed) kako je utvrđeno u članku 9. [Uredbe o

pripremljenosti za rizike kako je predložena u dokumentu COM(2016) 862]. Srednjoročne do dugoročne procjene uglavnom se upotrebljavaju kako bi se procijenila potreba za mehanizmima za razvoj kapaciteta dok se sezonski izgledi upotrebljavaju kako bi se upozorilo na rizike do kojih bi moglo doći u sljedećih šest mjeseci i koji bi vjerojatno mogli rezultirati znatnim pogoršanjem stanja opskrbe električnom energijom. Uz to, regionalna operativna središta provode i regionalne procjene adekvatnosti kako je definirano u europskom zakonodavstvu o radu elektroenergetskog prijenosnog sustava. To su vrlo kratkoročne procjene adekvatnosti (od tjedna unaprijed do dana unaprijed) koje se upotrebljavaju u kontekstu pogona sustava.

- (28) Prije uvođenja mehanizama za razvoj kapaciteta države članice trebale bi ocijeniti regulatorne poremećaje koji pridonose povezanoj zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa. Od njih bi trebalo zahtijevati donošenje mjera za uklanjanje utvrđenih poremećaja uz navođenje vremenskog plana za njihovu provedbu. Mehanizme za razvoj kapaciteta trebalo bi uvoditi samo zbog preostalih zabrinutosti na koje uklanjanje takvih poremećaja ne utječe.
- (29) Države članice koje namjeravaju uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta trebale bi odrediti ciljeve adekvatnosti resursa slijedeći transparentan postupak koji se može provjeriti. Države članice trebale bi imati slobodu u određivanju svoje željene razine sigurnosti opskrbe.
- (30) Trebalo bi utvrditi glavna načela mehanizama za razvoj kapaciteta na temelju načela državne potpore za okoliš i energiju i nalaza sektorskog istraživanja o mehanizmima za razvoj kapaciteta Glavne uprave za tržišno natjecanje. U kontekstu tih načela trebalo bi preispitati već uvedene mehanizme za razvoj kapaciteta. Pokaže li europska procjena adekvatnosti resursa da nema zabrinutosti u pogledu adekvatnosti, ne bi trebalo utvrditi nov mehanizam za razvoj kapaciteta i ne bi trebalo preuzimati nove obveze u pogledu kapaciteta u okviru već uvedenih mehanizama. Primjena pravila za kontrolu državnih potpora na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a uvijek se mora poštovati.
- (31) Trebala bi biti utvrđena detaljna pravila za olakšavanje djelotvornog prekograničnog sudjelovanja u mehanizmima za razvoj kapaciteta koji se ne temelje na rezervama. Svi bi operatori prijenosnih sustava trebali zainteresiranim proizvođačima olakšati sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta u drugim državama članicama. Stoga bi trebali izračunati kapacitete do kojih bi bilo moguće prekogranično sudjelovanje, omogućiti sudjelovanje i provjeriti dostupnosti. Nacionalna bi regulatorna tijela trebala u državama članicama provoditi prekogranična pravila.
- (32) S obzirom na razlike u nacionalnim energetske sustavima i tehnička ograničenja postojećih mreža električne energije, najbolji će pristup za postizanje napretka u integraciji tržišta često biti na regionalnoj razini. Regionalna bi suradnja operatora prijenosnih sustava stoga trebala ojačati. Kako bi se osigurala učinkovita suradnja, novim bi regulatornim okvirom koji uključuje jačanje ovlasti Agencije za donošenje odluka povezanih s prekograničnim pitanjima trebalo predvidjeti snažnije regionalno upravljanje i regulatorni nadzor. Bliskija suradnja država članica mogla bi biti potrebna i u kriznim situacijama kako bi se povećala sigurnost opskrbe i ograničili tržišni poremećaji.
- (33) Koordinacija između operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini formalizirana je obveznim sudjelovanjem operatora prijenosnih sustava u regionalnim koordinatorima za sigurnost, što bi se trebalo dopuniti poboljšanim institucionalnim

okvirom, odnosno uspostavljanjem regionalnih operativnih središta. Pri stvaranju regionalnih operativnih središta trebalo bi uzeti u obzir postojeće inicijative za regionalnu koordinaciju i poduprijeti sve integrirani rad elektroenergetskih sustava u cijeloj Uniji, uz osiguravanje njihova učinkovitog i sigurnog rada.

- (34) Zemljopisnim djelokrugom regionalnih operativnih središta trebalo bi im omogućiti da, optimizirajući rad operatora prijenosnih sustava u većim regijama, imaju djelotvornu koordinacijsku ulogu.
- (35) Regionalna bi operativna središta trebala izvršavati funkcije ako njihova regionalizacija donosi dodanu vrijednost u usporedbi s funkcijama koje se izvršavaju na nacionalnoj razini. Funkcije regionalnih operativnih središta trebale bi obuhvaćati funkcije koje izvršavaju regionalni koordinatori za sigurnost, kao i dodatne funkcije povezane s pogonom sustava, radom tržišta i pripremljenošću za rizike. Funkcije koje izvršavaju regionalna operativna središta ne bi trebale uključivati pogon elektroenergetskog sustava u stvarnom vremenu.
- (36) Regionalna bi operativna središta prije svega trebala djelovati u interesu pogona sustava i rada tržišta regije, a ne u interesu bilo kojeg samostalnog subjekta. Stoga bi regionalnim operativnim središtima trebalo povjeriti ovlasti za donošenje odluka kako bi djelovala i usmjeravala aktivnosti koje trebaju poduzeti operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava za određene funkcije, te poboljšanu savjetničku ulogu za preostale funkcije.
- (37) ENTSO za električnu energiju trebao bi osigurati da su aktivnosti regionalnih operativnih središta koordinirane preko granica regija.
- (38) Kako bi se poboljšale učinkovitosti distribucijskih mreža električne energije u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima prijenosnih sustava i ENTSO-om za električnu energiju, trebalo bi osnovati europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS-ove”). Zадaci tijela EU-a za ODS-ove trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost među operatorima distribucijskih sustava Unije. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi pri pripremi i provedbi mrežnih pravila blisko surađivati s ENTSO-om za električnu energiju, ako je to primjenjivo, te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integraciji, među ostalim, distribuirane proizvodnje i skladištenja u distribucijske mreže ili o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama.

↓ 714/2009 uvodna izjava 6 (prilagođeno)
--

- (39) ~~Posebno je potrebno~~ Potrebna je povećana suradnja i koordinacija među operatorima prijenosnih sustava kako bi se ~~oblikovala mrežna pravila~~ oblikovali kodovi mreže za osiguravanje učinkovitog i transparentnog pristupa prijenosnim mrežama preko granica i upravljanje učinkovitim i transparentnim pristupom prijenosnim mrežama preko granica i time te kako bi se osiguralo koordinirano i dovoljno dalekovidno planiranje i dobar tehnički razvoj prijenosnog sustava u ☒ Uniji ☒ Zajednici, uključujući oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta, s odgovarajućim poštovanjem zaštite okoliša. ~~Ta bi mrežna pravila trebala biti kodovi mreže trebali~~ biti u skladu s okvirnim smjernicama, koje su po prirodi neobvezujuće (okvirne smjernice) i koje je razvila Agencija ~~za suradnju energetske regulatora osnovana Uredbom (EZ) br.~~

~~713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora~~³⁰ (Agencija). Agencija bi trebala imati ulogu pri pregledavanju, na temelju činjeničnog stanja, nacrt ~~mrežnih pravilakodova mreže~~, uključujući njihovu usklađenost s okvirnim smjernicama, i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Agencija bi trebala ocijeniti predložene izmjene ~~mrežnih pravilakodova mreže~~ i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Operatori prijenosnih sustava trebali bi upravljati svojim mrežama u skladu s navedenim ~~mrežnim pravilimakodovima mreže~~.

↓ 714/2009 uvodna izjava 24

- (40) Kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, trebalo bi predvidjeti postupke koji omogućavaju donošenje odluka i smjernica u pogledu, među ostalim, određivanja tarifa i dodjele kapaciteta od strane Komisije, uz istodobno osiguravanje uključenosti regulatornih tijela država članica u tom procesu, kada je to prikladno kroz njihovo europsko udruženje. Regulatorna tijela, zajedno s drugim relevantnim tijelima u državama članicama, imaju važnu ulogu u doprinosu pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 8
(prilagođeno)

- (41) Svi sudionici na tržištu zainteresirani su za rad koji se očekuje od ENTSO-a za električnu energiju. Stoga je od ključnog značenja učinkovito savjetovanje te bi postojeće strukture koje su uspostavljene za olakšanje i racionalizaciju procesa savjetovanja, kao što su ~~Unija za koordinaciju prijenosa električne energije~~, ☒ one preko ~~nacionalni regulatori ili Agencija nacionalnih regulatora ili Agencije~~, trebale igrati važnu ulogu.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 9
(prilagođeno)

- (42) Kako bi se osigurala veća transparentnost u vezi s cijelom mrežom za prijenos električne energije u ☒ Uniji ~~☒ Zajednici~~, ENTSO za električnu energiju trebao bi sastaviti, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ~~☒ Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ~~☒ Zajednice~~). U taj bi plan razvoja mreže trebalo uključiti održive mreže za prijenos električne energije i potrebne regionalne interkonekcije, koje su relevantne s poslovnoga gledišta ili gledišta sigurnosti opskrbe.

³⁰

~~SL L 211, 14.8.2009., str. 1.~~

↓ novo

- (43) Na temelju iskustva u razvoju i donošenju mrežnih pravila pokazalo se da je korisno pojednostavniti razvojni postupak pojašnjavanjem da Agencija ima pravo preispitati nacрте pravila elektroenergetske mreže prije njihova podnošenja Komisiji.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 14

~~Potreban je primjeren sustav dugoročnih lokacijskih signala, koji se temelji na načelu da bi razina naknada za pristup mreži trebala odražavati ravnotežu između proizvodnje i potrošnje dotične regije, na temelju razlikovanja naknada za pristup mreži za proizvođače i/ili potrošače.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 15

~~Ne bi bilo primjereno primjenjivati tarife koje se temelje na udaljenosti ili, ako su postavljeni odgovarajući lokacijski signali, da posebnu tarifu plaćaju samo izvoznici ili uvoznici povrh opće naknade za pristup nacionalnoj mreži.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 18

~~Praćenje tržišta, koje nacionalna regulatorna tijela i Komisija poduzimaju tijekom posljednjih godina, pokazalo je da trenutačni zahtjevi za transparentnost i pravila o pristupu infrastrukturi nisu dovoljni za osiguranje istinskog, dobro funkcionirajućeg i učinkovitog unutarnjeg tržišta električne energije.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 19

~~Kako bi svi sudionici na tržištu mogli ocijeniti ukupno stanje ponude i potražnje te identificirati razloge za kretanje veleprodajnih cijena, potreban je jednak pristup informacijama o fizičkom statusu i učinkovitosti sustava. To uključuje preciznije informacije o proizvodnji električne energije, ponudi i potražnji, uključujući predviđanja, kapacitetu mreže i interkonekcije, protoku i održavanju, uravnoteženju i rezervnom kapacitetu.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 23

- (44) Trebalo bi snažno promicati ulaganja u velike nove infrastrukture, uz istodobno osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije. Kako bi se povećao pozitivni učinak izuzetih interkonekcijskih spojnih vodova istojedne smjerne struje na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi ispitati tržišni interes u fazi planiranja projekta i donijeti pravila o upravljanju zagušenjem. Ako su interkonekcijski spojni vodovi jednosmjerne struje smješteni na državnom području više država članica, Agencija bi u krajnjem slučaju trebala razmotriti zahtjev za izuzeće kako bi bolje uzela u obzir njegove prekogranične posljedice i olakšala

njegovo administrativno tretiranje. Nadalje, s obzirom na izniman profil rizika pri konstrukciji takvih izuzetih velikih infrastrukturnih projekata, trebalo bi omogućiti poduzećima zainteresiranima za opskrbu i proizvodnju privremeno odstupanje od pravila o potpunom razdvajanju za dotične projekte. Izuzeća odobrena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1228/2003³¹ nastavljaju se primjenjivati do predviđenog isteka valjanosti, kako je odlučeno u odluci o odobrenju izuzeća.

↓ 714/2009 uvodna izjava 25

~~Nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati usklađenost s pravilima sadržanima u ovoj Uredbi i smjernicama koje su donesene na temelju nje.~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 20

- (45) Kako bi se povećalo povjerenje u tržište, sudionici trebaju biti sigurni da su za one koji sudjeluju u zlouporabama osigurane učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena učinkovito istražiti optužbe za zlouporabu tržišta. U tom smislu, potrebno je da nadležna tijela imaju pristup podacima koji daju informacije o operativnim odlukama poduzeća za opskrbu. Na tržištu električne energije mnoge relevantne odluke donose proizvođači, koji bi s tim povezane informacije trebali držati na raspolaganju nadležnim tijelima tijekom određenog razdoblja, tako da su im lako pristupačne. Nadležna bi tijela nadalje trebala redovito pratiti pridržavaju li se operatori prijenosnog sustava pravila. Mali proizvođači energije, koji nemaju realnu mogućnost narušavanja tržišta, trebali bi biti izuzeti od te obveze.

↓ 714/2009 uvodna izjava 26

- (46) Države članice i nadležna nacionalna tijela trebali bi biti obvezni Komisiji pružati odgovarajuće informacije. Komisija bi s takvim informacijama trebala postupati kao s povjerljivima. Prema potrebi, Komisija bi trebala imati mogućnost zatražiti odgovarajuće informacije izravno od dotičnih poduzeća, pod uvjetom da su obaviještena nadležna nacionalna tijela.

↓ 714/2009 uvodna izjava 27

- (47) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenje odredaba ove Uredbe i osigurati njihovu provedbu. Te sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

³¹ Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (SL L 176, 15.7.2003., str. 1).

↓ 714/2009 uvodna izjava 28

~~Mjere potrebne za provedbu ove Uredbe trebale bi se donijeti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji.³²~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 29

~~Komisija bi posebno trebala biti ovlaštena za utvrđivanje i donošenje smjernica potrebnih za osiguravanje minimalnog stupnja usklađenosti koji se zahtijeva za ostvarivanje ciljeva ove Uredbe. Budući da su te mjere općeg područja primjene i namijenjene su izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni tako da je dopunjuju novim elementima koji nisu ključni, moraju se usvojiti u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 5.a Odluke 1999/468/EZ.~~

↓ novo

- (48) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.
- (49) Kako bi se osigurao najniži stupanj usklađenja nužan za djelotvorno funkcioniranje tržišta, ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebalo bi delegirati Komisiji s obzirom na područja koja su temeljna za integraciju tržišta. Ona bi trebala uključivati zemljopisno područje za regionalnu suradnju operatora prijenosnih sustava, iznos plaćanja naknade među operatorima sustava, donošenje i izmjenu mrežnih pravila i smjernica, kao i primjenu odredaba o izuzeću za nove interkonekcijske vodove. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³³ Konkretno, kako bi se osiguralo ravnopravno sudjelovanje u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci imaju sustavan pristup sastancima stručnih skupina Komisije koje pripremaju delegirane akte.
-

↓ 714/2009 uvodna izjava 30
(prilagođeno)

- (50) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest osiguravanje usklađenog okvira za prekograničnu razmjenu električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini ☒ Unije ☒ Zajednice, ☒ Unija ☒ Zajednica može donijeti/usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti

³² ~~SL L 184, 17.7.1999., str. 23.~~

³³ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

određenim u članku 5. Ugovora ~~☒~~ o Europskoj uniji ~~☒~~ . U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.~~u~~

↓ 714/2009 uvodna izjava 31

~~S obzirom na opseg ovime izvršenih izmjena Uredbe (EZ) br. 1228/2003, poželjno je, zbog jasnoće i racionalizacije, predmetne odredbe preinačiti njihovim ujedinjavanjem u jedinstveni tekst u novoj uredbi,~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I.

☒ Predmet, područje primjene i definicije ☒

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Cilj je ove Uredbe:

↓ novo

- (a) odrediti osnovu za učinkovito postizanje ciljeva europske energetske unije i posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030.³⁴ omogućivanjem prenošenja tržišnih signala za povećanu fleksibilnost, dekarbonizaciju i inovaciju;
- (b) odrediti temeljna načela za dobro funkcionirajuća, integrirana tržišta električne energije, kojima se omogućuje nediskriminirajući pristup mreži svim pružateljima resursa i kupcima električne energije, osnažuje kupce, omogućuje upravljanje potrošnjom i energetska učinkovitost, olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude i pridonosi dekarbonizaciji gospodarstva omogućivanjem integracije tržišta i na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora;

↓ 714/2009 (prilagođeno)

⇒ novo

~~(ca)~~ odrediti poštena pravila za prekograničnu razmjenu električne energije te tako povećati konkurentnost na unutarnjem tržištu električne energije, uzimajući u obzir posebne karakteristike nacionalnih i regionalnih tržišta. To uključuje uspostavljanje mehanizma

³⁴

COM/2014/015 final.

naknade za prekogranični protok električne energije i određivanje usklađenih načela za naknade za prekogranični prijenos i dodjelu raspoloživih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih prijenosnih sustava;

(~~de~~) olakšati nastanak dobro funkcionirajućeg i transparentnog veleprodajnog tržišta s visokom razinom osiguranja opskrbe električne energije. Ovom se Uredbom predviđaju mehanizmi za usklađivanje pravila za prekograničnu razmjenu električne energije.

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive ~~2009/72/EZ~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~, ⇨ iz članka 2. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³⁵, iz članka 2. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013³⁶ i iz članka 2. [preinake Direktive o obnovljivoj energiji] ⇨ ~~„s iznimkom definicije „spojnog voda” koja se zamjenjuje sljedećom definicijom: „spojni vod” znači prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu između država članica i koji povezuje nacionalne prijenosne sustave država članica.~~
2. ~~Uz to,~~ ☒ ~~p~~Primjenjuju se sljedeće definicije:
 - (a) „regulatorna tijela” znači regulatorna tijela iz članka ~~5735~~, stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~;
 - (b) „prekogranični protok” znači fizički protok električne energije ~~na~~ prijenosnoj mreži države članice koji proizlazi iz učinaka aktivnosti proizvođača i/ili ☒ kupaca ☒ ~~potrošača~~ izvan te države članice na njezinoj prijenosnoj mreži;
 - (c) „zagušenje” znači ~~situacija~~ situaciju u kojoj ⇨ se ne mogu prihvatiti svi zahtjevi sudionika na tržištu za trgovinu između dviju zona trgovanja jer bi znatno utjecali na fizičke protoke na mrežnim elementima koji ne mogu prihvatiti te protoke ⇨ ~~interkonekcija koja povezuje nacionalne prijenosne mreže ne može zadovoljiti sav fizički protok koji je posljedica međunarodne trgovine koju zahtijevaju sudionici na tržištu, zbog nedostatka kapaciteta spojnih vodova i/ili dotičnih nacionalnih prijenosnih sustava;~~
 - ~~(d) „deklarirani izvoz” znači odašiljanje električne energije u jednoj državi članici na temelju određenog ugovornog dogovora prema kojem se istodobno odgovarajuće preuzimanje (deklarirani uvoz) električne energije događa u drugoj državi članici ili u trećoj zemlji;~~
 - ~~(e) „deklarirani prevoz” znači situaciju kada se događa deklarirani izvoz električne energije i kada predloženi put transakcije uključuje zemlju u kojoj se ne događa niti odašiljanje niti istodobno odgovarajuće preuzimanje električne energije;~~

³⁵ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

³⁶ Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1.).

~~(f) „deklarirani uvoz” znači preuzimanje električne energije u državi članici ili u trećoj zemlji istodobno s odašiljanjem električne energije (deklarirani izvoz) u drugu državu članicu;~~

~~(g)~~(d) „novi interkonekcijski spojni vod” znači interkonekcijski spojni vod koji nije dovršen do 4. kolovoza 2003.;

↓ novo

- (e) „strukturno zagušenje” znači zagušenje u prijenosnom sustavu koje je predvidljivo, zemljopisno stabilno tijekom određenog razdoblja i često se ponavlja u stanjima normalnog pogona elektroenergetskog sustava;
- (f) „operator tržišta” znači subjekt koji pruža uslugu kojom se ponude električne energije za prodaju povezuju s ponudama za njezinu kupovinu;
- (g) „nominirani operator tržišta električne energije” ili „NEMO” znači operator tržišta kojeg je nadležno tijelo odredilo za obavljanje zadataka povezanih s jedinstvenim povezivanjem dan unaprijed ili jedinstvenim unutardnevnim povezivanjem;
- (h) „vrijednost neisporučene energije” znači procjena u EUR/MWh najviše cijene električne energije koju su kupci voljni platiti kako bi izbjegli prekid opskrbe;
- (i) „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci, u svim vremenskim planovima, kojima operatori prijenosnih sustava kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu;
- (j) „energija uravnoteženja” znači energija kojom operatori prijenosnih sustava izvode uravnoteženje;
- (k) „pružatelj usluge uravnoteženja” znači sudionik na tržištu koji operatorima prijenosnih sustava pruža energiju uravnoteženja i/ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
- (l) „rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači količina kapaciteta koju je pružatelj usluge uravnoteženja pristao čuvati i s obzirom na koju je pristao podnositi ponude za odgovarajuću količinu energije uravnoteženja operatoru prijenosnog sustava za vrijeme trajanja ugovora;
- (m) „subjekt odgovoran za odstupanje” znači sudionik na tržištu, ili njegov odabrani zastupnik, odgovoran za svoja odstupanja na tržištu električne energije;
- (n) „razdoblje obračuna odstupanja” znači vremenska jedinica za obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanja;
- (o) „cijena odstupanja” znači cijena, koja može pozitivna, jednaka nuli ili negativna, u svakom razdoblju obračuna odstupanja za odstupanje u bilo kojem smjeru;
- (p) „područje definiranja cijene odstupanja” znači područje unutar kojeg se obračunava cijena odstupanja;
- (q) „pretkvalifikacijski postupak” znači postupak za provjeru sukladnosti pružatelja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava sa zahtjevima koje utvrde operatori prijenosnih sustava;

- (r) „kapacitet rezerve” znači količina rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu zadane frekvencije ili spore rezerve koja treba biti dostupna operatoru prijenosnog sustava;
- (s) „prioritetno dispečiranje” znači dispečiranje elektrana na temelju kriterija koji se razlikuju od ekonomskog poretka ponuda i, u središnjim dispečerskim sustavima, mrežnih ograničenja, a kojim se daje prednost dispečiranju posebnih tehnologija;
- (t) „regija za proračun kapaciteta” znači zemljopisno područje na kojem se primjenjuje koordinirani proračun kapaciteta;
- (u) „mehanizam za razvoj kapaciteta” znači administrativna mjera kojom se osigurava postizanje željene razine sigurnosti opskrbe plaćanjem za dostupnost resursa, ali ne i plaćanjem mjera povezanih s pomoćnim uslugama;
- (v) „strateška rezerva” znači mehanizam za razvoj kapaciteta u okviru kojeg se resursi dispečiraju samo ako se tržište dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta ne uspiju financijski poravnati, operatori prijenosnih sustava iscrpe svoje resurse za uravnoteženje kako bi se uspostavila ravnoteža između ponude i potražnje, a odstupanja na tržištu tijekom razdoblja u kojima su rezerve dispečirane namiruju se na temelju vrijednosti neisporučene energije;
- (w) „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu II. Direktivi 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁷;
- (x) „demonstracijski projekt” znači projekt kojim se neka tehnologija demonstrira kao prva te vrste u Uniji i koji je važna inovacija koja uvelike premašuje trenutačnu vrhunsku tehnologiju.

Poglavlje II.

Opća pravila za tržište električne energije

Članak 3.

Načela koja se odnose na funkcioniranje tržišta električne energije

1. Države članice, nacionalna regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava i operatori tržišta osiguravaju da se na tržištima električne energije djeluje u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) cijene se formiraju na temelju potražnje i ponude;
 - (b) izbjegavaju se aktivnosti kojima se sprječava formiranje cijene na temelju potražnje i ponude ili koje djeluju destimulirajuće na razvoj fleksibilnije proizvodnje, proizvodnje s niskom razinom emisije ugljika ili fleksibilnije potražnje;
 - (c) kupcima se omogućuje da se koriste tržišnim mogućnostima i snažnijim tržišnim natjecanjem na maloprodajnim tržištima;

³⁷

Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

- (d) tržišno se sudjelovanje potrošača i malih poduzeća omogućuje agregacijom proizvodnje iz postrojenja s višestrukom proizvodnjom ili električne energije iz postrojenja za više kupaca kako bi na tržištu električne energije bile zajedničke ponude te kako bi se njima zajednički upravljalo u elektroenergetskom sustavu, uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o EU-u o tržišnom natjecanju;
- (e) tržišnim se pravilima podupire dekarbonizacija gospodarstva omogućavanjem integracije električne energije iz obnovljivih izvora i pružanjem poticaja za energetske učinkovitost;
- (f) tržišna pravila rezultiraju primjerenim poticajima za ulaganja u proizvodnju, skladištenje, energetske učinkovitost i upravljanje potrošnjom kako bi se zadovoljile tržišne potrebe i tako osigurala sigurnost opskrbe;
- (g) izbjegavaju se prepreke prekograničnim protocima električne energije i prekograničnim transakcijama na tržištima električne energije te povezanim tržištima usluga;
- (h) tržišnim se pravilima omogućuje regionalna suradnja ako je ona djelotvorna;
- (i) svi resursi povezani s proizvodnjom, skladištenjem i potrošnjom ravnopravno sudjeluju na tržištu;
- (j) svi su proizvođači izravno ili neizravno odgovorni za prodaju energije koju proizvode;
- (k) tržišnim se pravilima omogućuje ostvarenje napretka u istraživanju i razvoju te njegova uporaba u korist društva;
- (l) tržišnim se pravilima omogućuje učinkovito dispečiranje proizvodnih sredstava i upravljanje potrošnjom;
- (m) tržišnim se pravilima omogućuje ulaz i izlaz poduzeća za proizvodnju električne energije i opskrbu električnom energijom na temelju njihove ocjene ekonomske i financijske održivosti njihova rada;
- (n) u razmjenama se može transparentno trgovati dugoročnim mogućnostima za omeđivanje rizika, kojima se sudionicima na tržištu omogućuje da se zaštite od rizika u pogledu nestabilnosti cijena na tržišnoj osnovi te da uklone nesigurnost povezanu s budućim povratom ulaganja, uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o EU-u o tržišnom natjecanju.

Članak 4.

Odgovornost za odstupanje

1. Svi sudionici na tržištu djeluju u cilju ravnoteže sustava te su financijski odgovorni za odstupanja koja uzrokuju u sustavu. Oni su subjekti odgovorni za odstupanja ili svoju odgovornost prenose na odabrani subjekt odgovoran za odstupanje.
2. Države članice mogu predvidjeti odstupanje od odredaba koje se odnose na odgovornost za odstupanje kad su u pitanju:
 - (a) demonstracijski projekti;
 - (b) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 500 kW;

- (c) postrojenja koja dobivaju potporu koju je Komisija odobrila u skladu s pravilima Unije o državnim potporama na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a i koja su stavljena u pogon prije [OP: stupanja na snagu]. Države članice mogu, uz poštovanje pravila Unije o državnim potporama, potaknuti sudionike na tržištu koji su potpuno ili djelomično izuzeti od odgovornosti za odstupanje da prihvate punu odgovornost za odstupanje u zamjenu za odgovarajuću naknadu.
3. Od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (b) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitim kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW.

Članak 5.

Tržište električne energije uravnoteženja

1. Svi sudionici na tržištu imaju pristup tržištu električne energije uravnoteženja, bilo pojedinačno ili zajednički. Pravilima i proizvodima povezanim s tržištem električne energije uravnoteženja poštuje se potreba za prihvaćanjem povećanih udjela promjenjive proizvodnje, kao i povećan stupanj upravljanja potrošnjom i pojava novih tehnologija.
2. Tržišta električne energije uravnoteženja organiziraju se tako da osiguraju djelotvornu nediskriminaciju među sudionicima na tržištu, uzimajući u obzir različitu tehničku sposobnost proizvodnje iz promjenjivih obnovljivih izvora te upravljanje potrošnjom i skladištenje.
3. Energija uravnoteženja nabavlja se odvojeno od rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava. Postupci nabave transparentni su uz istodobno poštovanje povjerljivosti.
4. Tržišta električne energije uravnoteženja osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju najveću moguću uporabu i učinkovitu dodjelu prekozonkog kapaciteta po vremenskim okvirima u skladu s člankom 15.
5. Načelo granične cijene primjenjuje se na obračun energije uravnoteženja. Sudionicima na tržištu dopušteno je podnositi ponude što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona utvrđenog u skladu s člankom 59. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222³⁸.
6. Za odstupanja se obračunava cijena koja odražava vrijednost energije u stvarnom vremenu.
7. Određivanje veličine kapaciteta rezerve provodi se na regionalnoj razini u skladu s točkom 7. Priloga I. Regionalna operativna središta podupiru operatore prijenosnih sustava u određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava koji treba nabaviti u skladu s točkom 8. Priloga I.
8. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava olakšava se na regionalnoj razini u skladu s točkom 8. Priloga I. Nabava se temelji na primarnom tržištu i

³⁸ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, (SL L 197, 25.7.2015., str. 24.).

organizira se tako da se njome sudionici na tržištu u pretkvalifikacijskom postupku pojedinačno ili zajednički ne diskriminiraju.

9. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i prema dolje provodi se odvojeno. Ugovori se sklapaju najviše jedan dan prije osiguravanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje iznosi najviše jedan dan.
10. Operatori prijenosnih sustava objavljuju blizu stvarnom vremenu informacije o trenutnom stanju uravnoteženja na svojim regulacijskim područjima, cijeni odstupanja i cijeni energije uravnoteženja.

Članak 6.

Tržište dan unaprijed i unutarдневно tržište

1. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije zajednički organiziraju upravljanje integriranim tržištem dan unaprijed i unutar dnevnim tržištem na temelju povezivanja tržišta kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije surađuju na razini Unije ili, ako je primjerenije, na regionalnoj osnovi kako bi čim više povećali učinkovitost i djelotvornost trgovanja električnom energijom Unije dan unaprijed i unutar jednog dana. Obvezom suradnje ne dovodi se u pitanje primjena odredaba prava Unije u području tržišnog natjecanja. Funkcije operatora prijenosnih sustava i nominiranih operatora tržišta električne energije koje su povezane s trgovanjem električnom energijom podliježu regulatornom nadzoru regulatora i Agencije na temelju članka 59. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] i članaka 4. i 9. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2].
2. Tržište dan unaprijed i unutarдневно tržište:
 - (a) organiziraju se tako da se na njima ne diskriminira;
 - (b) čim više povećavaju mogućnost sudionika na tržištu da pridonesu izbjegavanju odstupanja sustava;
 - (c) čim više povećavaju prilike za sudionike na tržištu da sudjeluju u prekograničnoj trgovini što je bliže moguće stvarnom vremenu u svim zonama trgovanja;
 - (d) osiguravaju cijene koje odražavaju tržišne osnove i na koje se sudionici na tržištu mogu osloniti pri dogovaranju o dugoročnijim proizvodima za zaštitu od rizika;
 - (e) osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju čim veću uporabu prijenosnog kapaciteta;
 - (f) transparentna su uz istodobno poštovanje povjerljivosti;
 - (g) osiguravaju anonimnost trgovina i
 - (h) na njima se trgovine unutar zone trgovanja ne razlikuju od trgovina koje prelaze granice zona trgovanja.
3. Operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode i mogućnosti za trgovanje koje odgovaraju potražnji i potrebama sudionika na tržištu te osiguravaju da svi sudionici

na tržištu mogu pristupiti tržištu pojedinačno ili zajednički. Oni poštuju potrebu za prihvaćanjem povećanih udjela promjenjive proizvodnje, kao i povećan stupanj upravljanja potrošnjom i pojavu novih tehnologija.

Članak 7.

Trgovina na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu

1. Operatori tržišta omogućuju sudionicima na tržištu da trguju energijom što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje do vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona utvrđenog u skladu s člankom 59. Uredbe (EU) 2015/1222.
2. Operatori tržišta sudionicima na tržištu pružaju priliku da trguju energijom u vremenskim intervalima koji su kratki barem kao razdoblje obračuna odstupanja i na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu.
3. Operatori tržišta osiguravaju proizvode za trgovanje na tržištu dan unaprijed i unutar dnevnom tržištu koji su dovoljno mali, s najmanjim veličinama ponude od 1 megavata ili manje, kako bi omogućili djelotvorno sudjelovanje upravljanja potrošnjom, skladištenja energije i manjih obnovljivih izvora.
4. Do 1. siječnja 2025. razdoblje obračuna odstupanja je 15 minuta na svim regulacijskim područjima.

Članak 8.

Dugoročna tržišta

1. U skladu s Uredbom (EU) 2016/1719 operatori prijenosnih sustava izdaju dugoročna prava prijenosa ili poduzimaju jednakovrijedne mjere kako bi omogućili sudionicima na tržištu, posebno vlasnicima objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, da se zaštite od rizika cijena u različitim zonama trgovanja.
2. Dugoročna prava prijenosa dodjeljuju se transparentno, utemeljeno na tržištu i bez diskriminacije na jedinstvenoj platformi za dodjelu. Dugoročna prava prijenosa čvrsta su i mogu se prenositi među sudionicima na tržištu.
3. Uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o tržišnom natjecanju, operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode kako bi sudionicima na tržištu, posebno vlasnicima objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, pružili primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika zbog fluktuacije cijena. Države članice ne smiju ograničiti takvu aktivnost zaštite od rizika na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

Članak 9.

Cjenovna ograničenja

1. Nema gornjeg ograničenja za veleprodajnu cijenu električne energije, osim ako je ono određeno kao vrijednost neisporučene energije kako je utvrđena u skladu s člankom 10. Nema donjeg ograničenja za veleprodajnu cijenu električne energije osim ako je ono određeno kao vrijednost od minus 2 000 EUR ili manje i, u slučaju da se dosegne ili se očekuje da će se dosegnuti, određeno na nižu vrijednost za

sljedeći dan. Ova se odredba, među ostalim, primjenjuje na podnošenje ponuda i obračun u svim vremenskim okvirima i uključuje energiju uravnoteženja i cijene odstupanja.

2. Odstupajući od stavka 1. do [OP: *dvije godine nakon stupanja na snagu*] operatori tržišta mogu primjenjivati ograničenja na najviše obračunske cijene za vremenske okvire dan unaprijed i unutar jednog dana u skladu s člancima 41. i 54. Uredbe (EU) 2015/1222. Ako se ograničenja dosegnu ili se očekuje da će se dosegnuti, za sljedeći se dan podižu.
3. Operatori prijenosnih sustava ne poduzimaju nikakve mjere s ciljem promjene veleprodajnih cijena. Svi se nalozi za dispečiranje prijavljuju nacionalnom regulatornom tijelu unutar jednog dana.
4. Države članice utvrđuju politike i mjere koje se primjenjuju na njihovim državnim područjima i koje bi mogle pridonijeti neizravnom ograničenju formiranja cijena, uključujući ograničavanje ponuda koje se odnose na aktivaciju energije uravnoteženja, mehanizme za razvoj kapaciteta, mjere koje poduzimaju operatori prijenosnih sustava, mjere kojima se dovode u pitanje postojeći tržišni rezultati ili sprječavaju zlouporabe dominantnih položaja ili neučinkovito definiranih zona trgovanja.
5. Ako država članica utvrdi politiku ili mjeru kojom bi se moglo ograničiti formiranje cijena, poduzima primjerene aktivnosti kako bi uklonila ili, ako to nije moguće, kako bi ublažila učinak na podnošenje ponuda. Države članice podnose izvješće Komisiji do [OP: *šest mjeseci nakon stupanja na snagu*] u kojem detaljno navode mjere i aktivnosti koje su poduzele ili namjeravaju poduzeti.

Članak 10.

Vrijednost neisporučene energije

1. Do [OP: *jedne godine nakon stupanja na snagu*] države članice utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije (VoLL) za svoje državno područje, izraženo u EUR/MWh. O procjeni izvješćuju Komisiju te je ta procjena javno dostupna. Države članice mogu utvrditi različit VoLL po zonama trgovanja ako na svojem državnom području imaju nekoliko zona trgovanja. U utvrđivanju VoLL-a države članice primjenjuju metodologiju koja je razvijena na temelju članka 19. stavka 5.
2. Države članice ažuriraju svoju procjenu najmanje svakih pet godina.

Članak 11.

Dispečiranje proizvodnje i upravljanje potrošnjom

1. Dispečiranje objekata za proizvodnju električne energije i upravljanje potrošnjom nisu diskriminirajući i utemeljeni su na tržištu osim ako nije drugačije utvrđeno u skladu sa stavcima od 2. do 4.
2. Pri dispečiranju proizvodnih postrojenja električne energije, operatori prijenosnih sustava daju prednost postrojenjima za proizvodnju koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom iz malih proizvodnih

postrojenja ili proizvodnih postrojenja koja se koriste tehnologijama u nastajanju u sljedećoj mjeri:

- (a) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 500 kW; ili
 - (b) demonstracijski projekti za inovativne tehnologije.
3. Ako je ukupni kapacitet proizvodnih postrojenja koja podliježu prioritetnom dispečiranju iz stavka 2. viši od 15 % ukupnog proizvodnog kapaciteta postrojenja u državi članici, stavak 2. točka (a) primjenjuje se samo na dodatna proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW.
- Od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (a) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 250 kW ili, ako se dosegnuo prag iz prve rečenice ovog stavka, manjim od 125 kW.
4. Proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom koja su stavljena u pogon prije [OP: stupanja na snagu] te su, nakon stavljanja u rad, usklađena s prioritetnim dispečiranjem u skladu s člankom 15. stavkom 5. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ili s člankom 16. stavkom 2. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁹ i dalje podliježu prioritetnom dispečiranju. Prioritetno se dispečiranje ne primjenjuje od datuma na koji se proizvodno postrojenje znatno izmijeni, a to se događa barem kada je potreban novi ugovor o priključenju ili se poveća kapacitet proizvodnje.
5. Prioritetnim se dispečiranjem ne ugrožava sigurno funkcioniranje elektroenergetskog sustava, ono se ne upotrebljava kao opravdanje za ograničavanje prekograničnih kapaciteta u većoj mjeri od one koja je predviđena u članku 14. te se temelji na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

Članak 12.

Redispečiranje i ograničavanje

- 1. Ograničavanje ili redispečiranje proizvodnje i redispečiranje upravljanja potrošnjom temelji se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.
- 2. Ograničeni ili redispečirani resursi odabiru se među proizvodnim postrojenjima ili postrojenjima kupaca koja podnose ponude za ograničavanje ili redispečiranje koristeći se mehanizmima utemeljenima na tržištu te se za njih pružaju financijske naknade. Ograničavanje ili redispečiranje proizvodnje ili redispečiranje upravljanja potrošnjom koja nisu utemeljena na tržištu upotrebljavaju se samo ako nije dostupna mogućnost utemeljena na tržištu, ako su iskorišteni svi dostupni resursi utemeljeni na tržištu ili ako je broj proizvodnih postrojenja ili postrojenja kupaca koja su dostupna na području u kojem su smještena odgovarajuća proizvodna postrojenja ili postrojenja kupaca koja pružaju uslugu prenizak da bi osigurao djelotvorno tržišno

³⁹ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

natjecanje. Osiguravanje resursa utemeljenih na tržištu otvoreno je za sve tehnologije proizvodnje, skladištenja i upravljanja potrošnjom, uključujući operatore smještene u drugim državama članicama osim ako je to tehnički neizvedivo.

3. Nadležni operatori sustava najmanje jednom godišnje izvješćuju nadležno regulatorno tijelo o ograničavanju ili redispečiranju prema dolje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom te o mjerama koje su poduzete kako bi se u budućnosti smanjila potreba za takvim ograničavanjem ili redispečiranjem prema dolje. Ograničavanje ili redispečiranje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom podliježe naknadi na temelju stavka 6.
4. Uz poštovanje zahtjeva koji se odnose na održavanje pouzdanosti i sigurnosti mreže, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koje su definirala nadležna nacionalna tijela, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:
 - (a) jamče mogućnost prijenosnih i distribucijskih mreža da prenesu električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora ili visokoučinkovite kogeneracije uz najmanje moguće ograničavanje ili redispečiranje. Ne sprječavaju da se pri planiranju mreže uzme u obzir određeno ograničavanje ili redispečiranje ako se pokaže da je to gospodarski učinkovitije i ne premašuje 5 % kapaciteta postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom na njihovu području;
 - (b) poduzimaju odgovarajuće operativne mjere povezane s mrežom i tržištem kako bi sveli na najmanju moguću mjeru ograničavanje ili redispečiranje prema dolje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije ili visokoučinkovite kogeneracije.
5. Ako se upotrebljava redispečiranje prema dolje ili ograničavanje koje nije utemeljeno na tržištu, primjenjuju se sljedeća načela:
 - (a) proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije podliježu redispečiranju prema dolje ili ograničavanju samo ako nema druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (b) proizvodna postrojenja koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom podliježu redispečiranju prema dolje ili ograničavanju samo ako, izuzevši ograničavanje ili redispečiranje prema dolje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije, nema druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (c) električna energija koju su proizvela proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom i koja nije predana u prijenosnu ili distribucijsku mrežu ne ograničava se osim ako nema drugog načina za rješavanje pitanja mrežne sigurnosti;
 - (d) redispečiranje prema dolje ili ograničavanje koje je navedeno od a) do c) propisno se i transparentno obrazlaže. Obrazloženje se uključuje u izvješće iz stavka 3.
6. Ako se koristi ograničavanje ili redispečiranje koje nije utemeljeno na tržištu, operator sustava koji ih zahtijeva podliježe plaćanju financijske naknade vlasniku

proizvodnog postrojenja ili postrojenja kupca koje je ograničeno ili redispečirano. Financijska naknada najmanje je jednaka najvišem od sljedećih elemenata:

- (a) dodatnim operativnim troškovima zbog ograničavanja ili redispečiranja, poput dodatnih troškova goriva ako se radi o redispečiranju prema gore, ili osiguravanja rezervne topline ako se radi o redispečiranju prema dolje ili ograničavanju proizvodnih postrojenja koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom;
- (b) 90 % neto prihoda od prodaje električne energije na tržištu dan unaprijed koju bi proizvodno postrojenje ili postrojenje kupca proizvelo bez zahtjeva za ograničavanje ili redispečiranje. Ako je proizvodnom postrojenju ili postrojenju kupca odobrena financijska potpora na temelju količine proizvedene ili potrošene električne energije, izgubljena se financijska potpora smatra dijelom neto prihoda.

Poglavlje III.

Pristup mreži i upravljanje zagušenjem

ODJELJAK 1.

DODJELA KAPACITETA

Članak 13.

Definicija zona trgovanja

- 1. Granice zona trgovanja temelje se na dugoročnim strukturnim zagušenjima u prijenosnoj mreži, a zone trgovanja neće sadržavati takva zagušenja. Zone trgovanja u Uniji konfiguriraju se tako da se čim više poveća gospodarska učinkovitost i prekogranične mogućnosti za trgovanje uz istodobno održavanje sigurnosti opskrbe.
- 2. Svaka bi zona trgovanja trebala biti jednaka području cijene odstupanja.
- 3. Kako bi se osigurala optimalna definicija zone trgovanja na međusobno usko povezanim područjima, provodi se preispitivanje zone trgovanja. To preispitivanje uključuje analizu konfiguracije zona trgovanja na koordinirani način uz uključenje dionika na koje to utječe iz svih uključenih država članica, slijedeći postupak u skladu s člancima od 32. do 34. Uredbe (EU) 2015/1222. Agencija odobrava i može zahtijevati izmjene metodologije i pretpostavki koje će se upotrebljavati u postupku preispitivanja zone trgovanja, kao i u alternativnim konfiguracijama zone trgovanja koje se razmatraju.
- 4. Operatori prijenosnih sustava koji sudjeluju u preispitivanju zone trgovanja podnose prijedlog Komisiji o tome treba li konfiguraciju zone trgovanja izmijeniti ili zadržati. Na temelju tog prijedloga, Komisija donosi odluku o tome treba li izmijeniti ili zadržati konfiguraciju zone trgovanja, *[ne kasnije od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe, datum umeće OP]* ili do šest mjeseci nakon zaključenja konfiguracije zone trgovanja koja se pokreće u skladu s člankom 32. stavkom 1. točkama (a), (b) ili (c) Uredbe (EU) 2015/1222, ovisno o tome što nastupa kasnije.
- 5. Odluka iz stavka 4. temelji se na rezultatu preispitivanja zone trgovanja i prijedlogu operatora prijenosnih sustava u pogledu njezina zadržavanja ili izmjene. Odluka

mora biti opravdana, posebno u pogledu mogućih odstupanja od rezultata preispitivanja zone trgovanja.

6. Pokrenu li se daljnja preispitivanja zone trgovanja u skladu s člankom 32. stavkom 1. točkama (a), (b) ili (c) Uredbe (EU) 2015/1222, Komisija može donijeti odluku u roku od šest mjeseci od zaključenja tog preispitivanja zone trgovanja.
7. Komisija se savjetuje s relevantnim dionicima o svojim odlukama u skladu s ovim člankom prije njihova donošenja.
8. U odluci Komisije navodi se datum provedbe promjene. Taj datum provedbe odražava ravnotežu između potrebe za svrsishodnošću i praktičnih aspekata, uključujući dugoročnu trgovinu električnom energijom. Komisija može definirati odgovarajuće prijelazne dogovore u okviru svoje odluke.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~1416~~.

Opća načela ~~☒~~ dodjele kapaciteta i ~~☒~~ upravljanja zagušenjem

1. Pri rješavanju problema zagušenja mreže koriste se nediskriminirajuća rješenja utemeljena na tržištu koja daju učinkovite ekonomske signale uključenim sudionicima na tržištu i operatorima prijenosnih sustava. ~~Poželjno je da se u~~ Problemi zagušenja mreže ~~nije se rješavaju se~~ uporabom netransakcijskih metoda, tj. metoda koje ne uključuju odabir između ugovora pojedinačnih sudionika na tržištu. ⇒ Pri poduzimanju operativnih mjera kako bi osigurao održavanje normalnog stanja svojeg prijenosnog sustava operator prijenosnog sustava uzima u obzir učinak tih mjera na susjedna regulacijska područja i koordinira takve mjere s drugim operatorima prijenosnih sustava na koje to utječe, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222. ⇐
2. Postupci za ograničivanje transakcija koriste se samo u izvanrednim situacijama, kada operator prijenosnog sustava mora ekspeditivno djelovati, a ~~ponovno slanje~~ ~~redistribucija~~ ili kompenzacija nisu mogući. Svaki takav postupak primjenjuje se bez diskriminacije. Osim u slučajevima više sile, sudionicima na tržištu kojima je dodijeljen kapacitet kompenzira se svako ograničivanje.
3. Najveći kapacitet interkonekcija i/ili prijenosnih mreža koje utječu na prekogranične tokove na raspolaganju je sudionicima na tržištu, uz poštovanje sigurnosnih standarda sigurnog rada mreže. ⇒ Vezano trgovanje i redistribuciranje, uključujući prekogranično redistribuciranje, upotrebljavaju se kako bi što više kapaciteta bilo dostupno, osim ako se pokaže da to ne koristi gospodarskoj učinkovitosti na razini Unije. ⇐

↓ novo

4. Kapacitet se dodjeljuje samo na eksplicitnim dražbama kapaciteta ili na implicitnim dražbama koje uključuju i kapacitet i energiju. Obje metode mogu zajedno postojati na istoj interkonekciji. Za unutardnevnu trgovinu upotrebljava se kontinuirano trgovanje, koje se može dopuniti dražbama.

5. Izabiru se ponude s najvišom vrijednosti, bilo implicitne ili eksplicitne u određenom vremenskom razdoblju. Osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe 714/2009 ili člankom 59., u metodama dodjele kapaciteta nije dopušteno utvrđivanje rezervnih cijena.
6. Kapacitetom je moguće slobodno sekundarno trgovati pod uvjetom da je operator prijenosnog sustava pravodobno unaprijed obaviješten. Kada operator prijenosnog sustava odbije sekundarnu trgovinu (transakciju), on to jasno i transparentno priopćuje i objašnjava svim sudionicima na tržištu te o tome obavješćuje regulatorno tijelo.
7. Operatori prijenosnih sustava ne smiju ograničavati količinu kapaciteta interkonekcije koja treba biti dostupna drugim sudionicima na tržištu radi uklanjanja zagušenja na svojem regulacijskom području ili radi upravljanja protocima na granici između dvaju promatranih regulacijskih područja čak i bez ikakve transakcije, to jest protocima kroz regulacijska područja koji su prouzročeni izvoristom i odredištem u jednom regulacijskom području.

Na zahtjev operatora prijenosnog sustava relevantno regulatorno tijelo može odobriti odstupanje od prvog podstavka ako je to potrebno za održavanje pogonske sigurnosti ili ako to koristi gospodarskoj učinkovitosti na razini Unije. Takvo odstupanje, koje se ne smije odnositi na ograničavanje prethodno dodijeljenih kapaciteta na temelju stavka 5. vremenski je ograničeno, strogo je ograničeno na ono što je nužno te se njime izbjegava diskriminacija između unutarnjih i prekozonskih razmjena. Prije odobravanja odstupanja relevantno regulatorno tijelo savjetuje se s regulatornim tijelima drugih država članica koje čine dio regije za proračun kapaciteta na koju to utječe. Ako se regulatorno tijelo ne slaže s predloženim odstupanjem, Agencija odlučuje o odstupanju na temelju članka 6. stavka 8. točke (a) [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2]. Obrazloženje i razlozi za odstupanje objavljuju se. Ako se odstupanje odobri, relevantni operatori prijenosnih sustava razvijaju i objavljuju metodologiju i projekte koji pružaju dugoročno rješenje za pitanje koje se odstupanjem nastoji riješiti. Odstupanje istječe kada istekne njegov rok ili kada se primijeni rješenje, ovisno o tome što nastupi ranije.

↓ 714/2009

~~4.8.~~ Sudionici na tržištu pravodobno unaprijed obavješćuju operatore prijenosnih sustava prije relevantnog razdoblja rada namjeravaju li koristiti dodijeljeni kapacitet. Svaki dodijeljeni kapacitet koji se neće upotrijebiti ponovno se vraća na tržište, na otvoren i transparentan način i bez diskriminacije.

~~5.9.~~ Operatori prijenosnih sustava, koliko je to tehnički moguće, udružuju sve zahtjeve za kapacitet protoka električne energije u suprotnom smjeru preko zagušenog interkonekcijskog voda kako bi iskoristili taj vod do njegova najvećeg kapaciteta. Vodeći u potpunosti računa o sigurnosti mreže, transakcije koje olakšavaju zagušenje nikada se ne odbijaju.

↓ novo

10. Financijske posljedice neispunjavanja obveza povezanih s dodjelom kapaciteta snose oni koji su odgovorni za takvo neispunjavanje. Kada se sudionici na tržištu ne koriste

kapacitetom kojim su se obvezali koristiti ili, u slučaju eksplicitne dražbe kapaciteta, ne trguju na sekundarnoj osnovi ili pravodobno ne vrate kapacitet, gube prava na taj kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava troškove. Sve naknade koje odražavaju troškove za nekorištenje kapaciteta moraju biti opravdane i proporcionalne. Ako operator prijenosnog sustava ne ispuní svoju obvezu, dužan je sudioniku na tržištu nadoknaditi gubitak prava na kapacitet. Neizravni se gubici pritom ne uzimaju u obzir. Ključni koncepti i metode utvrđivanja odgovornosti koje nastaju radi neispunjavanja obveza utvrđuju se unaprijed s obzirom na financijske posljedice i podliježu preispitivanju relevantnog nacionalnog regulatornog tijela ili više njih.

Članak 15.

Dodjela prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima

1. Operatori prijenosnih sustava ponovno izračunavaju dostupni prekozonski kapacitet barem nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed i nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona. Operatori prijenosnih sustava dodjeljuju dostupni prekozonski kapacitet plus svaki preostali prekozonski kapacitet koji nije prethodno dodijeljen i svaki prekozonski kapacitet koji su oslobodili nositelji prava na fizički prijenos iz prethodnih dodjela u sljedećem postupku dodjele prekozonskog kapaciteta.
2. Ako je prekozonski kapacitet dostupan nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona, operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju prekozonski kapacitet za razmjenu energije uravnoteženja ili za upravljanje postupkom netiranja odstupanja.
3. Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju metodologije razvijene u mrežnim pravilima i smjernicama o uravnoteženju, ako je primjenjivo, kako bi dodijelili prekozonski kapacitet za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi na temelju članka 5. stavaka 4. i 7.
4. Operatori prijenosnih sustava ne povećavaju granicu pouzdanosti izračunanu na temelju Uredbe (EU) 2015/1222 zbog razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje ili dijeljenja rezervi.

↓ 714/2009 (prilagođeno) ⇒ novo

ODJELJAK 2.

⊠ NAKNADE ZA MREŽU I PRIHOD OD ZAGUŠENJA ⊠

Članak ~~16~~4.

Naknade za pristup mrežama

1. Naknade koje naplaćuju operatori mreže za pristup mrežama ⇒ , uključujući naknade za priključenje na mrežu, naknade za korištenje mreže i, ako je primjenjivo,

naknade za povezana jačanja mreže, ⇨ moraju biti transparentne, uzimati u obzir potrebu za sigurnošću mreže ⇨ te fleksibilnošću ⇨ i odražavati stvarne dotadašnje troškove u mjeri u kojoj se podudaraju s troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora mreže i primjenjivati se na ~~nediskriminacijski~~ nediskriminirajući način. ⇨ Posebno se primjenjuju na način kojim se proizvodnja priključena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju priključenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili negativno. Njima se ne diskriminira skladištenje energije i ne odvraća od sudjelovanja u upravljanju potražnjom. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., ⇨ ~~te~~ naknade ne smiju ovisiti o udaljenosti.

↓ novo

2. Tarifama se operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava osiguravaju odgovarajući poticaji, kratkoročno i dugoročno, kako bi povećali učinkovitosti, uključujući energetska učinkovitost, promicali integraciju tržišta i sigurnost opskrbe i podupirali ulaganja i povezane aktivnosti istraživanja.
-

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇨ novo

~~2.3.~~ Prema potrebi, razina tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i/ili potrošače osigurava lokacijske signale na razini ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~ i uzima u obzir količinu gubitaka u mreži i prouzročenog zagušenja te troškove ulaganja za infrastrukturu.

~~3.4.~~ Pri određivanju naknada za pristup mreži u obzir se uzima sljedeće:

- (a) isplate i primici koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava;
- (b) stvarno izvršene i primljene isplate, kao i isplate koje se očekuju u budućim razdobljima, procijenjene na temelju prošlih razdoblja.

~~4.5.~~ Određivanje naknada za pristup mreži u sklopu ovog članka ne dovodi u pitanje naknade ~~za deklarirani izvoz i deklarirani uvoz~~ koje proizlaze iz upravljanja zagušenjem iz članka ~~14~~ 14.

~~5.6.~~ Ne ~~postoje posebne naknade za mrežu na~~ postoji posebna naknada za mrežu na individualne transakcije za ⇨ prekograničnu trgovinu ⇨ ~~deklarirani prevoz električne energije~~ električnom energijom.

↓ novo

7. Tarife za distribuciju odražavaju trošak uporabe distribucijske mreže za korisnike sustava, uključujući aktivne kupce te se mogu diferencirati na temelju potrošnje korisnika sustava ili profila proizvodnje. Ako su države članice provele postavljanje sustava za pametno mjerenje, regulatorna tijela mogu uvesti vremenski diferencirane mrežne tarife koje odražavaju uporabu mreže, na transparentan i predvidljiv način za potrošača.

8. Regulatorna tijela osiguravaju poticaje za operatore distribucijskih sustava kako bi oni pružili usluge upravljanja svojim mrežama i razvoja tih mreža te integrirali inovativna rješenja u distribucijske sustave. U tu svrhu regulatorna tijela sve relevantne troškove prepoznaju kao prihvatljive i uključuju ih u tarife za distribuciju te uvode ciljeve performansi kako bi potaknuli operatore distribucijskih sustava da podignu učinkovitosti, uključujući energetska učinkovitost, u svojim mrežama.
9. Do [OP: molimo dodati određeni datum – tri mjeseca nakon stupanja na snagu] Agencija sastavlja preporuku upućenu regulatornim tijelima o postupnoj konvergenciji tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju. Preporuka obuhvaća barem:
 - (a) omjer tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i potrošače;
 - (b) troškove koje tarife moraju pokriti;
 - (c) vremenski diferencirane mrežne tarife;
 - (d) lokacijske signale;
 - (e) odnos između tarifa za prijenos i distribuciju, uključujući načela povezana s nediskriminacijom;
 - (f) metode za osiguravanje transparentnosti u određivanju i strukturi tarifa;
 - (g) skupine korisnika mreže koji podliježu tarifama, uključujući izuzeća od tarifa.
10. Ne dovodeći u pitanje daljnje usklađivanje delegiranim aktima na temelju članka 55. stavka 1. točke (k), regulatorna tijela propisno razmatraju preporuku Agencije pri odobravanju ili određivanju tarifa za prijenos ili svojih metodologija u skladu s člankom 59. stavkom 6. točkom (a) [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2].
11. Agencija nadzire provedbu svoje preporuke i Komisiji dostavlja izvješće do 31. siječnja svake godine. Ažurira preporuku najmanje svake dvije godine.

Članak 17.

Prihod od zagušenja

1. Postupci upravljanja zagušenjem povezani s unaprijed određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihode samo u slučaju zagušenja do kojeg dolazi u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 59. Postupak za raspodjelu tih prihoda podliježe preispitivanju regulatornih tijela i ne smije remetiti proces dodjele u korist bilo koje stranke koja je zatražila kapacitet ili energiju niti smije imati destimulirajući utjecaj na smanjenje zagušenja.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~2.6.~~ Svi prihodi koji proizlaze ~~iz~~ dodjele ~~☒~~ kapaciteta ~~☒~~ interkonekcije koriste se za sljedeće ~~svrhe~~ potrebe:

- (a) jamčenje stvarne raspoloživosti dodijeljenog kapaciteta; ~~i/ili~~

- (b) održavanje ili povećanje interkonekcijskih kapaciteta ulaganjima u mrežu, posebno u nove interkonekcijske spoje vodove.

Ako se prihodi ne mogu učinkovito iskoristiti za potrebe navedene u prvom podstavku točkama (a) i/ili (b),[⇒] stavljaju se na poseban interni račun za buduću uporabu za te potrebe. ~~⇐ mogu se iskoristiti, podložno odobrenju regulatornih tijela dotičnih država članica, do maksimalnog iznosa koji će odrediti ta regulatorna tijela, kao prihod mreže koji se uzima u obzir od strane regulatornih tijela pri odobravanju metodologije za izračunavanje tarifa mreže i/ili određivanju tarifa mreže.~~

~~Preostali se prihodi stavljaju na poseban interni račun, sve dok ih ne bude moguće upotrijebiti u svrhe iz prvog podstavka točaka (a) i/ili (b). Regulatorno tijelo obavješćuje Agenciju o odobrenju iz drugog podstavka.~~

↓ novo

3. Uporaba prihoda u skladu sa stavkom 2. točkama (a) i (b) podliježe metodologiji koju predlaže Agencija i odobrava Komisija. Prijedlog Agencije podnosi se Komisiji do [OP: 12 mjeseci nakon stupanja na snagu] i odobrava se u roku od šest mjeseci.

Agencija može, na svoju inicijativu ili na zahtjev Komisije, ažurirati metodologiju te Komisija odobrava ažuriranu metodologiju najkasnije šest mjeseci od njezina podnošenja.

Prije podnošenja Komisiji Agencija se savjetuje o metodologiji na temelju članka 15. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2].

Metodologijom se detaljno utvrđuju barem uvjeti uz koje se prihodi mogu upotrebljavati za stavak 2. točke (a) i (b) te uvjeti uz koje se, i na koje razdoblje, mogu staviti na odvojeni interni račun za buduću uporabu za te potrebe.

4. Operatori prijenosnih sustava unaprijed jasno utvrđuju na koji će se način upotrebljavati prihod od zagušenja te izvješćuju o stvarnoj uporabi tog prihoda. Na godišnjoj osnovi, do 31. srpnja svake godine nacionalna regulatorna tijela objavljuju izvješće u kojem se navodi iznos prihoda prikupljenog u dvanaestomjesečnom razdoblju koje završava 30. lipnja iste godine te kako je taj prihod upotrijebljen, uključujući posebne projekte za koje je prihod upotrijebljen i iznos koji je stavljen na odvojeni račun, zajedno s provjerom je li takva uporaba u skladu s ovom Uredbom i metodologijom koja je razvijena na temelju stavka 3.

Poglavlje IV.

Adekvatnost resursa

Članak 18.

Adekvatnost resursa

1. Države članice nadziru adekvatnost resursa unutar svojeg državnog područja na temelju europske procjene adekvatnosti resursa u skladu s člankom 19.

2. Ako se europskom procjenom adekvatnosti resursa utvrdi zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, države članice utvrđuju regulatorne poremećaje koji su uzrokovali nastajanje zabrinutosti ili mu pridonijeli.
3. Države članice objavljuju vremenski plan za donošenje mjera kojima se uklanjaju svi utvrđeni regulatorni poremećaji. Pri uklanjanju zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa države članice posebno razmatraju uklanjanje regulatornih poremećaja, omogućavanje određivanja cijena u oskudici, razvijanje interkonekcije, skladištenja energije, mjera povezanih s potrošnjom i energetske učinkovitosti.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak 19.

⊠ Europska procjena adekvatnosti resursa ⊠

~~4.1. = Europski~~ Europska ⇒ procjena adekvatnosti resursa ⇐ ~~izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje iz stavka 3. točke (b) obuhvaćaju~~ obuhvaća ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom u ⇐ desetogodišnjem razdoblju od dana te procjene, u godišnjoj rezoluciji. ⇐ ~~u sljedećih pet godina kao i u razdoblju između pet i petnaest godina od dana tog predviđanja. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje temelje se na nacionalnim izgljedima za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje koje priprema svaki pojedinačni operator prijenosnog sustava.~~

↓ novo

2. Do [OP: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt metodologije za europsku procjenu adekvatnosti resursa na temelju načela koja su navedena u stavku 4.
3. Operatori prijenosnih sustava svake godine ENTSO-u za električnu energiju dostavljaju podatke koji su mu potrebni da bi proveo europsku procjenu adekvatnosti resursa. ENTSO za električnu energiju svake godine provodi procjenu.
4. Europska procjena adekvatnosti resursa temelji se na metodologiji kojom se osigurava sljedeće:
 - (a) procjena se provodi na razini zone trgovanja obuhvaćajući barem sve države članice;
 - (b) procjena se temelji na primjerenim scenarijima predviđene potražnje i ponude uključujući ekonomsku procjenu vjerojatnosti trajnog povlačenja, novih proizvodnih sredstava i mjera za postizanje ciljeva energetske učinkovitosti i odgovarajuću osjetljivost u pogledu veleprodajnih cijena i kretanja u cijeni ugljika;
 - (c) procjenom se primjereno uzima u obzir doprinos svih resursa koji uključuju postojeću i buduću proizvodnju, skladištenje energije, upravljanje potrošnjom te mogućnosti uvoza i izvoza te njihov doprinos fleksibilnom pogonu sustava;
 - (d) procjenom se predviđa vjerojatan učinak mjera navedenih u članku 18. stavku 3.;

- (e) procjena sadržava scenarije bez postojećih ili planiranih mehanizama za razvoj kapaciteta;
 - (f) procjena se temelji na tržišnom modelu u kojem se upotrebljava pristup temeljen na tokovima snaga, ako je to primjenjivo;
 - (g) u procjeni se primjenjuju probabilistički izračuni;
 - (h) u procjeni se primjenjuju barem sljedeći pokazatelji:
 - „očekivana neisporučena energija” i
 - „očekivani gubitak opterećenja”;
 - (i) procjenom se utvrđuju izvori mogućih zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, posebno radi li se o ograničenju mreže ili resursa, ili o oboje.
5. Do [OP: *šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*], ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt metodologije za izračun:
- (a) vrijednosti neisporučene energije;
 - (b) „troška uvođenja novog postrojenja” za proizvodnju, ili upravljanje potrošnjom i
 - (c) standarda pouzdanosti izraženog kao „očekivana neisporučena energija” i „očekivani gubitak opterećenja”.
6. Prijedlozi iz stavaka 2. i 5. i rezultati europske procjene adekvatnosti resursa iz stavka 3. podliježu prethodnom savjetovanju i odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

Članak 20.

Standard pouzdanosti

1. Pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta države članice koriste se utvrđenim standardom pouzdanosti koji na transparentan način sadržava njihovu poželjnu razinu sigurnosti opskrbe.
2. Nacionalno regulatorno tijelo utvrđuje standard pouzdanosti na temelju metodologije u skladu s člankom 19. stavkom 5.
3. Standard pouzdanosti izračunava se uporabom vrijednosti neisporučene energije i troška uvođenja novog postrojenja u određenom vremenskom okviru.
4. Parametre za utvrđivanje količine kapaciteta koju osigurava mehanizam za razvoj kapaciteta odobrava nacionalno regulatorno tijelo.

Članak 21.

Prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta

1. Mehanizmi koji nisu strateške rezerve otvoreni su za izravno sudjelovanje pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici uz uvjet da postoji mrežna veza između te države članice i zone trgovanja u kojoj se primjenjuje mehanizam.
2. Države članice osiguravaju da strani kapacitet koji može pružiti jednakovrijednu tehničku izvedbu kao i domaći kapaciteti ima priliku sudjelovati u istom natjecateljskom postupku kao i domaći kapacitet.

3. Države članice ne ograničavaju kapacitet koji se nalazi na njihovu državnom području u sudjelovanju u mehanizmima za razvoj kapaciteta drugih država članica.
4. Prekograničnim sudjelovanjem u mehanizmima za razvoj kapaciteta na cijelom tržištu ne mijenja se, izmjenjuje ili na drugi način utječe na prekozonske rasporede i fizičke protoke između država članica koji se utvrđuju isključivo ishodom dodjele kapaciteta na temelju članka 14.
5. Pružatelji kapaciteta mogu sudjelovati u više mehanizama u istom razdoblju isporuke. Podliježu plaćanjima za nedostupnost u slučaju nedostupnosti te najmanje dvama plaćanjima za nedostupnost u slučaju istodobne oskudice u najmanje dvjema zonama trgovanja u kojima pružatelj kapaciteta ima ugovor.
6. Regionalna operativna središta utvrđena na temelju članka 32. godišnje izračunavaju najviši ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta uzimajući u obzir očekivanu dostupnost interkonekcije i vjerojatno podudaranje opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se nalazi strani kapacitet. Potreban je izračun za svaku granicu zone trgovanja.
7. Države članice osiguravaju da se ulazni kapacitet iz stavka 6. dodjeljuje prihvatljivim pružateljima kapaciteta na transparentan, nediskriminirajući način koji je utemeljen na tržištu.
8. Svaka razlika između troška stranog kapaciteta i domaćeg kapaciteta koja proizlazi iz dodjele iz stavka 7. dodjeljuje se operatorima prijenosnih sustava, a oni je međusobno dijele u skladu s metodologijom iz stavka 10. točke (b). Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju takve prihode za potrebe utvrđene u članku 17. stavku 2.
9. Operator prijenosnog sustava na čijem se području nalazi strani kapacitet:
 - (a) utvrđuje mogu li zainteresirani pružatelji kapaciteta pružiti potrebnu tehničku izvedbu za mehanizam za razvoj kapaciteta u kojem pružatelj kapaciteta namjerava sudjelovati te upisuje pružatelja kapaciteta u registar prihvatljivih pružatelja kapaciteta;
 - (b) provodi odgovarajuće provjere dostupnosti.
10. Do [OP: *dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji:
 - (a) metodologiju za izračun najvišeg ulaznog kapaciteta za prekogranično sudjelovanje kako je navedeno u stavku 6.;
 - (b) metodologiju za dijeljenje prihoda iz stavka 8.;
 - (c) zajednička pravila za provođenje provjera dostupnosti iz stavka 9. točke (b);
 - (d) zajednička pravila za utvrđivanje situacije u kojoj se mora provesti plaćanje za nedostupnost;
 - (e) uvjete djelovanja registra kako je navedeno u stavku 9. točki (a);
 - (f) zajednička pravila za utvrđivanje kapaciteta koji je prihvatljiv za sudjelovanje kako je navedeno u stavku 9. točki (a).

Prijedlog podliježe prethodnom savjetovanju i odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

11. Agencija provjerava jesu li kapaciteti izračunani u skladu s metodologijom kako je navedeno u stavku 10. točki (a).
12. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju da se prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta organiziraju na djelotvoran i nediskriminirajući način. Posebno osiguravaju primjerene administrativne aranžmane za provedbu plaćanja za nedostupnost preko granica.
13. Dodijeljeni kapaciteti kako je navedeno u stavku 7. mogu se prenositi među prihvatljivim pružateljima kapaciteta. Prihvatljivi pružatelji kapaciteta svaki prijenos prijavljuju u registru kako je navedeno u stavku 9. točki (a)
14. Najkasnije do [OP: *dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO za električnu energiju uspostavlja registar i njime upravlja kako je navedeno u stavku 9. točki (a). Registar je otvoren za sve prihvatljive pružatelje kapaciteta, sustave u kojima se mehanizmi primjenjuju i njihove operatore prijenosnih sustava.

Članak 22.

Postupak odobrenja

1. Pri upućivanju na ovaj članak postupak utvrđen u stavcima od 2. do 4. primjenjuje se na odobrenje prijedloga koji podnosi ENTSO za električnu energiju.
2. Prije podnošenja prijedloga ENTSO za električnu energiju provodi postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.
3. U roku od tri mjeseca od datuma primitka Agencija odobrava ili izmjenjuje prijedlog. U potonjem se slučaju Agencija savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmijenjenog prijedloga. Doneseni se prijedlog objavljuje na *web*-mjestu agencije najkasnije tri mjeseca nakon datuma primitka predloženih dokumenata.
4. Agencija može bilo kada zahtijevati izmjene odobrenog prijedloga. U roku od šest mjeseci od zahtjeva ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt predloženih promjena. U roku od tri mjeseca od datuma primitka nacrt Agencija izmjenjuje ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojem *web*-mjestu.

Članak 23.

Načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta

1. Kako bi se uklonile preostale zabrinutosti koje se ne mogu ukloniti mjerama na temelju članka 18. stavka 3., države članice mogu uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta, podložno odredbama ovog članka i pravilima Unije o državnim potporama.
2. Ako država članica želi provesti mehanizam za razvoj kapaciteta, o predloženom se mehanizmu savjetuje barem sa susjednim državama s kojima je električno spojena.
3. Mehanizmima za razvoj kapaciteta ne stvaraju se nepotrebni tržišni poremećaji te se njima ne ograničava prekogranična trgovina. Količina kapaciteta u mehanizmu ne premašuje količinu koja je nužna za uklanjanje zabrinutosti.
4. Proizvodni kapacitet za koji je konačna odluka o ulaganju donesena nakon [OP: *stupanja na snagu*] prihvatljiv je za sudjelovanje u mehanizmu za razvoj kapaciteta

samo ako su njegove emisije niže od 550 gr CO₂/kWh. Proizvodni kapacitet koji ispušta 550 gr CO₂/kWh ili više ne ulazi u mehanizme za razvoj kapaciteta nakon isteka pet godina nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

5. Ako europskom procjenom adekvatnosti resursa nije utvrđena zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, države članice ne primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta.

Članak 24.

Postojeći mehanizmi

Države članice koje primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta [OP: na datum stupanja na snagu ove Uredbe] prilagođavaju svoje mehanizme kako bi se uskladile s člancima 18., 21. i 23. ove Uredbe.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Poglavlje V.

⊠ Funkcioniranje prijenosnog sustava ⊠

Članak 25.4

Europska mreža operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava za električnu energiju

1. ~~Svi~~ ~~Operatori prijenosnih~~ ~~sustava~~ surađuju na razini ⊠ Unije ⊠ ~~Zajednice~~ preko ENTSO-a za električnu energiju kako bi promicali dovršenje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije i prekograničnu trgovinu te osigurali optimalno upravljanje, koordinirano poslovanje i odgovarajući tehnički razvoj europske prijenosne mreže za električnu energiju.

↓ novo

2. Pri izvršavanju svojih funkcija u skladu s pravom EU-a ENTSO za električnu energiju djeluje za dobrobit Europe i neovisno od pojedinačnih nacionalnih interesa ili interesa operatora prijenosnih sustava te doprinosi učinkovitom i održivom postizanju ciljeva utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike za razdoblje od 2020. do 2030., posebice doprinosom u učinkovitoj integraciji električne energije iz obnovljivih izvora i povećanju energetske učinkovitosti.

↓ 714/2009 ⇒ novo

Članak 26.5

Osnivanje ENTSO-a za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava za električnu energiju ~~do 3. ožujka 2011.~~ podnose Komisiji i Agenciji nacrt statuta budućeg ENTSO-a za električnu energiju, popis članova i nacrt poslovnika, uključujući pravila postupka za savjetovanje s drugim dionicima ~~zainteresiranim stranama~~.
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike ~~zainteresirane strane~~, posebno korisnike sustava, uključujući kupce, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika.
3. Komisija donosi mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2. i u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije.
4. Operatori prijenosnih ~~ih~~ sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka ⇒ pozitivnog ⇐ mišljenja Komisije osnivaju ENTSO za električnu energiju te donose i objavljuju njegov svoj statut i poslovnik.

↓ novo

5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija donose mišljenje u skladu sa stavcima od 2. do 4.

↓ 714/2009 (prilagođeno) ⇒ novo

Članak 27.8

Zadaci ENTSO-a za električnu energiju

~~1. ENTSO za električnu energiju razrađuje kodove mreže u područjima iz stavka 6. ovog članka na poziv Komisije u skladu s člankom 6. stavkom 6.~~

~~2.1.~~ ENTSO za električnu energiju ~~može~~ ⇒ mora ⇐ :

(a) razraditi mrežna pravila ~~kodove mreže~~ u područjima navedenima u ~~stavku 6.~~ članku 55. stavku 1. s ciljem postizanja ciljeva navedenih u članku 25.4. ~~kada se ti kodovi mreže ne odnose na područja obuhvaćena pozivom Komisije. Ti se kodovi mreže podnose Agenciji na mišljenje. ENTSO za električnu energiju to mišljenje odgovarajuće uzima u obzir.~~

~~3. ENTSO za električnu energiju donosi:~~

(b) ☒ donijeti i objaviti ☒ neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~ (plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~) ; ~~uključujući europske izgleda za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje~~, svake dvije godine;

↓ novo

(c) pripremiti i donijeti prijedloge u pogledu europske procjene adekvatnosti resursa na temelju članka 19. stavaka 2., 3. i 5. te prijedloge tehničkih specifikacija za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta na temelju članka 21. stavka 10.;

↓ 714/2009 (prilagođeno)

~~(e)~~ (d) ☒ donijeti ☒ preporuke u vezi s koordinacijom tehničke suradnje ~~između~~ ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~ i operatora prijenosnih ~~sustava~~ sustava trećih zemalja;

↓ novo

- (e) donijeti okvir za suradnju i koordinaciju među regionalnim operativnim središtima;
- (f) donijeti prijedlog kojim se određuje regija pogona sustava koju obuhvaća svako regionalno operativno središte;
-

↓ 347/2013 (prilagođeno)
⇒ novo

~~(e)~~ (g) ☒ donijeti ☒ zajedničke instrumente za rad mreže kako bi se osigurala koordinacija rada mreže u uobičajenim i izvanrednim uvjetima, uključujući zajedničku ljestvicu klasifikacije ~~incidenata nezgoda~~, i planove istraživanja ⇒, uključujući primjenu tih planova putem učinkovitog programa istraživanja ⇐. Tim se instrumentima, ~~između ostalim~~, određuje sljedeće:

- i. informacije, uključujući odgovarajuće informacije za dan unaprijed, unutar dnevnih informacije ~~za taj dan~~ i informacije u stvarnom vremenu, korisne za poboljšanje operativne koordinacije, kao i optimalna učestalost prikupljanja i razmjene takvih informacija;
- ii. tehnološka platforma za razmjenu informacija u stvarnom vremenu i, prema potrebi, tehnološke platforme za prikupljanje, obradu i prijenos ostalih informacija iz točke i., kao i za provedbu postupaka kojima se može povećati operativna koordinacija između operatora prijenosnih sustava kako bi se takva koordinacija proširila po cijeloj Uniji;
- iii. načini na koji operatori prijenosnih sustava stavljaju na raspolaganje operativne informacije drugim operatorima prijenosnih sustava ili bilo kojem subjektu ovlaštenom da ih podupire u postizanju operativne koordinacije i Agenciji; i

iv. da operatori prijenosnih sustava određuju osobu za kontakt zaduženu za odgovaranje na upite drugih operatora prijenosnih sustava ili bilo kojeg ovlaštenog subjekta iz točke iii. ili Agencije u vezi s takvim informacijama;

~~ENTSO za električnu energiju dostavlja usvojene specifikacije o gornjim točkama od i. do iv. Agenciji i Komisiji do 16. svibnja 2015.~~

~~U roku od 12 mjeseci od donošenja specifikacija, Agencija daje mišljenje u kojem razmatra doprinose li one dovoljno promidžbi prekograničnog trgovanja i osiguranju optimalnog upravljanja, koordiniranog djelovanja, učinkovite primjene i odgovarajućeg tehničkog razvoja europske prijenosne mreže za električnu energiju;~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)

⇒ novo

~~(d)~~ (h) ☒ donijeti ☒ godišnji program rada;

~~(e)~~ (i) ☒ donijeti ☒ godišnje izvješće;

~~(j)~~ (f) ☒ izraditi i donijeti ☒ godišnji ljetni i zimski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje ⇒ sezonske izgleda za budućnost u vezi s adekvatnošću ☒ na temelju članka 9. stavka 2. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862] ☒ ;

~~4. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje iz stavka 3. točke (b) obuhvaćaju ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom u sljedećih pet godina kao i u razdoblju između pet i petnaest godina od dana tog predviđanja. Europski izgledi za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje temelje se na nacionalnim izglecima za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje koje priprema svaki pojedinačni operator prijenosnog sustava.~~

↓ novo

2. ENTSO za električnu energiju izvješćuje Komisiju o utvrđenim nedostacima u pogledu osnivanja i rada regionalnih operativnih središta.

3. ENTSO za električnu energiju objavljuje zapisnike svoje skupštine, upravnog vijeća i odbora te redovito obavješćuje javnost o svojim odlukama i aktivnostima.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

⇒ novo

~~5. 4. Godišnji program rada iz stavka 3. 1. točke (d) (h) sadržava popis i opis mrežnih pravila kodova mreže koja treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se trebaju realizirati u toj godini te indikativni kalendar.~~

~~9. 5. ENTSO za električnu energiju Agenciji stavlja na raspolaganje sve informacije koje su joj potrebne za ispunjenje njezinih zadaća u skladu s člankom 29. 9. stavkom 1. ⇒ Operatori prijenosnih sustava ENTSO-u za električnu energiju stavljaju na raspolaganje sve informacije koje su mu potrebne za ispunjenje njegova zadatka iz prve rečenice. ⇐~~

~~6.12.~~ ENTSO za električnu energiju Komisiji na njezin zahtjev daje svoje mišljenje o donošenju smjernica navedenih u članku ~~57.48.~~

~~7. Kodovi mreže razvijaju se u vezi s pitanjima prekogranične mreže i integracije tržišta te ne dovode u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalne kodove mreže koji ne utječu na prekograničnu trgovinu.~~

~~8. ENTSO za električnu energiju prati i analizira provedbu kodova mreže i smjernica koje je donijela Komisija u skladu s člankom 6. stavkom 11. i njihov učinak na usklađenje primjenjivih pravila usmjerenih olakšavanju integracije tržišta. ENTSO za električnu energiju izvješćuje Agenciju o svojim nalazima i uključuje rezultate analize u godišnje izvješće iz stavka 3. točke (c) ovog članka.~~

Članak ~~28.40.~~

Savjetovanja

1. Prilikom pripremanja ⇒ prijedloga u skladu sa zadacima iz članka 27. stavka 1. ⇐ ~~kodova mreže, naerta plana razvoja mreže na razini cijele Zajednice i godišnjeg programa rada iz članka 8. stavaka 1., 2. i 3.,~~ ENTSO za električnu energiju provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne ~~☒~~ dionike ~~☒~~ ~~sudionike na tržištu i te posebno organizacije koje predstavljaju sve dionike zainteresirane strane,~~ u skladu s pravilima postupka iz članka ~~26. članka 5. stavka 1.~~ To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih ~~sustava,~~ uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme ~~dionika sudionika.~~ Cilj je savjetovanja prikupljanje i identificiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.
2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Prije donošenja ⇒ prijedloga na temelju članka 27. stavka 1. ⇐ ~~godišnjeg programa rada i kodova mreže iz članka 8. stavaka 1., 2. i 3.,~~ ENTSO za električnu energiju navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak ~~29.9.~~

Praćenje od strane Agencije

1. Agencija prati izvršavanje zadataka ENTSO-a za električnu energiju iz članka ~~27. 8.~~ stavaka 1., 2. i 3. i izvješćuje Komisiju.

Agencija prati kako provedbu, od strane ENTSO-a za električnu energiju, provodi mrežna pravila kodova mreže razrađena u skladu s člankom ~~55. stavkom 14. 8. stavkom 2.~~ i kodova mreže koji su razvijeni u skladu s člankom 6. stavcima 1. do 10., ali koje Komisija nije usvojila u skladu s člankom 6. stavkom 11. Ako ENTSO za električnu energiju nije izvršio provedbu proveo takva mrežna pravila kodova mreže, Agencija zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju da dostavi valjano obrazloženo objašnjenje zašto to nije učinio. Agencija obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.

Agencija prati i analizira provedbu mrežnih pravila ~~kodeva mreže~~ i smjernica koje je donijela Komisija ~~kako je propisano sukladno~~ člankom 54. stavkom 1. ~~članku 6. stavku 11.~~ te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila usmjerenih na olakšavanje integracije tržišta kao i na nediskriminaciju, ~~djelotvornost~~ stvarno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta te izvješćuje Komisiju.

2. ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji na mišljenje nacrt plana razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ Zajednice, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije u pogledu procesa savjetovanja i druge dokumente iz članka 27. stavka 1. ~~članka 8. stavka 3.~~

U roku od dva mjeseca od dana primitka, Agencija dostavlja valjano obrazloženo mišljenje kao i preporuke ENTSO-u za električnu energiju i Komisiji kada smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ Zajednice, koje je podnio ENTSO za električnu energiju, ne doprinose nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju, učinkovitom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekogranične interkonekcije otvorene pristupu treće strane.

↓ 347/2013

Članak ~~30.11.~~

Troškovi

Troškove povezane s aktivnostima ENTSO-a za električnu energiju iz članaka ~~od 25. do 29. i od 54. do 57. od 4. do 12.~~ ove Uredbe i članka 11. Uredbe (EU) br. 347/2013 snose operatori prijenosnih sustava ~~te se ti troškovi~~ uzimaju ~~se~~ u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su ~~razumni i primjereni~~ ~~opravdani i proporcionalni~~.

↓ 714/2009

⇒ novo

Članak ~~31.12.~~

Regionalna suradnja operatora prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju regionalnu suradnju s ENTSO-om za električnu energiju kako bi doprinijeli aktivnostima iz članka ~~27. 8.~~ stavaka 1., 2. i 3. Posebno svake dvije godine objavljuju regionalni plan ulaganja i mogu donositi odluke o ulaganju na temelju tog regionalnog plana ulaganja. ⇒ ENTSO za električnu energiju promiče suradnju operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini kako bi se osigurali interoperabilnost, komunikacija i praćenje regionalnih rezultata u područjima koja još nisu usklađena na razini Unije. ⇐
2. Operatori prijenosnih sustava promiču operativne dogovore kako bi osigurali optimalno upravljanje mrežom i promiču razvoj burza energije, koordiniranu dodjelu prekograničnih kapaciteta kroz nediskriminacijska rješenja utemeljena na tržištu, vodeći na odgovarajući način računa o specifičnim zaslugama implicitnih dražbi za kratkoročne dodjele, i integraciju mehanizama uravnoteženja i pričuvne snage.

3. Za potrebe postizanja ciljeva navedenih u stavcima ~~1. i 2.~~ ovog članka, zemljopisno područje koje obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje može definirati Komisija, uzimajući u obzir postojeće strukture regionalne suradnje. Svaka država članica ovlaštena je promicati suradnju u više od jednog zemljopisnog područja. ⇒ Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 63. o zemljopisnim područjima koja obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje. ⇐ ~~Mjera iz prve rečenice, namijenjena izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~ U tu se svrhu Komisija savjetuje s Agencijom i ENTSO-om za električnu energiju.

↓ novo

Članak 32.

Osnivanje i zadaća regionalnih operativnih središta

1. Do [OP: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu] svi operatori prijenosnih sustava moraju osnovati regionalna operativna središta u skladu s mjerilima utvrđenima u ovom poglavlju. Regionalna operativna središta osnivaju se na državnom području jedne od država članica unutar regije u kojoj će raditi.
2. Regionalna operativna središta organiziraju se u pravnom obliku navedenom u članku 1. Direktive 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰.
3. Regionalna operativna središta dopunjuju ulogu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju obavljanjem funkcija od regionalne važnosti. Ona uspostavljaju operativne dogovore kako bi osigurala učinkovit, siguran i pouzdan rad međusobno povezanog prijenosnog sustava.

Članak 33.

Zemljopisni djelokrug regionalnih operativnih središta

1. Do [OP: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi prijedlog u kojem se određuju operativne regije koje regionalna operativna središta obuhvaćaju, uzimajući u obzir postojeće regionalne koordinate za sigurnost, na temelju sljedećih mjerila:
 - (a) topologije mreže, uključujući stupanj interkonekcije i međuovisnosti energetskih sustava kad je riječ o tokovima;
 - (b) sinkrone veze među sustavima;
 - (c) veličine regije, koja obuhvaća najmanje jednu regiju za proračun kapaciteta;
 - (d) zemljopisnog optimiranja rezervi za uravnoteženje.

⁴⁰ Direktiva 2009/101/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera (SL L 258, 1.10.2009., str. 11.)

2. U roku od tri mjeseca od primitka prijedloga kojim se određuju regije pogona sustava Agencija ga odobrava ili predlaže njegove izmjene. U potonjem slučaju Agencija se savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na internetskim stranicama Agencije.

Članak 34.

Zadaci regionalnih operativnih središta

1. Svako regionalno operativno središte djeluje u regiji pogona sustava u kojoj je uspostavljeno te obavlja najmanje sljedeće funkcije, detaljnije opisane u Prilogu I.:
- (a) usklađeni proračun kapaciteta;
 - (b) koordiniranu analizu sigurnosti;
 - (c) izradu zajedničkih modela sustava;
 - (d) procjenu dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava;
 - (e) koordinaciju i optimiranje regionalne ponovne uspostave sustava;
 - (f) analizu i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja;
 - (g) regionalno određivanje veličine kapaciteta rezerve;
 - (h) olakšavanje regionalne nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje;
 - (i) regionalna predviđanja adekvatnosti sustava u rasponu od tjedna unaprijed do unutardnevnih predviđanja te priprema aktivnosti za smanjenje rizika;
 - (j) koordinaciju planiranja isključenja;
 - (k) optimiranje kompenzacijskih mehanizama među operatorima prijenosnih sustava;
 - (l) osposobljavanje i certifikaciju;
 - (m) utvrđivanje kriznih scenarija na regionalnoj razini u skladu s člankom 6. stavkom 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862] ako mu je taj zadatak delegirao ENTSO za električnu energiju;
 - (n) pripremu i provedbu godišnjih kriznih simulacija u suradnji s nadležnim tijelima na temelju članka 12. stavka 3. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];
 - (o) zadatke povezane s utvrđivanjem kriznih scenarija na regionalnoj razini ako te u mjeri u kojoj su delegirani regionalnim operativnim središtima u skladu s člankom 6. stavkom 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];
 - (p) zadatke povezane sa sezonskim izgledima povezanim s adekvatnošću ako i u mjeri u kojoj su delegirani regionalnim operativnim središtima u skladu s člankom 9. stavkom 2. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentima COM(2016) 862];
 - (q) izračun najvećeg ulaznog kapaciteta dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima kapaciteta u skladu s člankom 21. stavkom 6.

2. Komisija može odrediti dodatne funkcije regionalnih operativnih središta, koje ne uključuju ovlasti za donošenje odluka, u skladu s poglavljem VII. ove Uredbe.
3. Operatori prijenosnih sustava pružaju svojem regionalnom operativnom središtu sve informacije potrebne za obavljanje njegovih funkcija.
4. Regionalna operativna središta pružaju operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava sve informacije potrebne za provedbu odluka i predloženih preporuka regionalnih operativnih središta.

Članak 35.

Suradnja unutar regionalnih operativnih središta

1. Svakodnevnim radom regionalnih operativnih središta upravlja se kooperativnim odlučivanjem. Postupak kooperativnog odlučivanja temelji se na:
 - (a) radnim dogovorima radi rješavanja aspekata planiranja te operativnih aspekata povezanih s funkcijama u skladu s člankom 36.;
 - (b) postupku za savjetovanje s operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u provedbi svojih operativnih dužnosti i zadataka u skladu s člankom 37.
 - (c) postupku za donošenje odluka i preporuka u skladu s člankom 38.;
 - (d) postupku za reviziju odluka i preporuka koje su donijela regionalna operativna središta u skladu s člankom 39.

Članak 36.

Radni dogovori

1. Regionalna operativna središta postižu radne dogovore radi rješavanja aspekata planiranja i rada povezanih s funkcijama koje trebaju obavljati, uzimajući posebice u obzir posebnosti i zahtjeve tih funkcija kako su navedeni u Prilogu I.
2. Regionalna operativna središta osiguravaju da radni dogovori sadržavaju pravila o obavlješćivanju predmetnih strana.

Članak 37.

Postupak savjetovanja

Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za organizaciju, u okviru izvršavanja svojih svakodnevnih dužnosti i zadataka, primjerenog i redovitog savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava i relevantnim dionicima. Kako bi se osiguralo rješavanje regulatornih pitanja u to se, prema potrebi, uključuju regulatorna tijela.

Članak 38.

Donošenje odluka i preporuka

1. Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za donošenje odluka i preporuka.

2. Regionalna operativna središta donose obvezujuće odluke upućene operatorima prijenosnih sustava u pogledu funkcija iz članka 34. stavka 1. točaka (a), (b), (g) i (q). Operatori prijenosnih sustava provode obvezujuće odluke koje su izdala regionalna operativna središta, osim ako bi se time moglo negativno utjecati na sigurnost sustava.
3. Regionalna operativna središta donose preporuke upućene operatorima prijenosnih sustava za funkcije iz članka 34. stavka 1. točaka od (c) do (f) i od (h) do (p).
4. Regulatorna tijela regije pogona sustava mogu zajednički odlučiti ovlastiti regionalno operativno središte da donosi obvezujuće odluke predviđene u članku 34. stavku 1. točkama od (c) do (f) i od (h) do (l).

Članak 39.

Revizija odluka i preporuka

1. Regionalna operativna središta osmišljavaju postupak za reviziju odluka i preporuka.
2. Postupak se pokreće na zahtjev jednog ili više operatora prijenosnih sustava regije pogona sustava. Nakon revizije odluke ili preporuke regionalna operativna središta potvrđuju ili mijenjaju tu mjeru.
3. Ako je mjera koja podliježe reviziji obvezujuća odluka u skladu s člankom 38. stavkom 2., zahtjevom za reviziju odluka se ne suspendira, osim u slučajevima kad bi se time moglo negativno utjecati na sigurnost sustava.
4. Ako je mjera koja podliježe reviziji preporuka u skladu s člankom 38. stavkom 3. te nakon njezine revizije operator prijenosnog sustava odluči odstupiti od te preporuke, operator prijenosnog sustava podnosi detaljno obrazloženje regionalnom operativnom središtu i drugim operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava.

Članak 40.

Upravna vijeća regionalnih operativnih središta

1. Radi donošenja mjera o svojem upravljanju te praćenja svojeg rada regionalna operativna središta uspostavljaju svoja upravna vijeća.
2. Upravno vijeće sastoji se od članova koji predstavljaju operatore prijenosnih sustava i promatrača koji predstavljaju regulatorna tijela regije pogona sustava. Predstavnici regulatornih tijela nemaju pravo glasa.
3. Upravno vijeće odgovorno je za:
 - (a) izradu i donošenje statuta i poslovnika regionalnog operativnog središta;
 - (b) odlučivanje o organizacijskoj strukturi i njezinu provedbu;
 - (c) pripremu i prihvaćanje godišnjeg proračuna;
 - (d) osmišljavanje i prihvaćanje postupaka kooperativnog odlučivanja u skladu s člankom 35.
4. Među nadležnostima upravnog vijeća nisu one koje se odnose na svakodnevne aktivnosti regionalnih operativnih središta i obavljanje njihovih funkcija.

Članak 41.

Organizacijska struktura

1. Regionalna operativna središta uspostavljaju svoju organizaciju i upravljaju njome prema strukturi kojom se podupire sigurnost njihovih funkcija. U njihovoj se organizacijskoj strukturi određuju:
 - (a) ovlasti, dužnosti i odgovornosti upravljačkog osoblja;
 - (b) odnosi i linije izvješćivanja među različitim dijelovima i procesima organizacije.
2. Regionalna operativna središta mogu osnovati regionalne urede u svrhu rješavanja lokalnih posebnosti ili podrške operativnim središtima radi učinkovitog i pouzdanog obavljanja svojih funkcija.

Članak 42.

Oprema i osoblje

Regionalna operativna središta opremljena su ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje svojih obveza u skladu s ovom Uredbom i obavljanje svojih funkcija.

Članak 43.

Praćenje i izvješćivanje

1. Regionalna operativna središta uspostavljaju postupak za stalno praćenje barem:
 - (a) uspješnosti svoje operativne izvedbe;
 - (b) izdanih odluka i preporuka te njihovih rezultata;
 - (c) svoje djelotvornosti i učinkovitosti u svakoj funkciji za koju su odgovorna.
2. Regionalna operativna središta Agenciji i regulatornim tijelima regije pogona sustava dostavljaju podatke dobivene stalnim praćenjem barem jedanput godišnje.
3. Regionalna operativna središta utvrđuju svoje troškove na transparentan način i o njima obavješćuju Agenciju i regulatorna tijela regije pogona sustava.
4. Regionalna operativna središta podnose godišnje izvješće o svojoj uspješnosti ENTSO-u za električnu energiju, Agenciji, regulatornim tijelima regije pogona sustava i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju osnovanoj na temelju članka 1. Odluke Komisije 2012/C 353/02⁴¹.
5. Regionalna operativna središta izvješćuju ENTSO za električnu energiju, regulatorna tijela regije pogona sustava, Agenciju i nadležna tijela država članica odgovorna za sprečavanje i upravljanje kriznim situacijama o nedostacima utvrđenima u postupku praćenja u skladu sa stavkom 1.

⁴¹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (SL C 353, 17.11.2012., str. 2.).

Članak 44.

Odgovornost

Regionalna operativna središta poduzimaju potrebne korake za pokriće odgovornosti povezane s izvršavanjem svojih zadataka, posebice kada donose odluke koje su obvezujuće za operatore prijenosnih sustava. Za način odabran za osiguravanje pokrića uzimaju se u obzir pravni status regionalnog operativnog središta i razina dostupnog pokrića komercijalnog osiguranja.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Članak ~~45.8~~

~~Desetogodišnji plan razvoja mreže~~

1. ~~10. ENTSO za električnu energiju donosi i objavljuje plan razvoja mreže na razini cijele Zajednice svake dvije godine. Plan razvoja mreže~~ ☒ ~~iz članka 27. stavka 1. točke (b)~~ ☒ ~~na razini cijele~~ ☒ ~~Unije~~ ☒ ~~Zajednice uključuje oblikovanje integrirane mreže, razvoj scenarija, europske izglede za budućnost u pogledu adekvatnosti proizvodnje i procjenu otpornosti sustava.~~

Plan razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~ posebno:

↓ 347/2013

- (a) temelji se na nacionalnim planovima ulaganja, uzimajući u obzir regionalne planove ulaganja iz članka 12. stavka 1. i, prema potrebi, aspekte planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu~~⁴²; podliježe analizi troškova i koristi primjenom metodologije utvrđene kako je navedeno u članku 11. te Uredbe;

↓ 714/2009 (prilagođeno)

- (b) u pogledu prekograničnih interkonekcija, ~~također se~~ temelji se i na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz ~~članka 8. te članaka 44.13. i 51.22.~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EC~~; i
- (c) identificira prekide ulaganja, prvenstveno u pogledu prekograničnih kapaciteta.

U pogledu ~~drugog podstavka~~ točke (c), pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja može se priložiti planu razvoja mreže na razini cijele ☒ Unije ☒ ~~Zajednice~~.

⁴² Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

~~11.2.~~ Agencija daje mišljenje o nacionalnim desetogodišnjim planovima razvoja mreže kako bi procijenila njihovu usklađenost s planom razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ ☒ Unije ☒ Zajednice. Ako Agencija utvrdi neusklađenost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ ☒ Unije ☒ Zajednice, preporučuje izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na razini cijele ~~Unije Zajednice~~ ☒ Unije ☒ Zajednice, ovisno o slučaju. Ako je takav nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže razrađen u skladu s člankom ~~51.22.~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~, Agencija preporučuje nadležnim nacionalnim tijelima da izmijene nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom ~~51.22.~~ stavkom 7. te Direktive te o tome obavješćuje Komisiju.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

Članak ~~46.13.~~

Mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava primaju naknadu za troškove nastale kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka električne energije na ~~njihovim~~ njihovim mrežama.
2. Naknadu iz stavka 1. plaćaju operatori nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima se ~~gdje~~ ti protoci završavaju.
3. Isplate naknade izvršavaju se na redovitoj osnovi s obzirom na određeno razdoblje u prošlosti. Prema potrebi provode se naknadne prilagodbe isplaćene naknade, kako bi odražavale stvarno nastale troškove.

Prvo razdoblje za koje se izvršavaju isplate naknade određuje se u smjernicama iz članka ~~57.18.~~

4. Komisija ~~odlučuje~~ ⇒ donosi delegirane akte u skladu s člankom 63. ⇐ o iznosima naknada koje treba platiti. ~~Ta mjera, namijenjena izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donosi se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~
5. Opseg prenesenih prekograničnih protoka i opseg prekograničnih tokova određenih kao da potječu i/ili završavaju u nacionalnim prijenosnim sustavima utvrđuju se na temelju fizičkih protoka električne energije koji su stvarno izmjereni tijekom određenog razdoblja.
6. Troškovi nastali kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka ustanovljuju se na temelju predviđenih dugoročnih prosječnih dodatnih troškova, uzimajući u obzir gubitke, ulaganje u novu infrastrukturu i odgovarajući udio troškova postojeće infrastrukture, u mjeri u kojoj se takva infrastruktura koristi za prijenos prekograničnih protoka, posebno imajući u vidu potrebu jamčenja sigurnosti opskrbe. Pri ustanovljivanju nastalih troškova koriste se priznate standardne metode za izračun troškova. Koristi koje mreža dobije kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka uzimaju se u obzir za smanjenje primljene naknade.

7. Samo za potrebe mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava ~~iz članka 13.~~, ako prijenosne mreže dviju ili više država članica čine dio jednog kontrolnog bloka, u cijelosti ili djelomično, kontrolni blok u cjelini smatra se tvorbenim dijelom prijenosne mreže jedne od

dotičnih država članica, kako bi se izbjeglo da se protok unutar kontrolnih blokova smatra prekograničnim protokom iz članka 2. stavka 2. točke (b) ~~prvog podstavka točke (b) ovog stavka~~ te kako ne bi došlo do plaćanja naknade u skladu sa stavkom 1. ovog članka ~~člankom 13.~~ Regulatorna tijela dotičnih država članica mogu odlučiti koja od dotičnih država članica će biti ona čiji se kontrolni blok u cjelini smatra dijelom prijenosne mreže.

↓ 714/2009
⇒ novo

Članak ~~47.45.~~

Pružanje informacija

1. Operatori prijenosnih ~~ihog~~ sustava uspostavljaju mehanizme za koordinaciju i razmjenu informacija radi osiguravanja sigurnosti mreže u kontekstu upravljanja zagušenjem.
2. Sigurnosni i operativni standardi te standardi planiranja koje koriste operatori prijenosnih sustava objavljuju se. Objavljene informacije uključuju opći sustav za izračun ukupnog kapaciteta prijenosa i granice pouzdanosti prijenosa, koji se temelji na električnim i fizičkim karakteristikama mreže. Takvi sustavi podliježu odobrenju regulatornih tijela.
3. Operatori prijenosnih sustava objavljuju procjene raspoloživih kapaciteta prijenosa za svaki dan, navodeći sve raspoložive kapacitete prijenosa koji su već rezervirani. Te se objave rade u određenim intervalima prije dana prijenosa i uključuju, u svakom slučaju, procjene za tjedan dana unaprijed i mjesec dana unaprijed, kao i kvantitativnu indikaciju očekivane pouzdanosti raspoloživog kapaciteta.
4. Operatori prijenosnih sustava objavljuju odgovarajuće podatke o ukupnom predviđanju i stvarnoj potražnji, o raspoloživosti i stvarnoj uporabi proizvodnih sredstava i sredstava opterećenja, o raspoloživosti i uporabi mreža i interkonekcija te o uravnoteženju električne energije i ~~rezervnom~~ kapacitetu ~~rezerve~~. Za raspoloživost i stvarnu uporabu malih proizvodnih jedinica i jedinica opterećenja mogu se upotrijebiti ~~koristiti~~ ukupni procijenjeni podaci.
5. Dotični sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava osiguravaju odgovarajuće podatke.
6. Poduzeća za proizvodnju koja su vlasnici proizvodnih sredstava ili njima upravljaju, od kojih najmanje jedno proizvodno sredstvo ima instaliran kapacitet od najmanje 250 MW_z ⇒ ili koja imaju portfelj koji se sastoji od najmanje 400 MW proizvodnih sredstava, ⇐ pet godina čuvaju podatke za svaki sat po pogonu, koji su potrebni za provjeru svih operativnih odluka o dispečiranju ~~odašiljanju~~ i ponudbene strategije na burzama električne energije, interkonekcijskim dražbama ~~interkonekcije~~, tržištima rezervne energije i izvanburzovnim tržištima, tako da su na raspolaganju nacionalnom regulatornom tijelu, nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje i Komisiji. Podaci po pogonu i po satu koji se trebaju čuvati uključuju, ali se ne ograničuju na podatke o raspoloživom kapacitetu proizvodnje i predviđenim rezervama, uključujući dodjele tih predviđenih rezerva na razini pogona, u trenutku dražbe ili proizvodnje.

↓ novo

7. Operatori prijenosnih sustava redovito razmjenjuju niz dovoljno točnih podataka o mreži i podataka o toku opterećenja kako bi omogućili da svaki operator prijenosnog sustava može izračunati tok opterećenja u svojem odgovarajućem području. Isti se niz podataka stavlja na raspolaganje regulatornim tijelima i Komisiji na zahtjev. Regulatorna tijela i Komisija povjerljivo postupaju s tim nizom podataka i jamče da s njima povjerljivo postupaju i svaki savjetnik koji na njihov zahtjev obavlja analizu na temelju tih podataka.

↓ 714/2009

Članak 48.~~3~~

Certificiranje operatora prijenosnih~~og~~ sustava

1. Komisija razmatra svaku obavijest o odluci o certificiranju operatora prijenosnog sustava kako je utvrđeno u članku ~~52.40~~ stavku 6. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] Direktive 2009/72/EZ čim je primi. U roku od dva mjeseca od dana primitka takve obavijesti, Komisija daje svoje mišljenje odgovarajućem nacionalnom regulatornom tijelu o njegovoj usklađenosti s člankom ~~52.40~~ stavkom 2. ili člankom ~~53.44~~ te člankom ~~43.9~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] Direktive 2009/72/EZ.

Prilikom pripreme mišljenja iz prvog podstavka Komisija može od Agencije zatražiti da dostavi svoje mišljenje o odluci nacionalnog regulatornog tijela. U tom se slučaju dvomjesečno razdoblje iz prvog podstavka produljuje za još dva mjeseca.

Ako Komisija u rokovima iz prvog i drugog podstavka ne izda mišljenje, smatra se da se Komisija ne protivi odluci regulatornog tijela.

2. U roku od dva mjeseca od dobivanja mišljenja Komisije nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku u vezi s certificiranjem operatora prijenosnog sustava, pri čemu u što većoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno.
3. U bilo kojoj fazi postupka, regulatorna tijela i/ili Komisija mogu zatražiti od operatora prijenosnog sustava i/ili poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su potrebne za ispunjenje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
4. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

~~5. Komisija može donijeti smjernice u kojima se utvrđuju pojedini postupci koji treba slijediti za primjenu stavaka 1. i 2. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~5.6~~ Ako Komisija primi obavijest o certificiranju operatora prijenosnog sustava na temelju članka ~~43.9~~ stavka ~~9.40~~) [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima

↓ novo

Poglavlje VI.

Funkcioniranje distribucijskog sustava

Članak 49.

Europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava

Operatori distribucijskih sustava koji nisu dio vertikalno integriranog poduzeća ili koji su razdvojeni u skladu s odredbama članka 35. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] surađuju na razini Unije u okviru europskog tijela za operatore distribucijskih sustava (dalje u tekstu „tijelo EU-a za ODS-ove”) kako bi promicali dovršetak i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije te optimalno upravljanje distribucijskim i prijenosnim sustavima i njihov usklađen rad. Operatori distribucijskih sustava koji žele sudjelovati u okviru tijela EU-a za ODS-ove postaju registrirani članovi tijela.

Članak 50.

Osnivanje tijela EU-a za ODS-ove za električnu energiju

1. Do [OP: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu] operatori distribucijskih sustava, uz administrativnu potporu Agencije, podnose Komisiji i Agenciji nacрте statuta, popis registriranih članova, nacрте poslovnika, uključujući poslovnike za savjetovanja s ENTSO-om za električnu energiju i drugim dionicima te pravila financiranja za tijelo EU-a za ODS-ove koje se osniva.
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebice korisnike distribucijskog sustava, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika.
3. Komisija u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije donosi mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2.
4. Operatori distribucijskih sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka pozitivnog mišljenja Komisije osnivaju tijelo EU-a za ODS-ove te donose i objavljuju njegov statut i poslovnik.
5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija daju mišljenje u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima od 2. do 4.

6. Troškove povezane s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove snose operatori distribucijskih sustava koji su registrirani članovi te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i proporcionalni.

Članak 51.

Zadaci tijela EU-a za ODS-ove

1. Zadaci su tijela EU-a za ODS-ove sljedeći:
 - (a) usklađen rad i usklađeno planiranje prijenosnih i distribucijskih mreža;
 - (b) integracija obnovljivih izvora energije, distribuirana proizvodnja i drugi resursi ugrađeni u distribucijsku mrežu, primjerice skladištenje energije;
 - (c) razvoj upravljanja potrošnjom;
 - (d) digitalizacija distribucijskih mreža, uključujući razvoj pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje;
 - (e) upravljanje podacima, kibersigurnost i zaštita podataka;
 - (f) suradnja u izradi mrežnih pravila u skladu s člankom 56.
2. Osim toga, tijelo EU-a za ODS-ove:
 - (a) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju u praćenju i provedbi mrežnih pravila i smjernica koji su relevantni za rad i planiranje distribucijskih mreža i usklađen rad prijenosnih i distribucijskih mreža te koji su doneseni u skladu s ovom Uredbom;
 - (b) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i donosi najbolje prakse za koordiniran rad i koordinirano planiranje prijenosnih i distribucijskih sustava, uključujući pitanja kao što su razmjena podataka među operatorima i koordiniranje distribuiranih izvora energije;
 - (c) radi na utvrđivanju najboljih praksi u područjima navedenima u stavku 1. i uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u distribucijskoj mreži;
 - (d) donosi godišnji program rada i godišnje izvješće;
 - (e) surađuje u potpunom poštovanju pravila tržišnog natjecanja.

Članak 52.

Savjetovanje u postupku izrade mrežnih pravila

1. Tijekom pripremanja mogućih mrežnih pravila u skladu s člankom 55. tijelo EU-a za ODS-ove provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne dionike i posebice organizacije koje predstavljaju sve dionike, u skladu s poslovníkom iz članka 50. To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih sustava, uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja prikupljanje identificiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.

2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Tijelo EU-a za ODS-ove uzima u obzir mišljenja dostavljena tijekom savjetovanja. Prije donošenja prijedloga mrežnih pravila iz članka 55. tijelo EU-a za ODS-ove navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 53.

Suradnja operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava

1. Operatori distribucijskih sustava surađuju s operatorima prijenosnih sustava u planiranju i upravljanju svojim mrežama. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije i podatke o radu proizvodnih sredstava i upravljanju potrošnjom, svakodnevnom pogonu svojih mreža i dugoročnom planiranju ulaganja u mrežu radi osiguravanja troškovno učinkovitog, sigurnog i pouzdanog razvoja i pogona svojih mreža.
2. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava surađuju radi postizanja usklađenog pristupa resursima kao što su distribuirana proizvodnja, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom, koji bi mogli podupirati posebne potrebe i distribucijskog i prijenosnog sustava.

Poglavlje VII.

Mrežna pravila i smjernice

Članak 54.

Donošenje mrežnih pravila i smjernica

1. Komisija može donositi delegirane akte podložno ovlastima iz članka 55. i 57. Takvi delegirani akti mogu biti doneseni kao mrežna pravila na temelju tekstova koje je predložio ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno na temelju popisa prioriteta u skladu s člankom 55. stavkom 2., tijelo EU-a za ODS-ove i Agencija u skladu s postupkom iz članka 55., ili kao smjernice u skladu s postupkom iz članka 57.
2. Mrežnim pravilima i smjernicama:
 - (a) osigurava se najmanji stupanj usklađivanja potreban za postizanje ciljeva ove Uredbe;
 - (b) uzima se u obzir, ako je primjereno, regionalne posebnosti;
 - (c) ne prelazi se ono što je u tu svrhu nužno; i
 - (d) ne dovodi se u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalna mrežna pravila koja ne utječu na prekograničnu trgovinu.

Članak 55.6.

Uspostavljanje mrežnih pravila ~~kodova mreže~~

~~6.1.~~ ⇒ Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 63. o uspostavljanju mrežnih pravila ⇐ ~~Kodovi mreže iz stavaka 1. i 2. obuhvaćaju u sljedećima područjima, pri čemu se prema potrebi uzimaju u obzir regionalne specifičnosti:~~

- (a) pravila o sigurnosti i pouzdanosti mreže uključujući pravila za tehnički prijenos rezervnog kapaciteta za operativnu sigurnost mreže;
- (b) pravila o mrežnoj povezanosti;
- (c) pravila za pristup treće strane;
- (d) pravila o razmjeni podataka i namirenju;
- (e) pravila o interoperabilnosti;
- (f) operativne postupke u hitnim slučajevima;
- (g) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem ⇒ , uključujući ograničavanje proizvodnje te redispečiranje proizvodnje i potražnje ⇐;
- (h) pravila za trgovanje u vezi s tehničkim i operativnim pružanjem usluga pristupa mreži i uravnoteženja ~~u~~ sustava;
- (i) pravila o transparentnosti;
- (j) pravila o uravnoteženju, uključujući s mrežom povezana pravila o rezervnoj električnoj energiji;
- (k) pravila o usklađenim tarifnim strukturama za prijenos ⇒ i distribuciju ⇐ ⇒ te naknadama za priključenje, ⇐ uključujući lokacijske signale i pravila o naknadi među operatorima prijenosnih sustava; ‡
- (l) energetska učinkovitost elektroenergetskih mreža; u

- (m) pravila za nediskriminirajuće, transparentno pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga, uključujući regulaciju napona u stacionarnom stanju, tromost, injektiranje brzodjelujuće jalove struje, sposobnost crnog starta;
- (n) upravljanje potrošnjom, što obuhvaća pravila za agregaciju potrošnje, skladištenje energije i ograničavanje potražnje;
- (o) pravila o kibersigurnosti; i
- (p) pravila koja se odnose na regionalna operativna središta.

↓ 714/2009
⇒ novo

~~1.2.~~ Nakon savjetovanja s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju i drugim odgovarajućim zainteresiranim stranama, Komisija ⇒ svake tri godine ⇐ izrađuje ~~godišnju popis listu~~ prioriteta utvrđujući područja navedena u ~~stavku 1. članku 8. stavku 6.~~ koja treba uključiti u razvoj ~~mrežnih pravila kodova mreže~~. ⇒ Ako je predmet mrežnog pravila izravno povezan s radom distribucijskog sustava, a manje je relevantan za prijenosni sustav, Komisija može zatražiti da, umjesto ENTSO-a za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove za električnu energiju sazove odbor za izradu nacrtu te podnese prijedlog mrežnog pravila Agenciji. ⇐

~~2.3.~~ Komisija ~~zahtijeva od poziva~~ Agenciju da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci podnese neobvezujuću okvirnu smjernicu (okvirna smjernica) u kojoj se ~~u skladu s člankom 8. stavkom 7.~~ navode jasna i objektivna načela za razvoj ~~mrežnih pravila kodova mreže~~ za područja koja su utvrđena na listi prioriteta. ⇒ Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja okvirne smjernice moraju obuhvatiti. ⇐ Svaka okvirna smjernica doprinosi ⇒ integraciji tržišta, ⇐ nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev Agencije produljiti taj rok.

~~3.4.~~ Agencija se u roku od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način formalno savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju ⇒ , tijelom EU-a za ODS-ove ⇐ i drugim relevantnim dionicima ~~odgovarajućim zainteresiranim stranama~~ o okvirnoj smjernici.

↓ novo

5. Agencija Komisiji podnosi neobvezujuće okvirne smjernice ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 3. Agencija Komisiji revidira neobvezujuće okvirne smjernice i ponovno ih podnosi Komisiji ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 6.

↓ 714/2009
⇒ novo

~~4.6.~~ Ako Komisija smatra da okvirna smjernica ne doprinosi ⇒ integraciji tržišta, ⇐ nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od Agencije da preispita okvirnu smjernicu u razumnom roku te je ponovno podnese Komisiji.

~~5.7.~~ Ako Agencija ne podnese ili ponovno ne podnese okvirnu smjernicu u roku koji je odredila Komisija prema stavcima ~~3.2. i 6.4.~~, Komisija razrađuje dotičnu okvirnu smjernicu.

~~6.8.~~ Komisija ~~zahtijeva od poziva~~ ENTSO-a za električnu energiju ⇒ ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijela EU-a za ODS-ove za električnu energiju ⇐ da podnese Agenciji ⇒ prijedlog ⇐ ~~mrežnog pravila kod mreže~~ koji je u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci.

~~7. U roku od tri mjeseca od dana primitka koda mreže, tijekom kojeg se Agencija može formalno savjetovati s relevantnim zainteresiranim stranama, Agencija dostavlja ENTSO-u za električnu energiju obrazloženo mišljenje o kodu mreže.~~

~~8. ENTSO za električnu energiju može izmijeniti kod mreže s obzirom na mišljenje Agencije i ponovno ga podnijeti Agenciji.~~

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~19.~~ ⇒ ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove, saziva odbor za izradu nacrtu kako bi ih podupirao u razvoju mrežnog pravila. Odbor za izradu nacrtu čine predstavnici ENTSO-a za električnu energiju, Agencije te tijelo EU-a za ODS-ove te, ako je primjereno, predstavnici nominiranih operatora tržišta električne energije i ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ⇨ ENTSO za električnu energiju ⇒ ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove ⇨ razrađuje ⇒ prijedloge ⇨ mrežnih pravila koda mreže u područjima iz ~~stavka 6. ovog članka~~ stavka 1. na zahtjev poziv Komisije u skladu sa stavkom 8. s člankom 6. stavkom 6.

~~9.10. Ako se~~ Agencija ⇒ revidira mrežno pravilo i osigurava ⇨ ~~uvjeri~~ da je kod mreže u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom ⇒ te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta i ⇨, ~~Agencija~~ podnosi ⇒ revidirano ⇨ mrežno pravilo koda mreže Komisiji i ~~može preporučiti njegovo usvajanje~~ ⇒ u roku od šest mjeseci od dana primitka prijedloga. ⇨ ~~u razumnom roku. Ako Komisija ne usvoji taj kod mreže, daje razloge za to.~~ ⇒ U prijedlogu koji je podnijela Komisiji Agencija uzima u obzir mišljenja koja su joj dostavile sve zainteresirane strane tijekom izrade prijedloga pod vodstvom ENTSO-a ili tijela EU-a za ODS-ove i službeno se savjetuje s relevantnim dionicima o verziji koja se podnosi Komisiji. ⇨

~~10.11.~~ Ako ENTSO za električnu energiju ⇒ ili tijelo EU-a za ODS-ove ⇨ ne razvije mrežno pravilo koda mreže u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom ~~8.6.~~, Komisija može zahtijevati od pozvati Agenciju da pripremi nacrt mrežnog pravila koda mreže na temelju odgovarajuće okvirne smjernice. Agencija može u tijeku pripreme nacrtu mrežnog pravila koda mreže pokrenuti daljnje savjetovanje u skladu s ovim stavkom. Agencija podnosi Komisiji nacrt mrežnog pravila koda mreže pripremljen u skladu s ovim stavkom i može ga preporučiti za donošenje usvajanje.

~~11.12.~~ Komisija može na vlastitu inicijativu, ako ENTSO za električnu energiju ⇒ ili tijelo EU-a za ODS-ove ⇨ nije razvilo mrežno pravilo koda mreže ili Agencija nije razvila nacrt mrežnog pravila koda mreže iz stavka ~~11.10.~~ ovog članka, ili na preporuku Agencije u skladu sa stavkom ~~10.9.~~ ovog članka, donijeti usvojiti jedno mrežno pravilo ~~an~~ ili više njih koda mreže za područja navedena u stavku 1. članku 8. stavku 6.

13. Ako Komisija predloži donošenje usvajanje mrežnog pravila koda mreže na vlastitu inicijativu, Komisija se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju i drugim relevantnim zainteresiranim stranama u pogledu nacrtu mrežnog pravila koda mreže tijekom razdoblja od najmanje dva mjeseca. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~12.14.~~ ~~Ovim se člankom~~ ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je predviđeno u članku ~~57.18.~~ ⇒ Ne dovodi se u pitanje mogućnost da ENTSO za električnu energiju razvije neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavku 1. ako se to ne odnosi na područja obuhvaćena zahtjevom koji mu je uputila

Komisija. Te se smjernice podnose Agenciji na mišljenje. ENTSO za električnu energiju na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje. ⇐

Članak 56.7

Izmjene mrežnih pravila ~~kodova mreže~~

⇓ novo

1. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 63. o izmjenama mrežnih pravila, u skladu s postupkom prema članku 55. Izmjene može predložiti i Agencija u skladu s postupkom utvrđenim u ovom članku u stavcima od 2. do 4.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~1.2. Nacrte izmjena bilo kojeg mrežnog pravila ~~koda mreže~~ donesenog ~~usvojenog~~ u skladu s člankom ~~55.6~~ mogu Agenciji predložiti osobe koje mogu imati interes povezan s tim mrežnim pravilom ~~kodom mreže~~, uključujući ENTSO za električnu energiju, ⇐ tijelo EU-a za ODS-ove, ⇐ operatore prijenosnih ~~sustava~~, korisnike sustava i potrošače. Agencija također može predložiti izmjene na vlastitu inicijativu.~~

~~2.3. Agencija se savjetuje sa svim zainteresiranim stranama u skladu s člankom 10. Uredbe (EZ) br. 713/2009. Nakon toga Agencija može podnijeti Komisiji obrazložene prijedloge izmjena, objašnjavajući kako su takvi prijedlozi usklađeni s ciljevima mrežnih pravila kodova mreže iz članka ~~6~~ 55. stavka 2. ⇐ O prijedlogu izmjena, ako smatra da je prihvatljiv te o izmjenama na vlastitu inicijativu ⇐ ☒ Agencija se savjetuje sa svim dionicima u skladu s člankom 15. [preinake Uredbe (EZ) 713/2009 kako je predložena dokumentima COM(2016) 863/2]. ☒~~

~~3.4. Komisija je ovlaštena ~~može~~, uzimajući u obzir prijedloge Agencije, donijeti izmjene svakog mrežnog pravila ~~koda mreže~~ donesenog ~~usvojenog~~ u skladu s člankom 55. 6. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se ⇐ kao delegirane akte ⇐ u skladu s člankom 63. ~~u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~~~

~~4.5. Razmatranje predloženih izmjena prema postupku navedenom u članku ~~63.~~ 23. stavku 2. ograničuje se na razmatranje aspekata povezanih s predloženim izmjenama. Teim se predloženeim izmjeneama ne dovode u pitanje druge izmjene koje Komisija može predložiti.~~

Članak 57.18

Smjernice

⇓ novo

1. Komisija može donijeti obvezujuće smjernice u područjima navedenima u nastavku.

2. Komisija može donijeti delegirani akt kao smjernice u područjima u kojima se takvi akti mogu izraditi prema postupku za mrežna pravila na temelju članka 55. stavka 1.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~1.3. Prema potrebi,~~ ⇒ Mogu se donijeti ⇐ smjernice koje se odnose na mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava. ~~☒~~ Njima se ~~☒~~ određuju, u skladu s načelima navedenima u člancima ~~46.13.~~ i ~~16.14.~~:

- (a) detalje postupka za utvrđivanje koji operatori prijenosnih sustava podliježu plaćanju kompenzacije za prekogranične protoke, uključujući podjelu između operatora nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 2.;
- (b) detalje postupka plaćanja koji treba slijediti, uključujući utvrđivanje prvog razdoblja za koje se kompenzacija treba platiti, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 3. drugim podstavkom;
- (c) detalje metodologije za utvrđivanje prenošenja prekograničnih protoka za koje se kompenzacija treba platiti u skladu s člankom ~~46.13.~~, u smislu kvantitete i vrste protoka, i određivanje opsega ~~veličina~~ takvih protoka koji potječu i/ili završavaju u prijenosnim sustavima pojedinačnih država članica, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 5.;
- (d) detalje metodologije za utvrđivanje troškova i koristi nastalih kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka, u skladu s člankom ~~46.13.~~ stavkom 6.;
- (e) detalje tretmana, u kontekstu mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava, električnih protoka koji potječu ili završavaju u zemljama izvan Europskoga gospodarskog prostora; i
- (f) sudjelovanje nacionalnih sustava koji su međusobno povezani ~~kroz~~ vodovima ~~u~~ ~~jedn~~istosmjerne struje, u skladu s člankom ~~46.13.~~

~~2.4. Smjernicama se mogu također~~ utvrditi i odgovarajuća pravila ~~koja dovode do postupnog usklađenja osnovnih načela za određivanje~~ ⇒ u pogledu ⇐ naknada koje se primjenjuju na proizvođače, ⇒ skladištenje energije ⇐ i ~~☒~~ kupce ~~☒~~ ~~potrošače (opterećenjeteret)~~ prema nacionalnim sustavima tarifa ⇒ za distribuciju i prijenos te režime priključivanja ⇐, uključujući odraz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava u naknadama za uporabu nacionalne mreže i davanje primjerenih i učinkovitih lokacijskih signala, u skladu s načelima navedenima u članku ~~16.14.~~

Smjernicama ⇒ se može omogućiti ⇐ ~~omogućuju~~ uspostavljanje u primjerenih i učinkovitih usklađenih lokacijskih signala na razini ~~☒~~ Unije ~~☒~~ Zajednice.

Ni jedno takvo usklađivanje ne sprečava države članice da primijene mehanizme kojima osiguravaju da su naknade pristupa mreži koje snose ~~☒~~ kupci ~~☒~~ ~~potrošači~~ (teret) usporedive na cijelom njihovom ~~uom~~ državnom području.

~~3.5. Prema potrebi,~~ u smjernicama koje osiguravaju minimalni stupanj usklađenosti koji je potreban za postizanje cilja ove Uredbe ~~također se navode~~ ⇒ mogu se odrediti i ⇐ :

~~(a) detalji u vezi s pružanjem informacija u skladu s načelima navedenima u članku 15.;~~

~~(a)(b)~~ detalji pravila o trgovini električnom energijom;

~~(b)(c)~~ detalji pravila inicijative ulaganja za kapacitet interkonekcijskog ~~spojnog~~ voda uključujući lokacijske signale.

~~(b)~~ detalji područja navedenih u članku 8. stavku 6.

~~U tu se svrhu Komisija savjetuje s Agencijom i ENTSO-om za električnu energiju.~~

~~4. Smjernice o upravljanju i dodjeli raspoloživih prijenosnih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih sustava navedene su u Prilogu I.~~

↓ 347/2013 (prilagođeno)

~~4.a6.~~ Komisija može donijeti smjernice o provedbi operativne koordinacije između operatora prijenosnih sustava na razini Unije. Navedene smjernice sukladne su i temelje se na mrežnim pravilima kodovima mreže iz članka ~~55.6.~~ ove Uredbe, kao i na donesenim usvojenim specifikacijama i mišljenju Agencije iz članka ~~27.~~ stavka 1. točke (g) ~~8. stavka 3. točke (a)~~ ove Uredbe. Prilikom donošenja tih smjernica, Komisija uzima u obzir različite regionalne i nacionalne operativne zahtjeve.

Navedene se smjernice donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka ~~23. stavka 3.~~ 62. stavka 2.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇒ novo

~~7.5. Komisija može donijeti smjernice o pitanjima iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka. Ona može izmijeniti smjernice iz stavka 4. ovog članka u skladu s načelima navedenima u člancima 15. i 16., posebno kako bi se uključile detaljne smjernice o svim metodologijama dodjele kapaciteta koje se primjenjuju u praksi i osiguralo da se mehanizmi upravljanja zagušenjem razvijaju na način koji je kompatibilan s ciljevima unutarnjeg tržišta. Prema potrebi, pri takvim izmjenama utvrđuju se zajednička pravila o minimalnim sigurnosnim i operativnim standardima za uporabu i rad mreže, kako je navedeno u članku 15. stavku 2. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

Pri donošenju ili izmjeni smjernica Komisija ~~⇒ se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju te drugim dionicima ako je relevantno.~~ ⇐

~~osigurava da smjernice osiguravaju minimalan stupanj usklađenosti potreban da se postignu ciljevi ove Uredbe i ne prelaze ono što je potrebno u tu svrhu; i~~

~~navodi koje su radnje poduzete u pogledu usklađenosti pravila u trećim zemljama, koje čine dio sustava električne energije Zajednice, s dotičnim smjernicama.~~

~~Pri prvom donošenju smjernica prema ovom članku Komisija osigurava da u jednom naertu mjere obuhvaćaju najmanje pitanja iz stavka 1. točaka (a) i (d) i stavka 2.~~

Članak 58.21.

Pravo država članica da predvide detaljnije mjere

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje prava država članica da ostave na snazi ili uvedu mjere koje sadrže detaljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Uredbi ~~ili~~ u smjernicama iz

članka ~~57.18.~~ ⇒ ili u mrežnim pravilima iz članka 55. ako se tim mjerama ne ugrožava djelotvornost zakonodavstva Unije. ⇐.

Poglavlje VIII.

⊠ Završne odredbe ⊠

Članak ~~59.17.~~

Novi interkonekcijski spojni vodovi

1. Novi interkonekcijski spojni vodovi ~~istojedno~~ smjerne struje mogu se na zahtjev izuzeti, na ograničeno razdoblje, od odredaba članka 17 stavka 2. ~~16. stavka 6.~~ ove Uredbe te članka ~~6.9.~~ i ~~43.32.~~ i članka ~~59.37.~~ stavka 6. i ~~10.~~ članka 60. stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] ~~Direktive 2009/72/EZ~~ pod sljedećim uvjetima:
 - (a) ulaganje mora ojačati tržišno natjecanje u opskrbi električnom energijom;
 - (b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem takva je da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;
 - (c) interkonekcijski spojni vod mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je odvojena, barem u smislu svojeg pravnog oblika, od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi taj interkonekcijski spojni vod;
 - (d) naknade se ubiru od korisnika tog interkonekcijskog spojnog voda;
 - (e) od djelomičnog otvaranja tržišta iz članka 19. Direktive 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ~~od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije~~⁴³ ni jedan dio kapitala ili operativnih troškova interkonekcijskog spojnog voda nije vraćen od bilo koje komponente naknada za uporabu prijenosnih sustava ili distribucijskih sustava povezanih tim interkonekcijskim spojinim vodom; i
 - (f) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje ni za ~~stvarno~~ djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije ni za učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je vezan interkonekcijski spojni vod.
2. Stavak 1. također se primjenjuje, u iznimnim slučajevima, na interkonekcijske spojne vodove izmjenične struje pod uvjetom da su troškovi i rizici predmetnog ulaganja posebno visoki kada se usporede s troškovima i rizicima koji obično nastanu kada se spajaju dva susjedna nacionalna prijenosna sustava interkonekcijskim spojinim vodom izmjenične struje.
3. Stavak 1. ~~također se~~ primjenjuje se i na značajna povećanja kapaciteta u postojećim interkonekcijskim spojinim vodovima.
4. Odluku o izuzeću prema stavcima ~~od 1. do 4., 2. i 3.~~ regulatorno tijelo dotične države članice donosi za svaki slučaj posebno. Izuzeće može obuhvatiti cijeli ili dio kapaciteta novog interkonekcijskog spojnog voda ili postojećeg interkonekcijskog spojnog voda sa značajno povećanim kapacitetom.

⁴³

Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 27, 30.1.1997., str. 20.).

U roku od dva mjeseca od dana na koji zahtjev za izuzeće primi zadnje od dotičnih regulatornih tijela, Agencija može tim regulatornim tijelima podnijeti savjetodavno mišljenje koje može poslužiti kao temelj za njihovu odluku.

Prilikom odlučivanja o odobrenju izuzeća razmatra se, za svaki slučaj posebno, potreba da se nametnu uvjeti u vezi s trajanjem izuzeća i nediskriminacijskim pristupom interkonekcijskom spojnem vodu. Prilikom odlučivanja o tim uvjetima vodi se posebno računa o dodatnom kapacitetu koji će se graditi ili modifikaciji postojećeg kapaciteta, vremenskom okviru projekta i nacionalnim okolnostima.

Prije odobrenja izuzeća regulatorna tijela dotičnih država članica odlučuju o pravilima i mehanizmima za upravljanje kapacitetima i njihovu dodjelu ~~kapaciteta~~. Pravila o upravljanju zagušenjem uključuju obvezu da se neupotrijebljeni kapaciteti ponude na tržištu, a korisnici uređaja imaju pravo ~~zamijeniti~~ trgovati ~~svojeim~~ ugovoreneim ~~kapacitetima~~ na sekundarnom tržištu. Pri procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (b) i (f) uzimaju se u obzir rezultati postupka dodjele kapaciteta.

Ako su sva dotična regulatorna tijela postigla dogovor o odluci o izuzeću u roku od šest mjeseci, ona o toj odluci obavješćuju Agenciju.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka ovog stavka, valjano je obrazložena i objavljuje se.

5. Odluku iz stavka 4. donosi Agencija:

- (a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu mogla postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana kada je zatraženo izuzeće od zadnjeg od tih regulatornih tijela; ili
- (b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Prije donošenja takve odluke, Agencija se savjetuje s dotičnim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.

6. Neovisno o stavcima 4. i 5., države članice mogu predvidjeti da regulatorno tijelo ili Agencija, ovisno o slučaju, treba podnijeti svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće relevantnom tijelu u državi članici s ciljem donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

7. Regulatorna tijela po primitku bez odlaganja šalju presliku ~~kopiju~~ svakog zahtjeva za izuzeće na znanje Agenciji i Komisiji. Dotična regulatorna tijela ili Agencija (tijela obavješćivanja) obavješćuju Komisiju o odluci bez odlaganja zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom. Te se informacije mogu dostaviti Komisiji u agregiranom obliku koji Komisiji omogućava donošenje utemeljene odluke. Te informacije posebno obuhvaćaju:

- (a) detaljan opis razloga na temelju kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući financijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- (b) obavljenу analizu o utjecaju na tržišno natjecanje i na stvarno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije koji je posljedica odobrenja izuzeća;
- (c) razloge za vremensko razdoblje i udio ukupnog kapaciteta predmetnog interkonekcijskog dotičnog spojnog voda za koje je izuzeće odobreno; i
- (d) rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima.

8. U roku od ⇒ 50 radnih dana ⇐ ~~dva mjeseca~~ od dana primitka obavijesti iz stavka 7., Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da tijela obavješćivanja izmijene ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. To se ~~dvo-mjesečno~~ razdoblje ⇒ od 50 radnih

dana ⇨ može produljiti za dodatno razdoblje od ⇨ 50 radnih dana ⇨ ~~dva mjeseca~~ ako ~~kada~~ Komisija traži dodatne informacije. To dodatno razdoblje počinje na dan koji slijedi nakon primitka potpunih informacija. Početno ~~dvomjesečno~~ razdoblje ~~također se~~ može se produljiti i pristankom Komisije i tijela obavješćivanja.

Ako tražene informacije nisu dostavljene u razdoblju navedenom u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom osim ako je, prije isteka tog razdoblja, razdoblje produljeno pristankom i Komisije i tijela obavješćivanja ili ako tijela obavješćivanja u valjano obrazloženoj izjavi obavijeste Komisiju da smatraju da je obavješćivanje dovršeno.

Tijela obavješćivanja postupaju u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana i o tome obavješćuju Komisiju.

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije ~~istiječe~~ dvije godine od dana njezina donošenja kada izgradnja interkonekcijskog spojnog voda još nije počela do tog dana i pet godina od dana njezina donošenja ako interkonekcijski spojni vod nije počeo raditi do tog dana, osim ako Komisija ⇨ na temelju obrazloženog zahtjeva tijela obavješćivanja ⇨ odluči da je do kašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je izuzeće dodijeljeno.

⇩ novo

9. Ako regulatorna tijela predmetnih država članica odluče preinačiti odluku na temelju stavka 1., ona odmah obavješćuju Komisiju o toj odluci i svim relevantnim informacijama u pogledu te odluke. Na odluku o kojoj je poslana obavijest primjenjuju se stavci od 1. do 8., uzimajući u obzir posebnosti postojećeg izuzeća.
10. Komisija može, postupajući po zahtjevu ili po službenoj dužnosti, ponovo pokrenuti postupak:
 - (a) ako su se, uzimajući u obzir legitimna očekivanja stranaka i gospodarsku ravnotežu postignutu prvotnom odlukom o izuzeću, bitno promijenile činjenice na kojima se odluka temeljila;
 - (b) ako su predmetna poduzeća postupala suprotno svojim obvezama; ili
 - (c) ako se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke.

↓ 714/2009 (prilagođeno)
⇨ novo

~~11.9. Komisija ☒ je ovlaštena ☒ može donijeti usvojiti smjernice~~ ⇨ delegirane akte u skladu s člankom 63. o donošenju smjernica ⇨ za primjenu uvjeta navedenih u stavku 1. ovog članka i odrediti postupak koji treba slijediti za primjenu stavaka 4., 7., ~~8.~~ ⇨ , 9. i 10. ⇨ ovog članka. ~~Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Uredbe koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 23. stavka 2.~~

~~Članak 19.~~

~~Regulatorna tijela~~

~~Pri izvršavanju svojih odgovornosti, regulatorna tijela osiguravaju usklađenost s ovom Uredbom i smjernicama donesenima na temelju članka 18. Kada je to prikladno radi ispunjenja ciljeva ove Uredbe, regulatorna tijela surađuju međusobno, s Komisijom i Agencijom u skladu s poglavljem IX. Direktive 2009/72/EZ.~~

~~Članak 60.20.~~

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Države članice i regulatorna tijela na zahtjev pružaju Komisiji sve potrebne informacije za potrebe $\Rightarrow$ provedbe odredaba ove Uredbe. $\Leftarrow$ ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~

~~Posebno za potrebe članka 13. stavaka 4. i 6. regulatorna tijela redovito pružaju informacije o stvarnim troškovima nacionalnih operatora prijenosnih sustava, kao i podatke i sve relevantne informacije u vezi s fizičkim protocima u mrežama operatora prijenosnih sustava i troškovima mreže.~~

Komisija određuje razumni rok za pružanje informacija, uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.

2. Ako dotična država članica ili regulatorno tijelo ne pruže informacije iz stavka 1. u roku određenom u skladu sa ~~sukladno~~ stavkomu 1. ~~ovog članka~~, Komisija može zatražiti sve potrebne informacije za potrebe $\Rightarrow$ provedbe odredaba ove Uredbe $\Leftarrow$ ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~ izravno od dotičnih poduzeća.

Kada poduzeću šalje zahtjev za informacije, Komisija istodobno šalje primjerak zahtjeva regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi sjedište poduzeća.

3. U svojem zahtjevu za informacije u skladu sa stavkom 1. Komisija navodi pravnu osnovu zahtjeva, rok za pružanje informacija, svrhu zahtjeva te ~~također~~ sankcije predviđene u članku ~~61.22.~~ stavku 2. za pružanje netočnih, nepotpunih ili zavaravajućih informacija. Komisija određuje razumni rok uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.
4. Zahtijevane informacije dostavljaju vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih osoba, osobe koje su ovlaštene da ih zastupaju po zakonu ili na temelju akta o osnivanju. Kada odvjetnici, koji su ~~niz~~ to propisno ovlašteni, dostavljaju informacije u ime svojih klijenata, klijenti ostaju u potpunosti odgovorni ako su pružene informacije nepotpune, netočne ili zavaravajuće.
5. Kada poduzeće ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. U toj se odluci navodi koje se informacije traže i postavlja se odgovarajući rok za njihovu dostavu. U odluci se navode sankcije predviđene u članku ~~61.22.~~ stavku 2. ~~Također se n~~Navodi se i pravo na to da odluku ispita $\boxtimes$ Sud Europske unije $\boxtimes$ ~~Sud Europskih zajednica.~~

Komisija istodobno šalje primjerak svoje odluke regulatornim tijelima države članice na čijem ~~se~~ državnom području ~~se~~ nalazi boravište te osobe ili sjedište poduzeća.

6. Informacije iz stavaka 1. i 2. koriste se samo za potrebe ~~članka 13. stavka 4. i članka 18.~~ ⇒ provedbe odredaba ove Uredbe ⇐.

Komisija ne otkriva informacije dobivene u skladu s ovom Uredbom koje su po svojoj prirodi obuhvaćene obvezom poslovne tajne.

Članak 61.22.

Sankcije

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2., države članice utvrđuju pravila o sankcijama za kršenje odredaba ove Uredbe ⇒ , mrežnih pravila donesenih u skladu s člankom 55. i smjernica donesenih u skladu s člankom 57. ⇐ te poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale provedbu tih odredaba. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. ~~Države članice do 1. srpnja 2004. obavješćuju Komisiju o tim pravilima koja odgovaraju odredbama navedenima u Uredbi (EZ) br. 1228/2003 te je odmah obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje utječu na te odredbe. One do 3. ožujka 2011. obavješćuju Komisiju o onim pravilima koja ne odgovaraju odredbama navedenima u Uredbi (EZ) br. 1228/2003 te je odmah obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje utječu na te odredbe.~~
2. Komisija može odlukom poduzećima odrediti novčane kazne koje ne prelaze 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, ako su namjerno ili nepažnjom pružila~~e~~ netočne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev postavljen na temelju članka ~~60.20.~~ stavka 3. ili nisu pružila~~e~~ informacije u roku određenom odlukom donesenom na temelju članka ~~60.20.~~ stavka 5. prvog podstavka. Pri određivanju visine novčane kazne Komisija uzima u obzir težinu nepridržavanja zahtjeva iz prvog podstavka.
3. Sankcije predviđene u skladu sa stavkom 1. i odluke donesene u skladu sa stavkom 2. nisu kaznenopravnog karaktera.

↓ 714/2009

Članak 62.23.

Odborski postupak

1. Komisiji pomaže odbor uspostavljen člankom ~~68.46. Direktive 2009/72/EZ~~ [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2].
- ~~2. Prilikom pozivanja na ovaj stavak primjenjuju se članak 5.a stavei 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezina članka 8.~~

↓ 347/2013

~~2.3. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁴ od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije.~~

↓ 714/2009

~~Članak 24.~~

~~Izvješće Komisije~~

~~Komisija prati provedbu ove Uredbe. U svojem izvješću u skladu s člankom 47. stavkom 6. Direktive 2009/72/EZ, Komisija također izvješćuje o iskustvima stečenima u primjeni ove Uredbe. U izvješću se posebno ispituje u kojoj je mjeri Uredba bila uspješna u osiguravanju nediskriminacijskih uvjeta koji odražavaju troškove za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, kako bi se doprinijelo izboru kupaca na dobro funkcionirajućem unutarnjem tržištu električne energije i dugoročnoj sigurnosti opskrbe, kao i u kojoj su mjeri uspostavljeni djelotvorni lokacijski signali. Prema potrebi, izvješću se prilažu odgovarajući prijedlozi i/ili preporuke.~~

↓ novo

Članak 63.

Izvršavanje delegiranih ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 31. stavka 3., članka 46. stavka 4., članka 55. stavka 1., članka 56. stavaka 1. i 4. te članka 59. stavka 11. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno razdoblje od [OP: *unijeti datum stupanja na snagu*].
3. Europski parlament ili Vijeće mogu u bilo kojem trenutku opozvati delegiranje ovlasti iz članka 31. stavka 3., članka 46. stavka 4., članka 55. stavka 1., članka 56. stavaka 1. i 4. te članka 59. stavka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u toj odluci. Ta odluka ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

⁴⁴

Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen u skladu s člankom 31. stavkom 3., člankom 46. stavkom 4., člankom 55. stavkom 1., člankom 56. stavcima 1. i 4. te člankom 59. stavkom 11. stupa na snagu samo ako se tomu ne usprotive ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća o tom aktu ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće izvijestili Komisiju da se ne protive. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

↓ 714/2009 (prilagođeno) ⇒ novo

Članak ~~64.25.~~

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. ~~1228/2003~~ ☒ 714/2009 ☒ ~~1228/2003~~ stavlja se izvan snage od 3. ožujka 2011. Upućivanja na uredbu stavlenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

↓ 714/2009 (prilagođeno)

Članak ~~65.26.~~

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od ~~3. ožujka 2011.~~ ☒ 1. siječnja 2020. ☒

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.
Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*